

แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คพ. ๐๖-๐๓๙
ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๒๘๖-๙๕๕-๗

แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

กรมควบคุมมลพิษ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

POLLUTION CONTROL DEPARTMENT

คพ. ๐๖-๐๓๙
ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๒๘๖-๙๕๕-๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๑,๐๐๐ เล่ม
จัดพิมพ์โดย กองแผนงานและประเมินผล
กรมควบคุมมลพิษ
๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๙๘ ๒๐๐๐ โทรสาร ๐ ๒๒๙๘ ๒๐๐๒
<http://www.pcd.go.th>

สงวนลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๕๕ โดย กรมควบคุมมลพิษ

ข้อมูลทางบรรณานุกรม

กรมควบคุมมลพิษ

แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ โดย กองแผนงานและประเมินผล กรมควบคุมมลพิษ. - กรุงเทพฯ

: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, พ.ศ. ๒๕๕๕

จำนวนหน้า : ๘๖ หน้า ขนาด ๑ เซนติเมตร

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๒๘๖-๙๕๕-๗

สารบัญ

บทที่	หน้า
๑ บทนำ	
๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙	๒
๓. วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙	๒
๔. เป้าหมายของแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙	๒
๒ สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการมลพิษที่ผ่านมา	
๑. สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมและแนวโน้ม	๔
๒. การบริหารจัดการมลพิษที่ผ่านมา	๑๓
๓ ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดแนวคิดและทิศทางการจัดการมลพิษในระยะ ๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)	
๑. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อข้อกำหนดทิศทางการจัดการมลพิษ	๒๑
๒. ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดทิศทางการจัดการมลพิษ	๒๓
๔ กรอบแนวคิดและทิศทางของแผนจัดการมลพิษในระยะ ๕ ปีข้างหน้า	
๑. กรอบแนวคิด	๓๔
๒. เป้าหมาย	๓๕
๓. ตัวชี้วัด	๓๕
๔. แนวทางการจัดการมลพิษ	๓๕
๔.๑ การจัดการมลพิษจากภาคชุมชน	๓๕
๔.๒ การจัดการมลพิษจากภาคเกษตรกรรม	๓๘
๔.๓ การจัดการมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม	๓๙
๔.๔ การจัดการมลพิษจากภาคคมนาคมและการขนส่ง	๔๒
๔.๕ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน	๔๔
๔.๖ การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งของภาคส่วน	๔๔
๔.๗ การวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนการจัดการมลพิษ	๔๕

บทที่

หน้า

๕ กลไกการแปลงแผนจัดการมลพิษในระยะ ๕ ปีข้างหน้า ไปสู่การปฏิบัติ

๑. ระดับนโยบาย

๔๖

๒. การประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและการทำงานร่วมกัน

๔๗

๓. การติดตามและประเมินผล

๔๘

ภาคผนวก

ตารางที่ ผ - ๑ แนวทางการจัดการมลพิษภายใต้แผนจัดการมลพิษฯ

๔๙

ตารางที่ ผ - ๒ บัญชีอักษรย่อชื่อหน่วยงาน

๖๔

บทที่ ๑
บทนำ

บทที่ ๑

บทนำ

๑. หลักการและเหตุผล

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมในประเทศไทยมีแนวโน้มเสื่อมโทรม เห็นได้จากปัญหาภาวะมลพิษด้านต่างๆ และปัญหาการร้องเรียนด้านมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยมีสาเหตุจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการพัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการขยายตัวของกิจกรรมต่างๆ เช่น ชุมชนอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การคมนาคมและขนส่ง การค้าและบริการ การผลิต และการเกษตร เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ สารเคมี และพลังงาน ทำให้เกิดของเสียและมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อม ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีอยู่จำนวนมาก และยังขาดการบูรณาการด้านการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ จึงพบว่าในหลายพื้นที่ ภาวะมลพิษได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสร้างรายได้และตอบสนองต่อการบริโภคเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงต้องมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ เนื่องจากยังมีการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าที่ไร้พรมแดน ประเทศไทยจึงเข้าไปมีบทบาทและส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ทั้งในระดับทวิภาคี ระดับพหุภาคี ระดับภูมิภาค และระดับโลกด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยสารเคมีและของเสีย เป็นต้น ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาของโลกได้เน้นการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน (Sustainable Consumption and Production) การพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) สังคมคาร์บอนต่ำ (Low Carbon Society) ตามกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก ที่จะต้องมีการปรับบทบาทหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และก่อให้เกิดของเสียน้อยที่สุดหรือไม่มีเลย (Zero Waste) ตลอดจนการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์

กรมควบคุมมลพิษในฐานะหน่วยงานหลักในการเสนอแนะนโยบายและมาตรการเกี่ยวกับการจัดการมลพิษของประเทศ จึงจัดทำแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบและทิศทางในการจัดการมลพิษของประเทศไทยในอีก ๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) ที่ทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้น และใช้ข้อมูลสถานการณ์มลพิษสิ่งแวดล้อม การวิเคราะห์และปัญหาอุปสรรคที่ผ่านมา เพื่อให้ได้แผนที่สามารถนำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน และการจัดทำแผนจัดการมลพิษดังกล่าวมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕

๒. กระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

๒.๑ วิเคราะห์สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ปัญหามลพิษหลัก ตลอดจนการร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมาและแนวโน้มในอนาคต ทบทวนผลการดำเนินงานในการบริหารจัดการมลพิษ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อกำหนดทิศทางการบริหารจัดการมลพิษของประเทศในอนาคต ตลอดจนรวบรวมประเด็นความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้จากการรับฟังความคิดเห็นผ่านช่องทางต่างๆ

๒.๒ วิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมที่จะมีผลต่อการกำหนดแนวคิดและทิศทางการจัดการมลพิษในระยะ ๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) อาทิ ทิศทางการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ กรอบแนวคิดและทิศทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ทิศทางการจัดการมลพิษสิ่งแวดล้อมของกระแสโลกและแผนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ ยกร่างกรอบแนวคิดและทิศทางของแผนจัดการมลพิษในระยะ ๕ ปีข้างหน้า และนำไปรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการและภาคประชาชน ซึ่งจะเป็นผู้มีบทบาทหลักในการร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมของประเทศ และมีส่วนร่วมในการแปลงแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ ไปสู่การปฏิบัติ นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแผนจัดการมลพิษฯ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบัน ได้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับ “ทิศทางการจัดการมลพิษของประเทศไทย” จัดประชุมคณะทำงานยกร่างแผนจัดการมลพิษ จัดประชุมหารือร่วมกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับกรอบแนวคิดและทิศทางของแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ รวมทั้งสิ้น ๙ ครั้ง นำแผนฯ ฉบับปรับปรุง เสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน ผู้ประกอบการ สมาคมต่างๆ เครือข่ายภาคประชาชน จำนวน ๔๒๐ หน่วยงาน เพื่อให้ได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะและนำเสนอในการประชุมรับฟังความเห็นครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๔

๒.๔ นำเสนอคณะกรรมการควบคุมมลพิษ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบตามลำดับ เพื่อนำไปสู่การผลักดันในเชิงนโยบายระดับชาติและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนไปสู่การปฏิบัติต่อไป

๓. วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

๓.๑ เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดการมลพิษของประเทศที่ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก

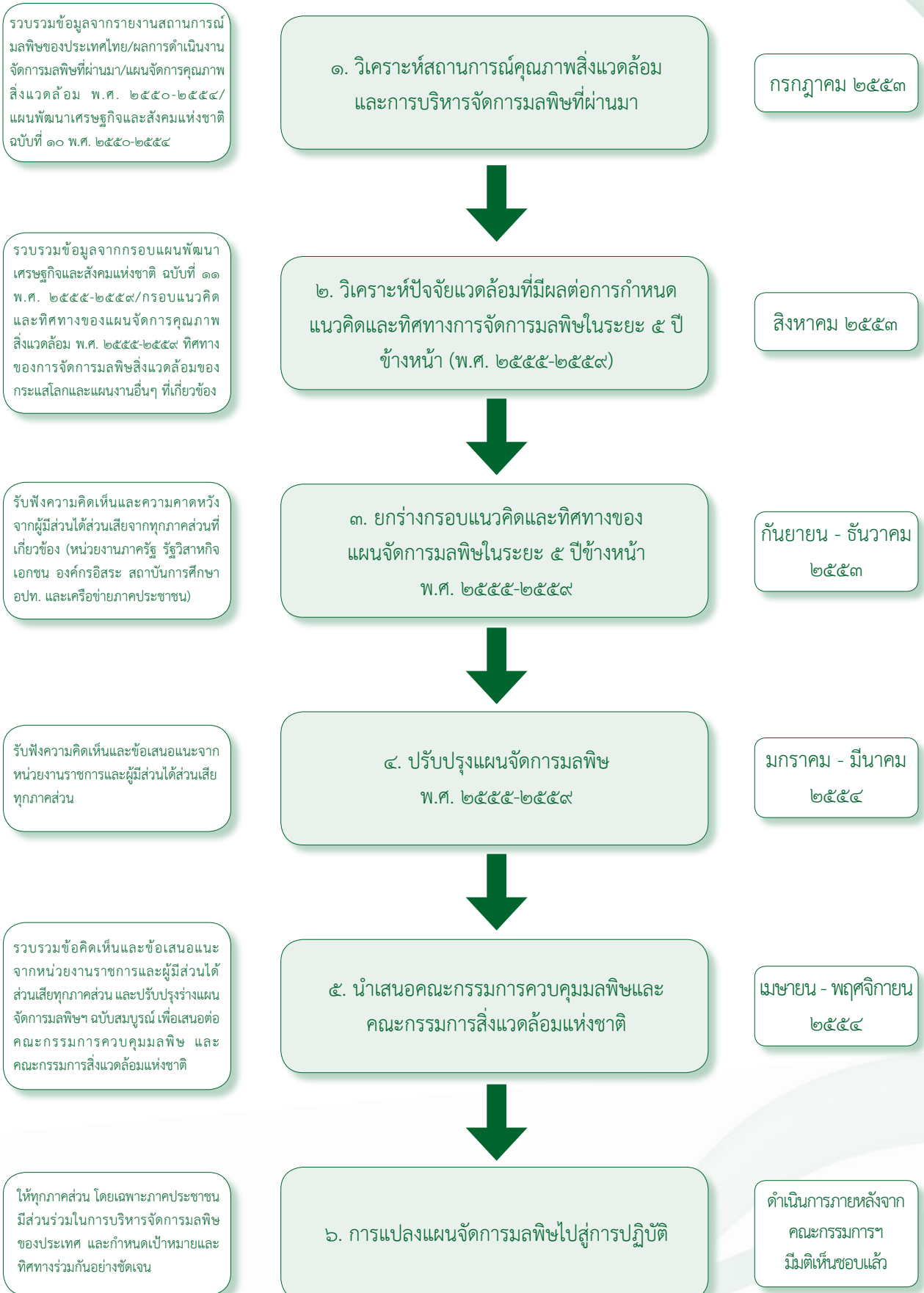
๓.๒ เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการมลพิษของประเทศที่มีการกำหนดเป้าหมาย ทิศทาง และผลักดันการดำเนินการให้เกิดผลร่วมกัน

๔. เป้าหมายของแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

๔.๑ คุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้นและอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดไว้

๔.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการ ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นฯ มีส่วนร่วมในการจัดการมลพิษเพิ่มขึ้น

แผนภูมิกระบวนการและขั้นตอนการจัดทำแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

บทที่ ๒

สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม
และการบริหารจัดการมลพิษที่ผ่านมา

บทที่ ๒

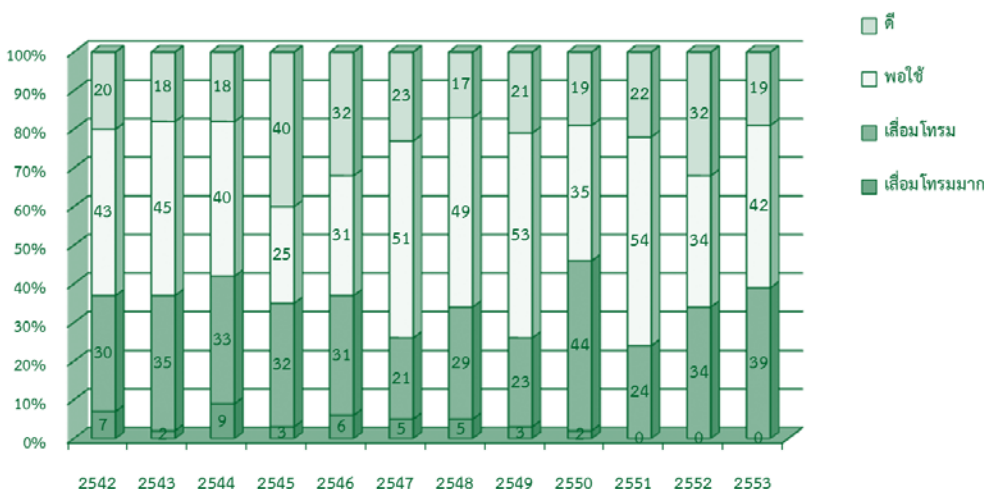
สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการมลพิษที่ผ่านมา

๑. สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมและแนวโน้ม

๑.๑ คุณภาพน้ำ

คุณภาพน้ำโดยภาพรวมของแม่น้ำสายหลักหลายสายในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีคุณภาพเสื่อมโทรมลง (รูปที่ ๑) โดยพบว่าจำนวนแหล่งน้ำผิวดินที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้และเกณฑ์ดี (แหล่งน้ำประเภทที่ ๓ ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตร และแหล่งน้ำประเภทที่ ๒ ใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภคและอนุรักษ์สัตว์น้ำ) มีจำนวนลดลง ขณะที่แหล่งน้ำผิวดินที่มีคุณภาพเสื่อมโทรมเพิ่มขึ้น เช่น แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง แม่น้ำนครนายก แม่น้ำเพชรบุรีตอนล่าง ลำตะคอง แม่น้ำระยอง ทะเลสาบสงขลา เป็นต้น รวมถึงแม่น้ำหรือลำคลองสายเล็กในบางพื้นที่ ปัญหาที่พบส่วนใหญ่เป็นการปนเปื้อนแบคทีเรียกลุ่มฟีคอลโคลิฟอร์ม (FCB) จากแหล่งชุมชน และการระบายสารอินทรีย์ที่ทำให้ค่าออกซิเจนละลายน้ำต่ำ (DO) ลง และปริมาณความสกปรก (BOD) สูงขึ้น

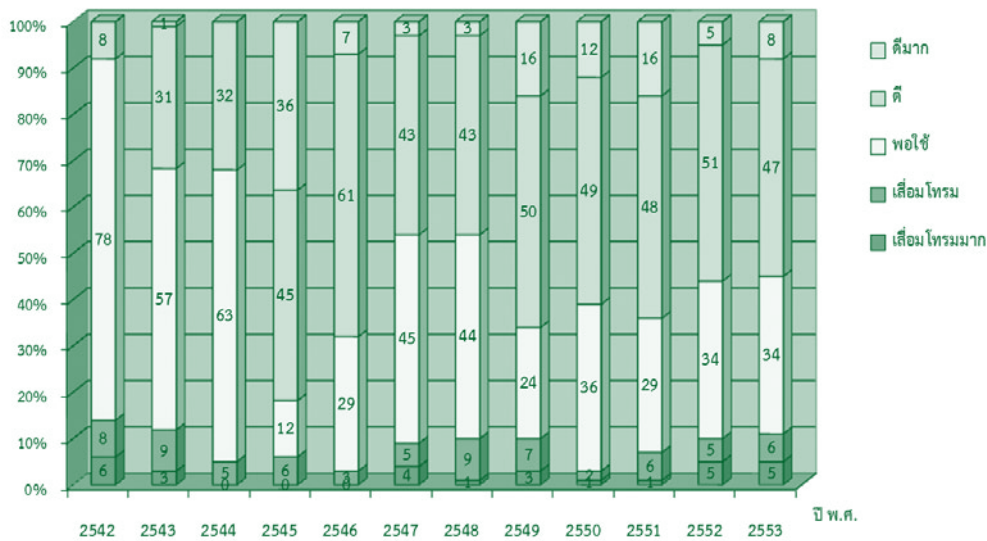
สาเหตุสำคัญของการเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ เนื่องจากการจัดการน้ำเสียจากแหล่งชุมชนที่เป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสียสำคัญดำเนินการไม่ทั่วถึง โดยช่วงหลายปีที่ผ่านมา จำนวนน้ำเสียที่ถูกนำไปบำบัดไม่ได้เพิ่มขึ้นตามปริมาณน้ำเสีย และในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๓) ไม่มีการจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนเพิ่มเติมเลย รวมถึงการจัดการน้ำเสียของผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมขนาดเล็กและอุตสาหกรรมชุมชน น้ำเสียจากภาคเกษตรกรรม และการบริหารจัดการแหล่งกำเนิดที่ไม่มีจุดปล่อยแน่นอน (Non-point source) นอกจากนี้ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ เป็นต้นมาเกิดปัญหาทั้งภาวะแล้งในช่วงต้นปีและปัญหาน้ำท่วมในช่วงปลายปี

รูปที่ ๑ คุณภาพน้ำผิวดินทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๕๓

คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงเช่นกัน โดยคุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์ดีมากและดีลดลง ขณะที่คุณภาพน้ำที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้ เสื่อมโทรม และเสื่อมโทรมมากเพิ่มขึ้น (รูปที่ ๒) โดยเฉพาะบริเวณอ่าวไทยตอนใน ที่รองรับน้ำเสียจากแม่น้ำสายหลักต่างๆ ได้แก่ ปากแม่น้ำเจ้าพระยา ปากแม่น้ำท่าจีน ปากแม่น้ำบางปะกง และปากแม่น้ำแม่กลอง รวมทั้งน้ำเสียที่ระบายมาจากกิจกรรมชายฝั่ง

คุณภาพน้ำบาดาลส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำบาดาลที่ใช้บริโภค มีปัญหาน้ำบาดาลเค็มบางพื้นที่ และน้ำกระด้างในชั้นน้ำบาดาลบริเวณชั้นหินปูน โดยเริ่มพบปัญหาการปนเปื้อนของน้ำใต้ดินและน้ำบาดาลที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การลักลอบทิ้งกากของเสีย การรั่วไหลของสารเคมี การฝังกลบขยะมูลฝอยโดยไม่ถูกหลักวิชาการ อุตสาหกรรมเหมืองแร่ และการเกษตรกรรม

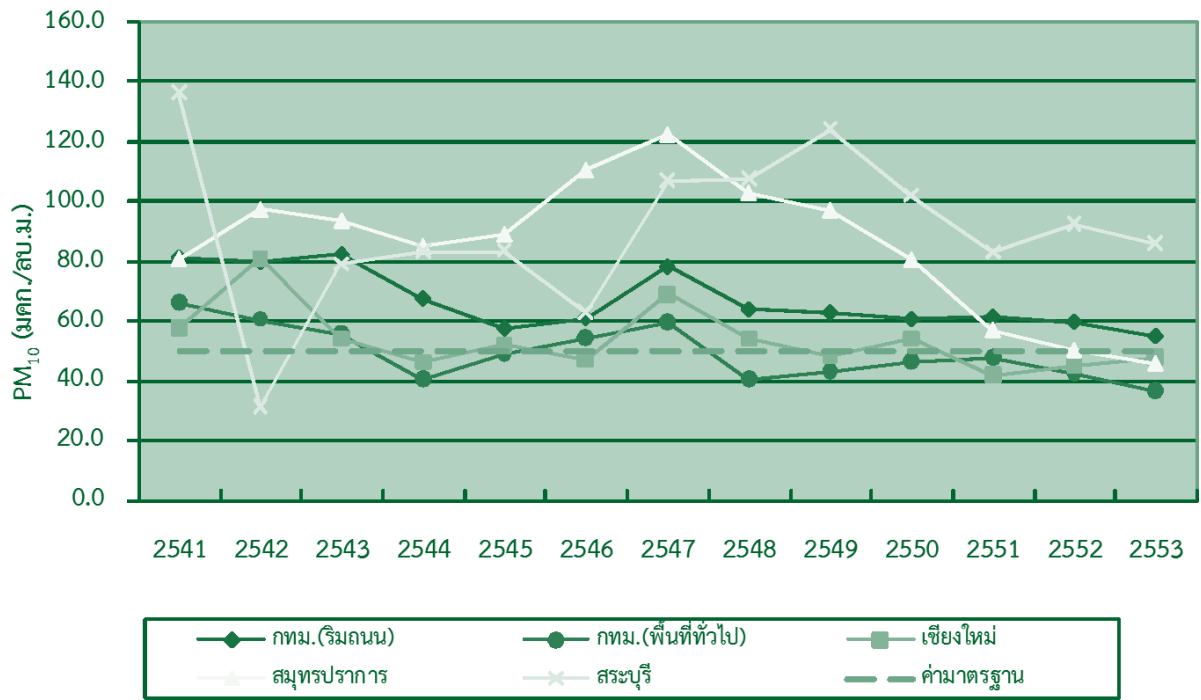

รูปที่ ๒ คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งทั่วประเทศ ปี พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๕๓

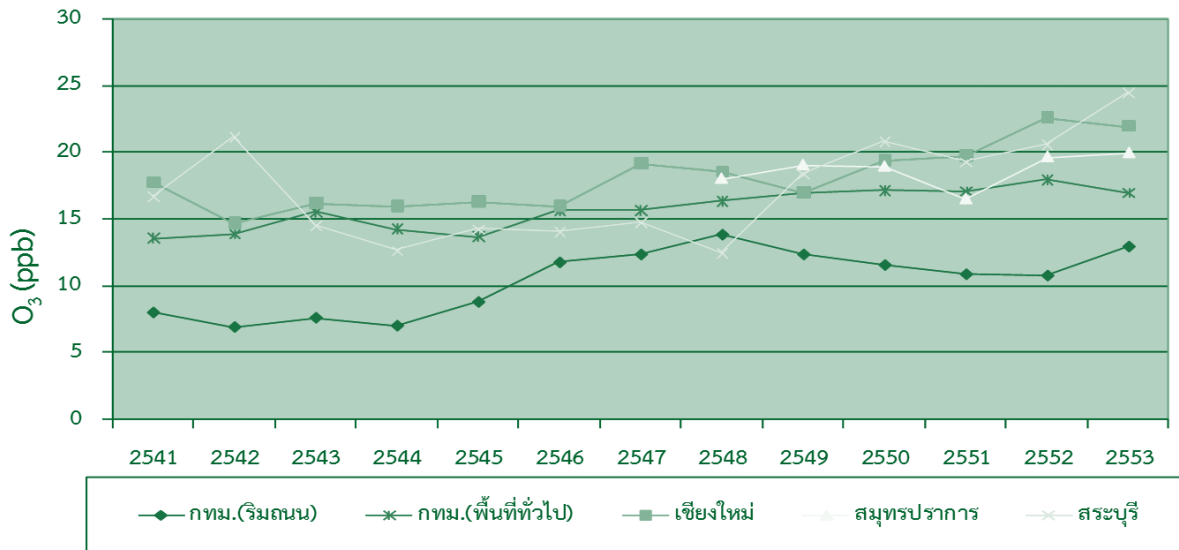
๑.๒ คุณภาพอากาศและเสียง

คุณภาพอากาศโดยรวมมีแนวโน้มดีขึ้นในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา แต่ยังมีปัญหาในบางพื้นที่ โดยปัญหาหลักยังคงเป็นฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM₁₀) รองลงมาคือ ก๊าซโอโซน ซึ่งพบเกินมาตรฐานบริเวณริมถนนในกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่หลายจังหวัด สาเหตุหลักเกิดจากยานพาหนะที่ระบายมลพิษเกินมาตรฐาน การจราจรที่หนาแน่น อุตสาหกรรม การก่อสร้าง และการเผาในที่โล่ง (รูปที่ ๓ และรูปที่ ๔) นอกจากนี้ ยังพบว่าบริเวณพื้นที่ริมถนนที่มีการจราจรหนาแน่น เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ระยอง ยังมีการปนเปื้อนของสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ได้แก่ เบนซีน และ ๑,๓-บิวทาไดอีน เป็นต้น แหล่งกำเนิดสารอินทรีย์ระเหยง่ายส่วนใหญ่เกิดจากการใช้สารตัวทำละลายในกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม และการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในภาคอุตสาหกรรม ภาคคมนาคมและการขนส่ง

ปัญหามอกควันจากการเผาในที่โล่งยังคงเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคเหนือตอนบน (จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน พะเยา ลำปาง ลำพูน แพร่ และน่าน) โดยเฉพาะช่วงหน้าแล้ง เดือนมกราคม-มีนาคม ของทุกปี สาเหตุหลักเกิดจากการเผาในชุมชน การเผาในพื้นที่เกษตร การเผาริมทาง และไฟป่า โดยปี ๒๕๕๓ ตรวจพบปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM₁₀) มีค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมง เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๓ ที่จังหวัดแม่ฮ่องสอน เท่ากับ ๕๑๘.๕ ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ซึ่งเกินเกณฑ์มาตรฐานกว่า ๔ เท่า

รูปที่ ๓ PM₁₀ เฉลี่ยรายปี ใน กทม.และพื้นที่บางจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๕๓

รูปที่ ๔ ปริมาณโอโซนเฉลี่ยรายปีใน กทม.และพื้นที่บางจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๕๓

ระดับเสียงพบว่าเฉพาะบริเวณริมเส้นทางจราจรในกรุงเทพมหานครที่เกินเกณฑ์มาตรฐานแต่มีแนวโน้มลดลง สำหรับพื้นที่ทั่วไปมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาเล็กน้อย และจะมีปัญหาในพื้นที่ชุมชนรอบท่าอากาศยานหรือใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานบันเทิงในชุมชน (รูปที่ ๕)

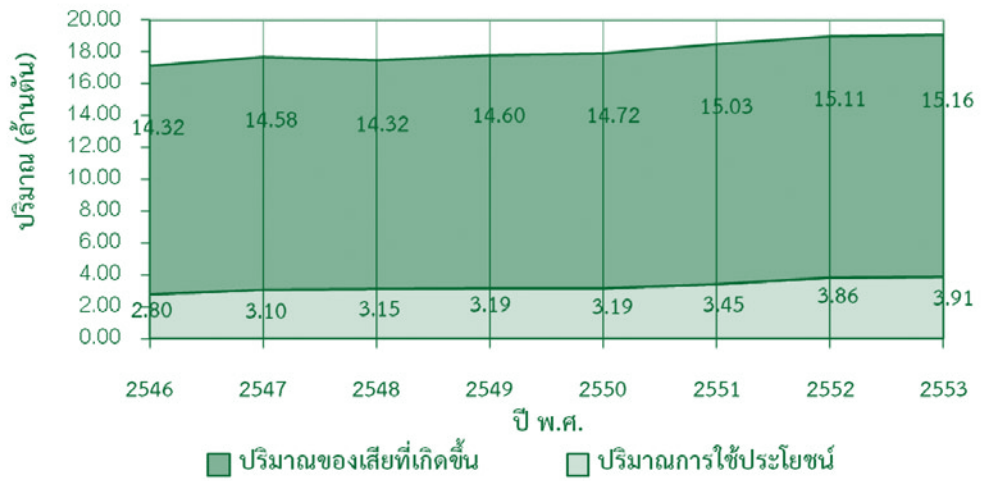

รูปที่ ๕ ค่าเฉลี่ยของระดับเสียงเฉลี่ย (Leg) ๒๔ ชั่วโมง ใน กทม.และต่างจังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๔๔-๒๕๕๓

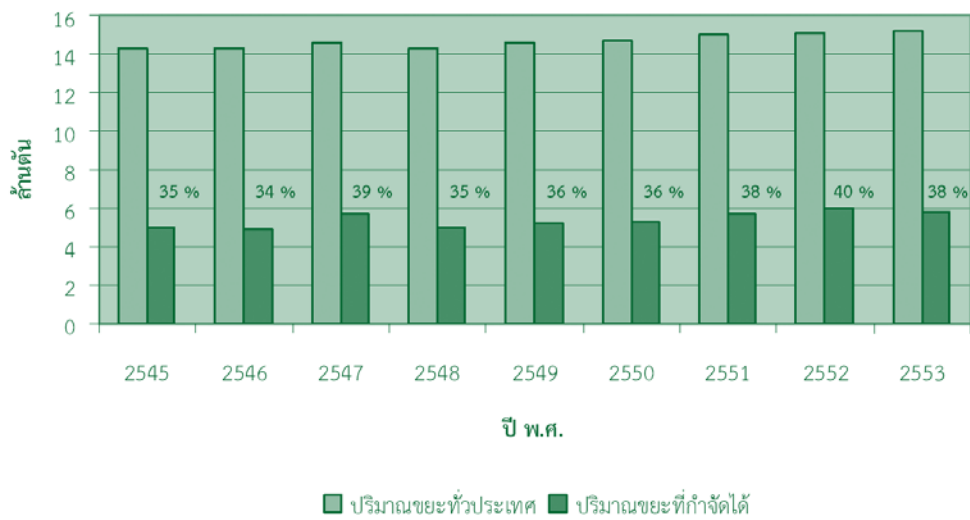
๑.๓ สถานการณ์ขยะมูลฝอย

ช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปี ๒๕๕๓ มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั่วประเทศ ๑๕.๑๖ ล้านตันต่อปี (รูปที่ ๖) เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา (ปี ๒๕๕๒) ร้อยละ ๐.๓๓ ได้รับการกำจัดอย่างถูกต้องเพียงร้อยละ ๓๘ ของปริมาณที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ คิดเป็น ๕.๘ ล้านตันต่อปี (รูปที่ ๗) โดยกรุงเทพมหานครให้บริษัทเอกชนดำเนินการทั้งหมด ส่วนในเทศบาลและเมืองพัทยานำไปกำจัดยังสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยที่ต้องตามหลักวิชาการที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ ๑๑๘ แห่ง ซึ่งปัจจุบันเดินระบบได้เพียง ๙๙ แห่ง สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีการกำจัดโดยการเผากลางแจ้ง หรือขุดหลุมฝัง หรือกองทิ้งบนพื้นที่ว่าง โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลเพียง ๕๐๐ แห่ง จากประมาณ ๕,๗๐๐ แห่ง ที่นำขยะมูลฝอยไปกำจัดร่วมกับเทศบาลที่มีระบบแล้ว ปัจจุบันจำนวนของระบบกำจัดขยะมูลฝอยที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอในการรองรับปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น เนื่องจากข้อจำกัดในการสนับสนุนงบประมาณจัดสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอย

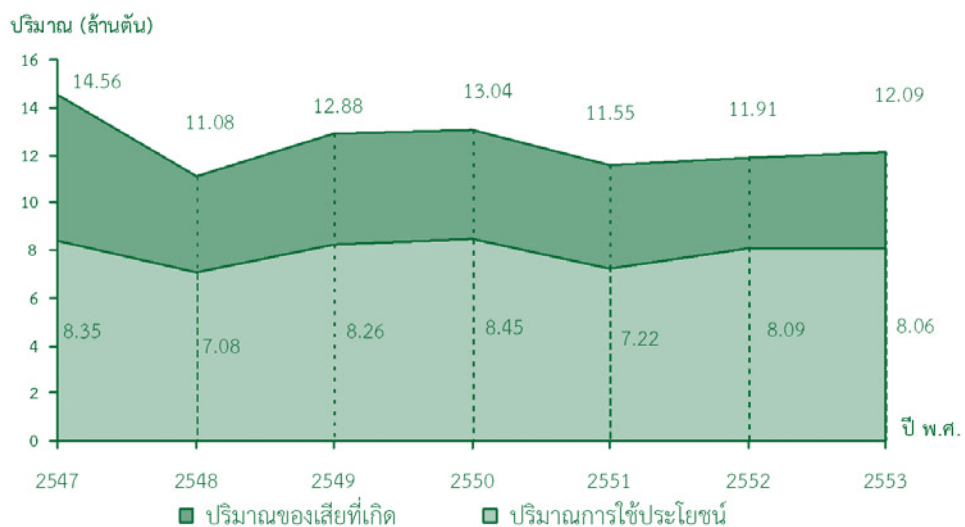
ทั้งนี้ มีการนำขยะมูลฝอยชุมชนกลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นประมาณ ๓.๙๑ ล้านตันต่อปี คิดเป็นร้อยละ ๒๖ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ โดยเป็นการคัดแยกและนำกลับคืนวัสดุรีไซเคิล ร้อยละ ๘๒ ส่วนที่เหลือเป็นการนำขยะอินทรีย์มาหมักทำปุ๋ยหรือผลิตก๊าซชีวภาพ ร้อยละ ๑๕ และนำขยะมูลฝอยมาผลิตเป็นพลังงานเชื้อเพลิงทดแทน ร้อยละ ๓ สำหรับภาคอุตสาหกรรมมีการนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ร้อยละ ๖๘ (รูปที่ ๘) โดยมีอัตราการนำของเสีย (วัสดุรีไซเคิล) กลับมาใช้ประโยชน์เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ ๕

รูปที่ ๖ ปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๕๓

รูปที่ ๗ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเทียบกับปริมาณขยะมูลฝอยที่กำจัดได้ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๕๓

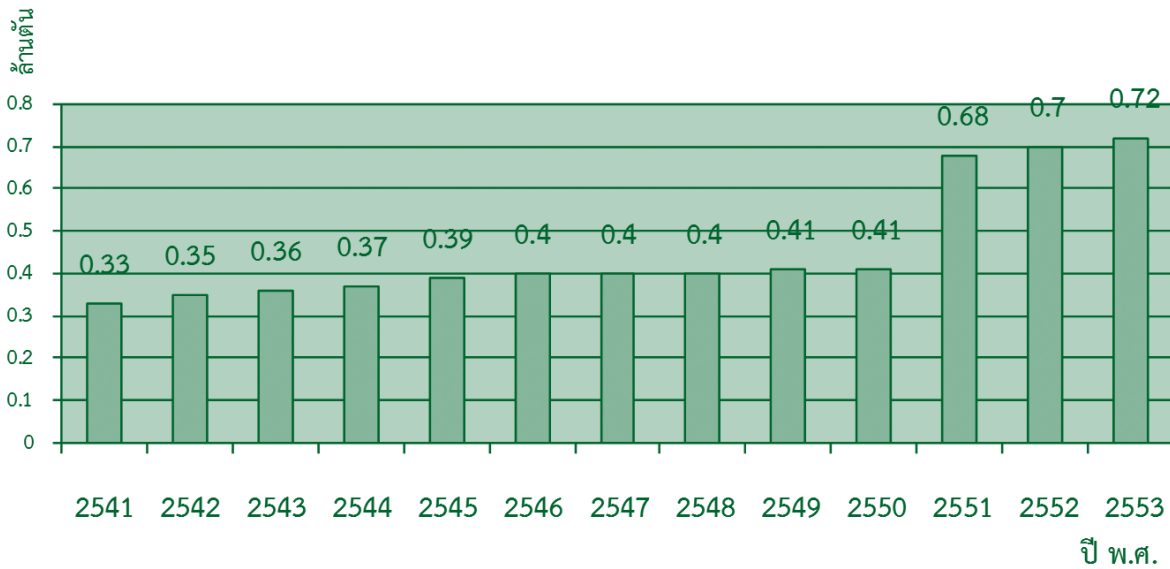

รูปที่ ๘ ปริมาณของเสียจากภาคอุตสาหกรรมและการนำกลับมาใช้ประโยชน์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗-๒๕๕๓

๑.๔ สถานการณ์ของเสียอันตราย

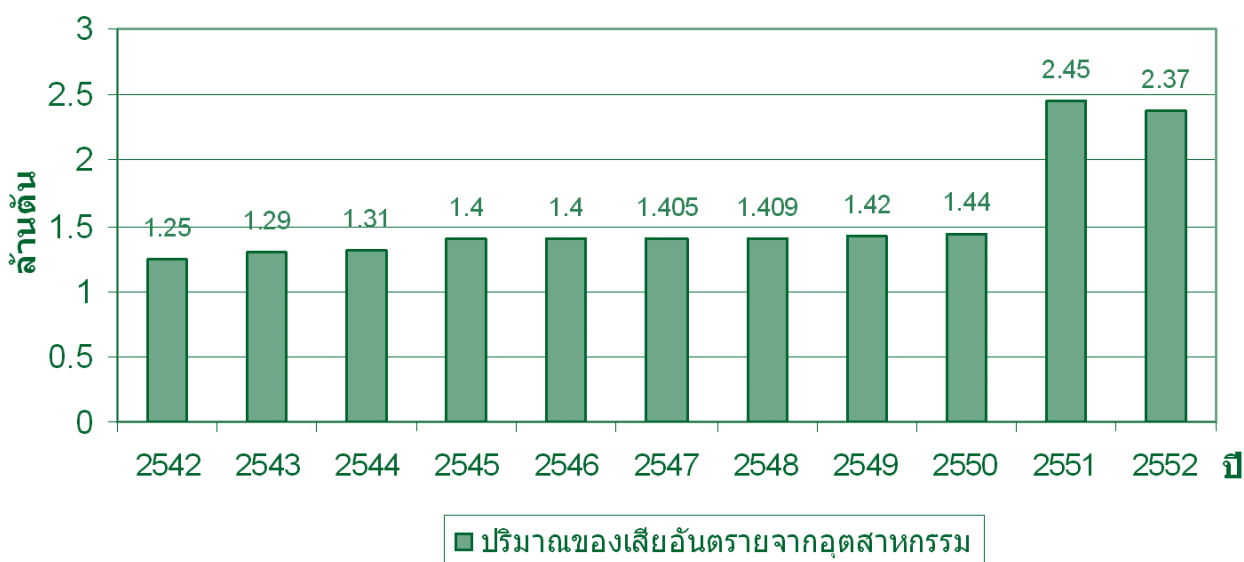
ปี ๒๕๕๓ มีของเสียอันตรายเกิดขึ้นประมาณ ๓.๐๙ ล้านตัน เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๐.๖๕ ซึ่งกว่าร้อยละ ๗๗ เป็นของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม จำนวน ๒.๓๗ ล้านตัน อีกร้อยละ ๒๓ เป็นของเสียอันตรายจากชุมชน จำนวน ๐.๗๒ ล้านตัน (รวมซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ และมูลฝอยติดเชื้อ) (รูปที่ ๙) โดยปริมาณเพิ่มขึ้นค่อนข้างสูงตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ เป็นต้นมา ทั้งนี้ ร้อยละ ๗๐ ของปริมาณที่เกิดขึ้นมาจากภาคตะวันออก กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

ในหลายพื้นที่ยังคงมีการทิ้งของเสียอันตรายจากชุมชนปะปนกับขยะมูลฝอยทั่วไป เช่น น้ำมันหล่อลื่นใช้แล้ว แบตเตอรี่รถยนต์ ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ เป็นต้น มีเพียงกรุงเทพมหานครและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒๑ แห่ง ที่มีระบบเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนและนำไปกำจัดยังสถานที่จัดการของเสียอันตรายที่ได้รับการอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งยังมีปัญหาเรื่องการคัดแยกและสถานที่กำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนไม่เพียงพอ สถานที่กำจัดบางแห่งยังดำเนินการไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้และเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ สำหรับมูลฝอยติดเชื้อ จำนวนประมาณ ๔๐,๐๐๐ ตัน ถูกนำไปกำจัดในเตาเผามูลฝอยติดเชื้อของโรงพยาบาล ๔๗๐ แห่ง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑๓ แห่ง และของเอกชน ๒ แห่ง

รูปที่ ๙ ปริมาณของเสียอันตรายชุมชน ปี พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๕๓

ปริมาณของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะตั้งแต่ปี ๒๕๕๑ เป็นต้นมา โดยในปี ๒๕๕๒ มีปริมาณของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมเกิดขึ้น ๒.๓๗ ล้านตัน (รูปที่ ๑๐) ได้รับการจัดการอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการโดยผ่านกระบวนการแปรรูปเป็นวัตถุดิบหรือเป็นพลังงานทดแทน การใช้ซ้ำ การบำบัด/กำจัด รวมทั้งส่งออก ไปรีไซเคิลยังต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของปริมาณที่เกิดขึ้นทั้งหมด อย่างไรก็ตามมีโรงงานบริหารจัดการสิ่งปฏิกูล หรือวัสดุไม่ใช้แล้วที่เป็นของเสียอันตรายทั่วประเทศ ๓๑๑ แห่ง สามารถรองรับของเสียอันตรายได้ ๑๐.๗๓ ล้านตันต่อปี ส่วนที่เหลือจะถูกนำไปกำจัดในเตาเผาปูนซีเมนต์ ซึ่งตั้งอยู่ในภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ และกำจัดในเตาเผาของเสียอันตรายซึ่งตั้งอยู่ในภาคกลาง ส่วนโรงงานที่รับกำจัดหรือบำบัดเพื่อนำของเสียกลับมาใช้ใหม่ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในภาคกลาง และภาคตะวันออก ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมบางแห่งต้องรับภาระค่าใช้จ่ายสูงในการขนส่งเพื่อนำไปกำจัด จึงมีการเก็บไว้ในโรงงานหรือบางส่วนถูกลักลอบไปทิ้งในพื้นที่ใกล้ชุมชน และมีผู้ประกอบการบางรายไม่รายงานข้อมูลการจัดการกากอุตสาหกรรมให้แก่กรมโรงงานอุตสาหกรรม (ที่มา : กรมควบคุมมลพิษ โดยประมวลผลข้อมูลจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม)

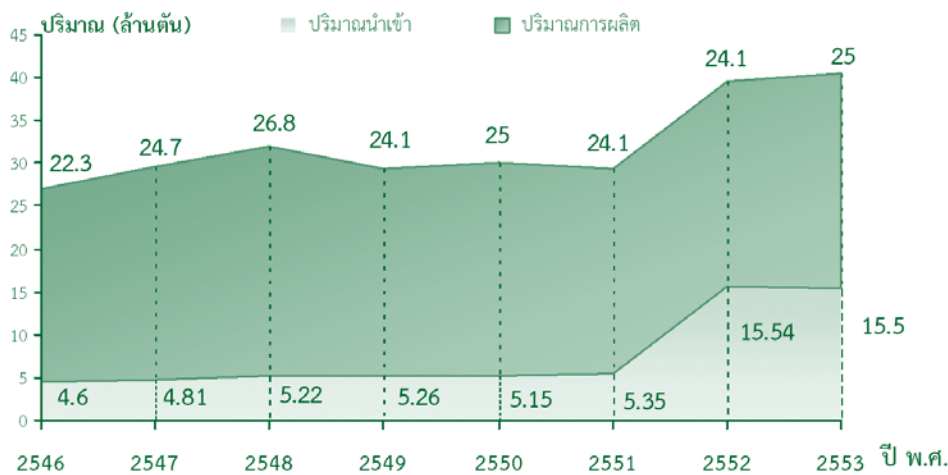

รูปที่ ๑๐ ปริมาณของเสียอันตรายจากภาคอุตสาหกรรม ปี พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๕๒

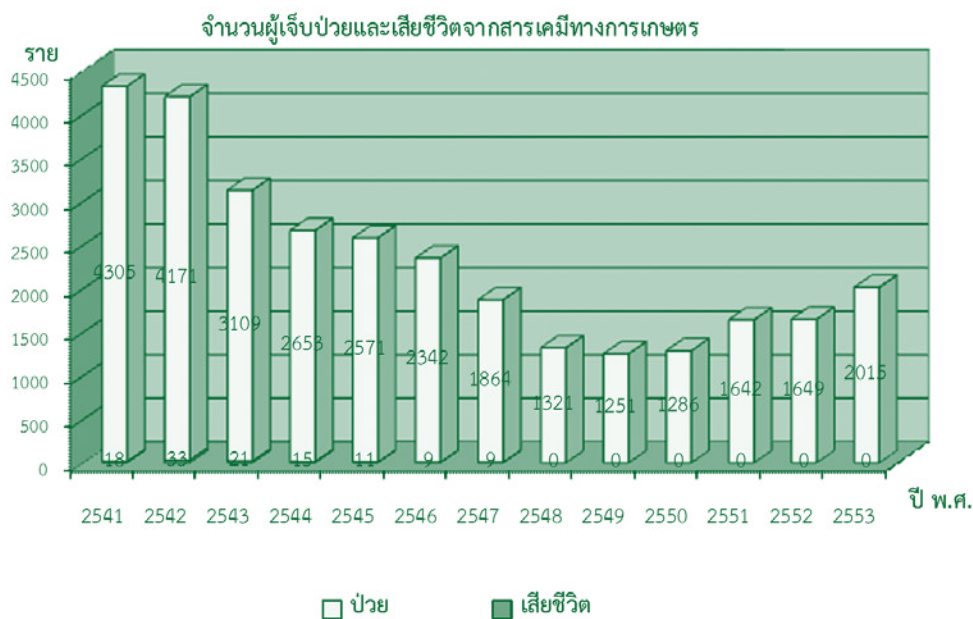
๑.๕ สารอันตราย

ในรอบสิบปีที่ผ่านมา มีการนำสารอันตรายมาใช้ในการพัฒนาประเทศทั้งด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม โดยเฉลี่ยประมาณ ๓๐ ล้านตัน สารอันตรายที่นำมาใช้ส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าสารอันตรายจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นสัดส่วน ๒๐ : ๘๐ เมื่อเทียบกับการผลิตภายในประเทศ โดยปี ๒๕๕๓ มีประมาณ ๔๐.๕ ล้านตัน เป็นการผลิตภายในประเทศ ๒๕ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๖๑ อีก ๑๕.๕ ล้านตัน หรือร้อยละ ๓๙ นำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น โดยตลอด (รูปที่ ๑๑) สารเคมีเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน มีผู้ป่วยที่ได้รับพิษจากสารเคมีเฉลี่ยประมาณ ๑,๐๐๐ รายต่อปี ในปี ๒๕๕๓ พบผู้ป่วยถึง ๒,๐๑๕ ราย โดยร้อยละ ๙๐ ได้รับพิษจากสารอันตรายทางการเกษตร (รูปที่ ๑๒) ที่เหลือได้รับพิษจากสารอันตรายในภาคอุตสาหกรรม

จำนวนอุบัติเหตุจากสารเคมีที่เกิดขึ้นมักเกิดในโรงงานอุตสาหกรรม โด่งเก็บสารเคมีและจากการขนส่ง ส่วนใหญ่เป็นการรั่วไหลของสารเคมีและวัตถุอันตราย รวมถึงการเกิดเพลิงไหม้ ทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บหรือบางครั้งเสียชีวิต นอกจากนี้ ยังพบการปนเปื้อนสารอันตรายในสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการจัดการบรรจุภัณฑ์และสารอันตรายหมดอายุที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ

รูปที่ ๑๑ การนำเข้าและผลิตสารเคมีในประเทศไทย ปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๕๓

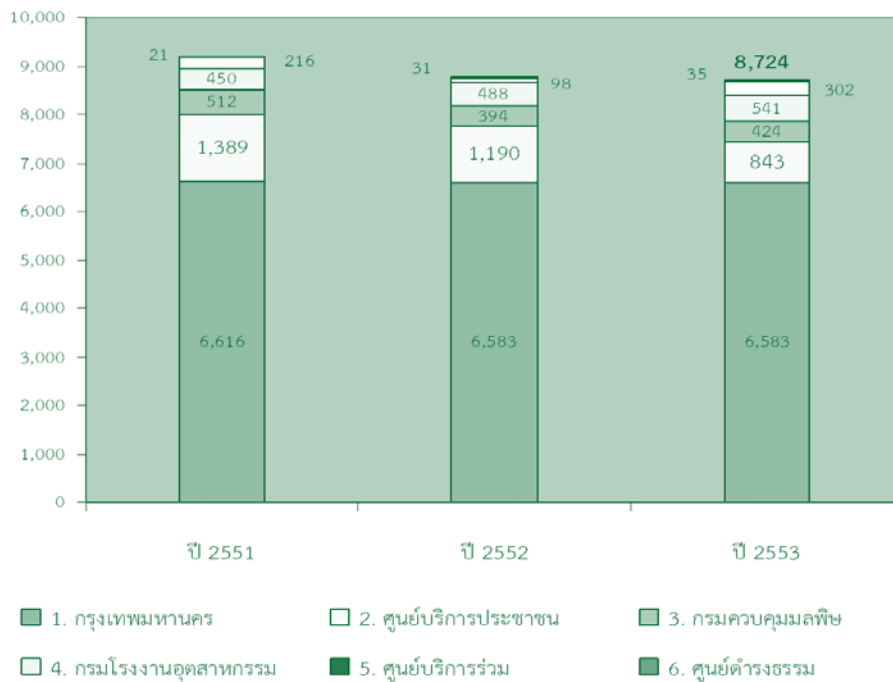

รูปที่ ๑๒ จำนวนผู้ป่วยและเสียชีวิตจากการได้รับสารอันตรายทางการเกษตร ปี พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๕๓

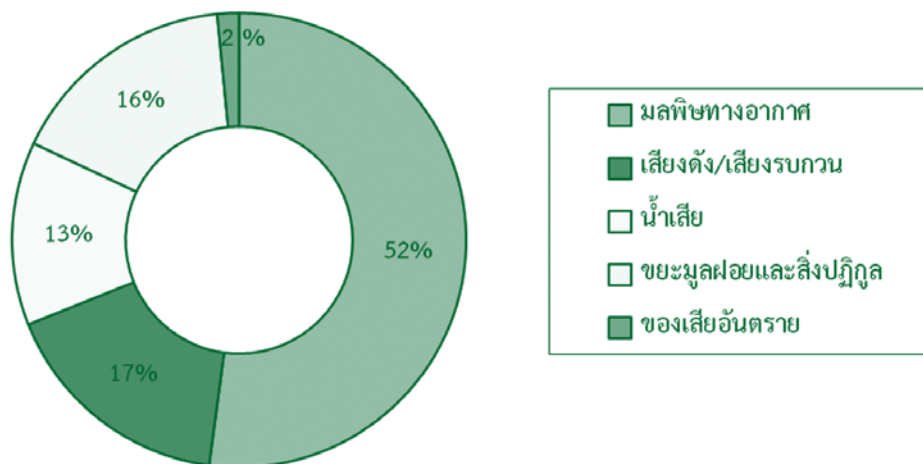
๑.๖ สถานการณ์และการจัดการเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ

ปัญหาการร้องเรียนด้านมลพิษยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง (รูปที่ ๑๓) ข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ เช่น ศูนย์บริการร่วม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร และศูนย์บริการประชาชน สำนักนายกรัฐมนตรี พบว่า ปัญหามลพิษทางอากาศมีการร้องเรียนมากที่สุดโดยเฉพาะปัญหากลิ่นเหม็น ฝุ่นละออง/เขม่าควัน และเสียงดัง/เสียงรบกวน (รูปที่ ๑๔) เนื่องจากเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน พื้นที่ที่มีการร้องเรียนมากที่สุดคือ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานในการสั่งให้ปรับปรุงแก้ไข การเปรียบเทียบปรับ การให้หยุดกิจการชั่วคราว การควบคุมทางใบอนุญาต การย้ายหรือห้ามใช้สถานที่ก่อเหตุ การให้ออกค่าใช้จ่ายชดเชย การดำเนินคดีในชั้นศาล การเจรจาไกล่เกลี่ย หรือการตักเตือนและการประสานหน่วยงานที่มีอำนาจดำเนินการ จากการสำรวจประชาชนมีความพึงพอใจอยู่ที่ร้อยละ ๗๘-๘๒

รูปที่ ๑๓ จำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๓

รูปที่ ๑๔ สัดส่วนของปัญหามลพิษที่มีการร้องเรียนทั่วประเทศ

๑.๗ การปนเปื้อนในดินและตะกอนดิน

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พบปัญหาพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษจากการประกอบการประเภทเหมืองแร่ จากการประเมินและจัดลำดับความรุนแรงของเหมืองแร่เก่าที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จำนวน ๓๐ แห่งทั่วประเทศ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๙-ปัจจุบัน พบว่า เหมืองแร่ดีบุกเก่ามีการปนเปื้อนของโลหะหนักตกค้างในสิ่งแวดล้อมค่อนข้างสูง เช่น สารหนู และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการปนเปื้อนในดิน ตะกอนดิน น้ำผิวดิน และน้ำใต้ดิน ทั้งนี้ในพื้นที่เกษตรกรรม และที่อยู่อาศัยรอบพื้นที่เหมืองพบการปนเปื้อนของสารหนูในดินเกินค่ามาตรฐานคุณภาพดินเพื่อการอยู่อาศัยและเกษตรกรรม ตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ คิดเป็นร้อยละ ๘๑ ของตัวอย่างดินที่มีการตรวจสอบ โดยบริเวณเหมืองแร่ดีบุกเก่า จังหวัดกาญจนบุรี พบการปนเปื้อนสารหนูในดินสูงสุดมีค่าสูงเกินมาตรฐานประมาณ ๘๙ เท่า สำหรับการปนเปื้อนของสารหนูในตะกอนดินมีค่าสูงเกินมาตรฐานตะกอนดิน (สำนักจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา และ (ร่าง) มาตรฐานตะกอนดินของประเทศไทย) คิดเป็นร้อยละ ๖๕ ของตัวอย่างตะกอนดินที่มีการตรวจสอบ นอกจากนี้ ยังมีการปนเปื้อนสารหนูในตะกอนดินสูงสุดในแหล่งน้ำผิวดินที่ใกล้เคียงกับเหมืองแร่ดีบุกเก่า จังหวัดกาญจนบุรี สูงเกินค่ามาตรฐาน ประมาณ ๑๑๒ เท่า

๒. การบริหารจัดการมลพิษที่ผ่านมา

๒.๑ การจัดการมลพิษทางน้ำ

๒.๑.๑ กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากแหล่งกำเนิดและกำหนดประเภทของแหล่งกำเนิดที่จะถูกควบคุมการระบายน้ำทิ้งให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ได้แก่ อาคาร ๑๐ ประเภท (อาคารชุด โรงแรม โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา สำนักงาน ห้างสรรพสินค้า ตลาด หอพัก สถานบริการ และร้านอาหาร) ที่ดินจัดสรร สถานบริการ น้ำมันเชื้อเพลิง โรงงานอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรม ฟาร์มสุกร ท่าเทียบเรือประมง สะพานปลา และกิจการแพปลา ปศุเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง สัตว์น้ำกร่อย และสัตว์น้ำจืด และระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน

๒.๑.๒ จัดทำหลักเกณฑ์และเงื่อนไขด้านการจัดการน้ำเสียและของเสียเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปกำหนดเป็นเงื่อนไขในการให้ใบอนุญาตประกอบกิจการ ทำให้ผู้ประกอบการต้องมีแนวทางการจัดการน้ำเสียและของเสียตั้งแต่เริ่มการประกอบกิจการ

๒.๑.๓ ผลักดันการกำหนดเขตพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการตั้งหรือขยายโรงงานอุตสาหกรรม การเลี้ยงสุกร การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง ออกระเบียบการขึ้นทะเบียนการประกอบกิจการเพื่อส่งเสริมให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานการประกอบกิจการ

๒.๑.๔ ส่งเสริมการประยุกต์ใช้เกณฑ์การปฏิบัติหรือแนวปฏิบัติที่ดีในการลดและป้องกันมลพิษจากแหล่งกำเนิด เทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด (Cleaner Production/ Clean Technology) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการผลิตที่ลดการใช้วัตถุดิบและพลังงาน ลดการเกิดของเสียและมลพิษ มีการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนและการนำของเสียไปใช้ใหม่หรือใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตพลังงาน ทำให้ผู้ประกอบการลดต้นทุนการผลิตและการจัดการของเสีย

๒.๑.๕ รณรงค์ส่งเสริมให้เกษตรกรลด ละ หรือเลิกใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช เพื่อลดผลกระทบของสารเคมีที่มีต่อสุขภาพของเกษตรกรและสิ่งแวดล้อม ให้ความรู้เรื่องการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยที่ถูกต้องและเหมาะสม และการผลิตสินค้าปลอดภัยจากสารเคมีและจัดหาตลาดให้เกษตรกร

๒.๑.๖ ส่งเสริมการใช้มาตรการทางสังคมในการบริหารจัดการมลพิษทางน้ำ เช่น การสนับสนุนสมาคมผู้ประกอบการที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) การประกาศยกย่องชมเชยบุคคล/หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือการจัดการคุณภาพน้ำ

๒.๑.๗ สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ดูแลและบำรุงรักษาระบบฯ ที่จัดสร้างแล้วให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียเพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอในการนำมาใช้ดูแล บำรุงรักษา และขยายพื้นที่ให้บริการบำบัดน้ำเสีย แต่ดำเนินการได้ไม่ทั่วถึง

๒.๑.๘ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติการประปาให้สามารถจัดเก็บค่าจัดการน้ำเสียควบคู่กับค่าน้ำใช้ เพื่อให้มีงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชนในภาพรวมของประเทศ

๒.๑.๙ พัฒนาปรับปรุงฐานข้อมูลและการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศคุณภาพน้ำและแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำระหว่างหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการบริหารจัดการคุณภาพน้ำและน้ำเสีย ภายใต้ปฏิญญาความร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำวิกฤตของ ๔ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๑.๑๐ เสริมสร้างองค์ความรู้และขยายเครือข่ายภาคประชาชนในการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในลุ่มน้ำต่างๆ และพื้นที่ที่มีความเสี่ยง เช่น เขตพื้นที่อุตสาหกรรม และติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำอัตโนมัติเพื่อการเตือนภัย

๒.๑.๑๑ ดำเนินการตามอนุสัญญา/ความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันมลภาวะจากเรือ (MARPOL) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการเตรียมการ การขจัด และความร่วมมือเกี่ยวกับมลพิษที่มีสาเหตุจากน้ำมัน (OPRC) พิธีสารว่าด้วยการเตรียมการ ปฏิบัติการ และความร่วมมือในเหตุการณ์มลพิษที่เกิดจากสารอันตราย (OPRC-HNS Protocol) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยระบบกันเปรียงที่เป็นอันตรายในเรือ (AFS) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการควบคุมและจัดการน้ำอับเฉาและดินตะกอน (BWM) เป็นต้น

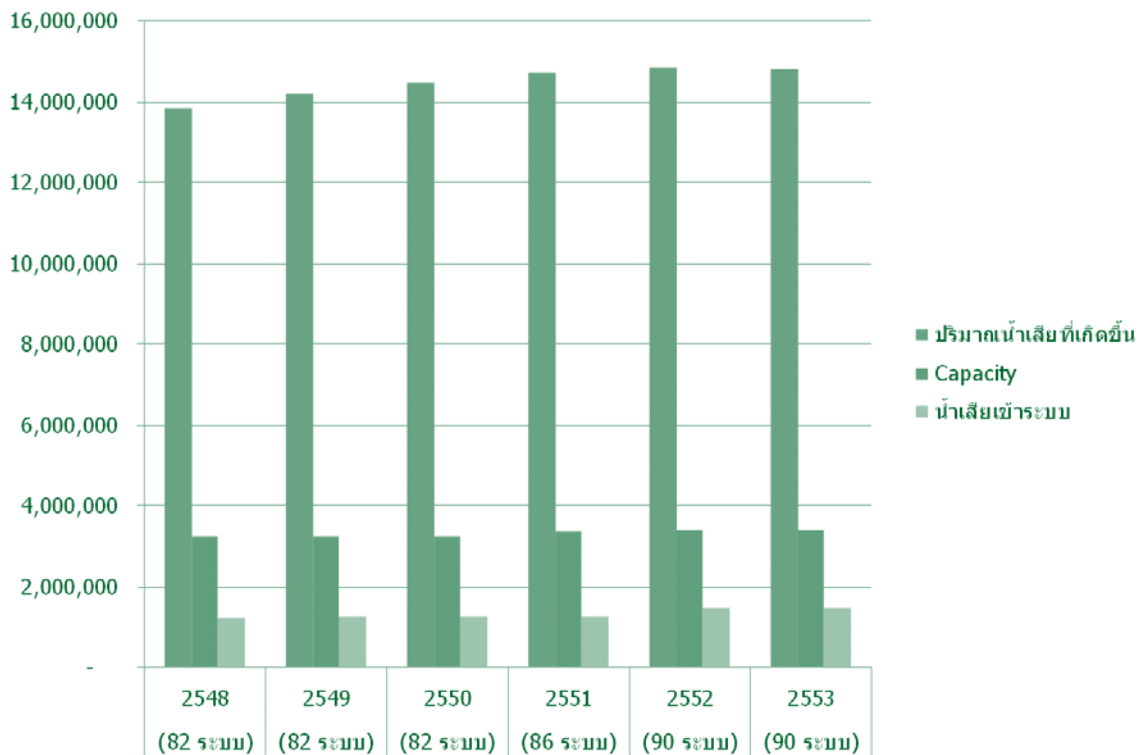
๒.๑.๑๒ แก้ไขปัญหามลพิษเฉพาะเรื่องและอุบัติเหตุฉุกเฉิน อันเนื่องมาจากการระบายมลพิษออกสู่สิ่งแวดล้อมของสถานประกอบการบางแห่ง ที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเป็นบริเวณกว้าง และรุนแรง เช่น การปนเปื้อนสารตะกั่วบริเวณห้วยคลิตี้ พื้นที่ตำบลมาตาพุด จังหวัดระยอง เหตุการณ์ปลาตาย น้ำมันรั่วไหล เป็นต้น โดยประสานงานร่วมกับหน่วยงานในพื้นที่เพื่อสืบหาสาเหตุและดำเนินการแก้ไข พร้อมทั้งดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ก่อมลพิษ

๒.๑.๑๓ จัดเตรียมแผนการรองรับเพื่อป้องกันและบรรเทา รวมถึงแก้ไขอุบัติเหตุและเหตุฉุกเฉินจากภัยธรรมชาติและภัยจากมนุษย์ที่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างทันการณณ์ เช่น แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗ แผนหลักการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗ เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรค

- กิจการหลายประเภทยังขาดกฎหมายและมาตรการที่ชัดเจนในการควบคุมมลพิษ เช่น การเพาะปลูกหรือการใช้น้ำในพื้นที่ชลประทาน การทำปศุสัตว์ อุตสาหกรรมชุมชน เป็นต้น มาตรฐานคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำผิวดินหรือมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งที่ประกาศใช้ ยังไม่สอดคล้องกับศักยภาพการรองรับของเสียและสถานการณ์ปัญหามลพิษในปัจจุบันในแต่ละพื้นที่

- น้ำเสียจากชุมชนซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดน้ำเสียหลักในภาพรวมของประเทศ คิดเป็นร้อยละ ๗๐ หรือประมาณ ๑๔.๘ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน และทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ ยังมีการจัดการไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมพื้นที่ โดยเฉพาะชุมชนขนาดใหญ่หรือที่ตั้งอยู่ริมน้ำและมีการระบายน้ำเสียลงแหล่งน้ำโดยตรง เช่น บ้านเรือน หมู่บ้านจัดสรร หอพัก ตลาดชุมชนหรือตลาดเทศบาล เป็นต้น ปัจจุบันมีระบบบำบัดน้ำเสียรวม ๑๐๑ แห่ง โดยก่อสร้างแล้วเสร็จ ๙๐ แห่ง อยู่ระหว่างก่อสร้าง ๑๐ แห่ง และชะลอโครงการ ๑ แห่ง รวมความสามารถในการบำบัดน้ำเสีย ๓.๒ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน แต่มีน้ำเสียเข้าระบบบำบัดน้ำเสียรวมทั้งสิ้น ๑.๔๘ ล้านลูกบาศก์เมตรต่อวัน คิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่สามารถบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่ก่อสร้างแล้วเสร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากขาดงบประมาณการบำรุงรักษา ความรู้และทักษะในการดูแลและบำรุงรักษาระบบบำบัดน้ำเสีย (รูปที่ ๑๕)

รูปที่ ๑๕ เปรียบเทียบปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นกับที่ได้รับการบำบัดจากระบบบำบัดน้ำเสียชุมชนที่จัดสร้างแล้วเสร็จทั่วประเทศ

- ขาดมาตรการจูงใจ เช่น มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม เป็นต้น เพื่อให้ผู้ประกอบการหาวิธีลดมลพิษหรือของเสียให้น้อยลงจากการประกอบกิจการ รวมถึงการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ การให้ประชาชนลดการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการเกิดน้ำเสีย มีการจัดการน้ำเสียและให้ความร่วมมือในการจ่ายค่าบริการบำบัดน้ำเสีย
- ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติรุนแรงและบ่อยครั้งขึ้น ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำและสร้างความเสียหายต่อระบบสาธารณสุขโลก เช่น ระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ทำให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อซ่อมแซมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว

๒.๒ การจัดการมลพิษทางอากาศและเสียง

๒.๒.๑ มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศและเสียงในบรรยากาศ มาตรฐานควบคุมการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด โดยให้มีความเข้มงวดและครอบคลุมแหล่งกำเนิดหลักในแต่ละประเภทและสารมลพิษที่สำคัญ

๒.๒.๒ ดำเนินมาตรการอื่นควบคู่ไปกับการกำหนดมาตรฐานและมาตรการควบคุมการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด ได้แก่ การปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนในเขตเมือง การกำหนดมาตรฐานเครื่องยนต์ใหม่ การตรวจวัดมลพิษจากยานพาหนะขณะใช้งาน และมีการพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพมาตรการในการควบคุมการระบายมลพิษจากยานพาหนะขณะใช้งาน เช่น การกำหนดให้มีระบบการตรวจสอบสภาพรถยนต์ประจำปี สนับสนุนให้รถโดยสารประจำทางมีการดูแลรักษาเครื่องยนต์เชิงป้องกัน และการตรวจจ้ยานพาหนะริมเส้นทางจราจร เป็นต้น

๒.๒.๓ มีการจัดการมลพิษทางเสียงจากยานพาหนะและจราจร เช่น การตรวจติดตามระดับเสียงรถโดยสารขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) การกวดขันจับกุมร้านค้าที่จำหน่ายท่อไอเสียที่ไม่ได้มาตรฐานและร้านค้าที่ดัดแปลงท่อไอเสีย การรณรงค์การใช้ท่อไอเสียรถจักรยานยนต์ที่ได้มาตรฐานและการบำรุงรักษาเครื่องยนต์อย่างสม่ำเสมอเพื่อลดเสียง ตลอดจนจัดการปัญหามลพิษทางเสียงจากอากาศยาน เช่น การกำหนดเส้นทางการบิน ข้อกำหนดทางเทคนิคการบินเพื่อลดเสียง เป็นต้น อยู่ระหว่างการปรับปรุงแผนการใช้ประโยชน์พื้นที่ให้สอดคล้องกับผลกระทบทางเสียงรอบท่าอากาศยานให้เป็นรูปธรรม

๒.๒.๔ นำระบบการรายงานผลการตรวจวัดมลพิษทางอากาศจากปล่องโรงงานอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง (Continuous Emission Monitoring Systems : CEMs) มาใช้อย่างกว้างขวางมากขึ้น โดยมีการพัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อรายงานต่อหน่วยงานกำกับ ดูแล และใช้ประกอบการควบคุมการระบายมลพิษ รวมทั้งรายงานผลต่อสาธารณชน

๒.๒.๕ ศึกษาและนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการควบคุมและลดมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดมลพิษ เช่น การติดตั้ง Catalytic Converter เพื่อลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ไฮโดรคาร์บอน และออกไซด์ของไนโตรเจนจากรถยนต์ การติดตั้ง Flue Gas Desulfurization หรือ FGD ที่โรงไฟฟ้าที่ใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงเพื่อควบคุมการระบายก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ การติดตั้งระบบควบคุมไอระเหยที่คลังน้ำมันเชื้อเพลิง (Vapor Recovery Unit : VRU) เพื่อลดการปล่อย VOCs เป็นต้น

๒.๒.๖ ดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่เป็นปัญหาเฉพาะพื้นที่ เช่น ปัญหาสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) และโอโซน (O_3) ในเมืองใหญ่ เขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยองหรือพื้นที่อุตสาหกรรม ปัญหาฝุ่นละอองในพื้นที่หน้าพระลาน ปัญหามลพิษจากหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือ ๘ จังหวัด

ปัญหาและอุปสรรค

- การขยายตัวทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมส่งผลให้มีการเพิ่มปริมาณการใช้พลังงานและการระบายมลพิษ การเพิ่มขึ้นของจำนวนยานพาหนะ สถานประกอบการ กิจกรรมการก่อสร้าง เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศและเสียง นอกจากนี้ การคมนาคมขนส่งยังขาดการพัฒนาการขนส่งมวลชนรวมทั้งประหยัดพลังงาน ส่งผลต่อสภาพการจราจรติดขัดและการเพิ่มปริมาณมลพิษในเขตเมืองใหญ่

- มีปัญหามลพิษที่สำคัญที่ต้องเตรียมการรับมือและเร่งแก้ไขในพื้นที่วิกฤต เช่น โอโซน (O_3) ในเขตเมือง และสารอินทรีย์ระเหยง่าย (VOCs) ในเขตควบคุมมลพิษจังหวัดระยอง (มาบตาพุด) พื้นที่อุตสาหกรรมอื่น เป็นต้น

- ปัญหาหมอกควันจากการเผาในที่โล่งในชุมชน พื้นที่การเกษตร และไฟฟ้า ยังเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศและสุขภาพอนามัยของประชาชน แม้ว่าที่ผ่านมาภาครัฐจะมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่องค์ความรู้ และขอความร่วมมือจากประชาชนให้งดการเผา แต่ยังมีข้อจำกัดทางปฏิบัติ เช่น เกษตรกรส่วนใหญ่ยังขาดเทคโนโลยีและเครื่องจักรกลในการจัดการเศษวัสดุการเกษตรจึงจำเป็นต้องเผาเศษวัสดุการเกษตร หรือเผาไร่นาเพื่อเตรียมพื้นที่เพาะปลูก พื้นที่ป่ายังพบการเผาบุกรุกพื้นที่ทำไร่เลื่อนลอย ความเชื่อหรือแนวปฏิบัติในการทำเกษตรที่ปฏิบัติกันมาเป็นเวลานานว่าการเผาจะช่วยเพิ่มคุณภาพดินและเร่งการงอกของพืช นอกจากนี้ ปัญหาหมอกควันข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้านรวมถึงการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศเป็นส่วนหนึ่งทำให้ปัญหามีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะในปีที่มีภาวะแห้งแล้ง

- ปัญหาด้านพลังงานไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิงมีราคาสูงขึ้น ส่งผลให้ผู้ประกอบการบางส่วนปรับเปลี่ยนไปใช้พลังงานอื่นที่มีราคาถูก แต่อาจก่อให้เกิดปัญหามลพิษมากขึ้นหากไม่มีการควบคุมและกำกับดูแลให้อยู่ในมาตรฐานทางวิชาการและกฎระเบียบที่กำหนด

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีข้อจำกัดในการดำเนินงานแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง เช่น ขาดบุคลากรที่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหา ขาดอุปกรณ์เครื่องมือในการตรวจสอบ เป็นต้น

- เกิดปัญหาการร้องเรียนด้านมลพิษทางอากาศและเสียงในชุมชนบ่อยครั้ง

๒.๓ การจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย และสารอันตราย

๒.๓.๑ มีการสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมด้านการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (3Rs) ในระดับชุมชนมากขึ้น ผลักดันการออกกฎหมายเพื่อส่งเสริมการลดและนำของเสียกลับมาใช้ประโยชน์ของทุกภาคส่วน และการแก้ไขพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอย

๒.๓.๒ สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบการจัดการขยะมูลฝอยแบบผสมผสาน และเพิ่มสมรรถนะในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับเทศบาลนครและเทศบาลเมือง ตั้งแต่การลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ การคัดแยกและเก็บรวบรวมของเสียอันตรายชุมชนออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป การเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย การกำจัดขยะมูลฝอยในลักษณะรวมศูนย์ โดยพิจารณาตามศักยภาพและความสมัครใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเพิ่มรายได้จากการจัดการขยะมูลฝอย ทำให้ขยะมูลฝอยชุมชนที่เกิดขึ้นได้รับการจัดการอย่างถูกหลักสุขาภิบาลเพิ่มขึ้น

๒.๓.๓ มีการเริ่มต้นสนับสนุนนโยบายการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน (Waste to Energy) โดยจัดตั้งคณะทำงานภายใต้คณะกรรมการประสานกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงพลังงาน มีการจัดทำทำเนียบการจัดการขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน แผนการจัดการขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน และโครงการนำร่องการจัดการขยะมูลฝอยเป็นพลังงานทดแทน

๒.๓.๔ สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการคัดแยกและเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชน โดยดำเนินการตามแนวทางและวิธีการปฏิบัติในการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนที่กำหนด และสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือในการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนกับบริษัทเอกชน เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เร่งรัดการออกกฎกระทรวงสาธารณสุขในการกำหนดค่านิยม หลักเกณฑ์ วิธีการเก็บขน ขนส่ง กำจัดขยะอันตรายชุมชน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน การรับโหลดพลูออเรสเซนต์ชนิดตรงและแบตเตอรี่ โทรศัพท์เคลื่อนที่จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปรีไซเคิล เป็นต้น

๒.๓.๕ ผลักดันการออกกฎหมายการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้มาตรการทางการคลัง เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลกระทบและการจัดการซากผลิตภัณฑ์ฯ ให้กว้างขวางมากขึ้น และพัฒนาปรับปรุงระบบฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์และซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์

๒.๓.๖ ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการมูลฝอยชุมชนและมูลฝอยติดเชื้อแบบศูนย์รวม เช่น จัดทำแผนแม่บทในการจัดการมูลฝอยชุมชน ให้ภาคเอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการบริหารจัดการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อป้องกันมลพิษ และดำเนินการระบบจัดการมูลฝอย

๒.๓.๗ พัฒนาระบบเอกสารกำกับการขนส่งของเสียอันตราย (Manifest System) สร้างระบบ กลไก และมาตรฐานการตรวจสอบระบบการขนส่งกากของเสียอันตราย ตั้งแต่ต้นทางที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษจนถึงปลายทางที่เป็นสถานที่กำจัด รวมทั้งมีระบบการติดตาม ตรวจสอบ เช่น การใช้ระบบติดตามตำแหน่งของรถยนต์ผ่านดาวเทียม (GPS-Tracking) ให้แสดงผลควบคู่กับระบบเอกสารกำกับการขนส่งของเสียอันตรายแบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Manifest System) โดยเริ่มทดสอบกับรถยนต์ขนส่งกากของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม การแก้ไขปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสีย การดำเนินการตามกฎหมายกับผู้กระทำผิด และการบำบัดฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อน

๒.๓.๘ ดำเนินการตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสุขภาพและสิ่งแวดล้อมด้านสารมลพิษที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันไว้ ได้แก่ อนุสัญญาบาเซล (Basel Convention) ว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียและการกำจัด อนุสัญญาสตอกโฮล์ม (Stockholm Convention) ว่าด้วยสารพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistence Organic Pollutants หรือ POPs) อนุสัญญารอตเตอร์ดัม (Rotterdam Convention) ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่องหนสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ อนุสัญญาที่อยู่ในระหว่างการเจรจาในเวทีโลก เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสารปรอท เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรค

- มีข้อจำกัดในการจัดสรรงบประมาณสำหรับก่อสร้างระบบกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกหลักวิชาการ และการจัดหาเครื่องจักรอุปกรณ์ การจัดตั้งศูนย์กำจัดขยะมูลฝอยแบบครบวงจร แม้ว่าจะมีการศึกษาและวางแผนการดำเนินการไว้ แต่ไม่สามารถดำเนินการได้ในหลายพื้นที่และบางครั้งได้รับการต่อต้านจากประชาชน

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับเทศบาลขนาดใหญ่มีขีดความสามารถในการจัดการขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้น แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กยังขาดความพร้อมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดในการรวมกลุ่มพื้นที่เพื่อจัดการขยะมูลฝอยแบบรวมศูนย์ โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งไม่สนใจเข้าร่วมการรวมกลุ่มพื้นที่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่นในการนำขยะมูลฝอยจากที่อื่นมาทิ้งรวมกัน และการกำหนดค่าธรรมเนียมในการเก็บขนขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สอดคล้องกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมทั้งพื้นที่ รวมทั้งการต่อต้านจากประชาชน

- นโยบายการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน (Waste to Energy) ยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และมีข้อจำกัดในการดำเนินการ

- สถานที่กำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนยังมีไม่เพียงพอ และมีของเสียอันตรายบางประเภทถูกนำไปคัดแยก รีไซเคิลอย่างไม่ถูกต้อง ขาดมาตรการในการตรวจติดตาม เผ่าระวัง การจัดการวัสดุเหลือใช้ที่ย่อยสลายยากจากโรงงานที่ไม่ได้กำจัดอย่างถูกวิธี นอกจากนี้ สถานที่กำจัดของเสียอันตรายและกากอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกและภาคกลาง ทำให้ในการขนส่งของเสียอันตรายจากชุมชนจากภูมิภาคอื่นๆ ไปยังสถานที่กำจัดของเสียอันตราย มีต้นทุนสูง และเกิดปัญหาการร้องเรียนจากการดำเนินงานของสถานที่กำจัดของเสียอันตราย

- ปัญหาผลกระทบของสารเคมีต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยในภาคอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของคนงาน สิ่งแวดล้อม และชุมชนโดยรอบโรงงานอุตสาหกรรม ปัญหาการรั่วไหลของสารเคมี อุบัติภัยสารเคมีในโรงงาน และจากการขนส่งสารเคมี การลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมที่เป็นอันตรายและของเสียอันตราย และการกำจัดและบำบัดสารเคมีจากอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ส่วนในภาคเกษตรกรรมพบปัญหาการใช้สารเคมีไม่ถูกต้องมีสารเคมีตกค้างในผลผลิตทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อม และปัญหาการจัดการซากบรรจุภัณฑ์ทางการเกษตร ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของเกษตรกร ประชาชนผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ในภาคชุมชนพบปัญหาสารเคมีอันตรายตกค้างในอาหารและยา เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน มีการใช้และกำจัด บำบัดผลิตภัณฑ์หรือวัตถุอันตรายที่ใช้ในบ้านเรือนไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพและปะปนอยู่ในสิ่งแวดล้อม ส่วนภาคคมนาคมและการขนส่งก็มีปัญหาอุบัติเหตุจากการขนส่งสารเคมีและสินค้าอันตราย ได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างฉับพลันต่อชีวิต ทรัพย์สิน และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง

- การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมกลุ่มเครื่องจักรและอุปกรณ์ สินค้าอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ และยานยนต์ จะทำให้การนำเข้าหรือการเพิ่มปริมาณวัตถุดิบกลายเป็นของเสียอันตรายเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการนำเข้าสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ที่มีราคาสูง อายุการใช้งานสั้น จากประเทศที่มีการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี เช่น สาธารณรัฐประชาชนจีน

- การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ยังขาดความต่อเนื่อง ทำให้การสร้างตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด ยังไม่ครอบคลุมทุกภาคส่วนทั้งประชาชน ชุมชน และผู้ประกอบการ

๒.๔ การจัดการปัญหาการปนเปื้อนในดินและตะกอนดิน

๒.๔.๑ กำหนดมาตรฐานคุณภาพดินที่ใช้ประโยชน์เพื่อการอยู่อาศัยและเกษตรกรรม และมาตรฐานคุณภาพดินที่ใช้ประโยชน์เพื่อการอื่นนอกเหนือจากการอยู่อาศัยและเกษตรกรรม เพื่อการบ่งชี้การปนเปื้อนและการบริหารจัดการคุณภาพดิน โดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรือผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่สัมผัสทั้งทางตรงและทางอ้อม

๒.๔.๒ กำหนดมาตรฐานน้ำใต้ดินเพื่อการบ่งชี้การปนเปื้อนและการบริหารจัดการคุณภาพน้ำใต้ดิน เพื่อปกป้องสุขภาพอนามัยของประชาชนหากนำน้ำใต้ดินมาใช้บริโภค

๒.๔.๓ พัฒนาร่างมาตรฐานตะกอนดินเพื่อการบ่งชี้คุณภาพตะกอนดินและการบริหารจัดการ เพื่อปกป้องคุณภาพของตะกอนดินท้องน้ำไม่ให้เกิดผลกระทบต่อสัตว์หน้าดินที่อาศัยในตะกอนดิน และปกป้องสุขภาพอนามัยของประชาชน

๒.๔.๔ พัฒนาแนวทางการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่เหมาะสมสำหรับการประเมินพื้นที่ประกอบกิจการที่ยกเลิกการดำเนินการแล้วและอาจมีการปนเปื้อนสารอันตราย หรือมีการนำของเสียอันตรายมากองทิ้งบนพื้นที่ว่างเปล่า

๒.๔.๕ ติดตามตรวจสอบและแก้ไขปัญหพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ ทั้งพื้นที่ที่ได้ยกเลิกการประกอบกิจการ และพื้นที่ที่พบมีการก่อกองทิ้งของเสียอันตรายที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การปนเปื้อน แคดเมียมบริเวณห้วยแม่ดาว จังหวัดตาก เป็นต้น โดยประสานหน่วยงานในพื้นที่เพื่อสืบหาสาเหตุและดำเนินการแก้ไข

๒.๔.๖ จัดเตรียมแผนการรองรับเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยรวมทั้งแก้ไขปัญหอุบัติเหตุภัยจากภัยธรรมชาติและภัยจากมนุษย์รวมถึงปัญหามลพิษหรือที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมอย่างทันการณ เช่น แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗ แผนหลักการป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗ แผนฉุกเฉินทางนิวเคลียร์และรังสีแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้น

ปัญหาและอุปสรรค

- การจัดการพื้นที่ที่ปนเปื้อนมลพิษยังขาดกฎหมายและมาตรการที่ชัดเจนในการตรวจสอบและประเมิน ความเสี่ยงเพื่อสุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการบริหารจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ นอกจากนี้แหล่งกำเนิดมลพิษ ยังขาดมาตรการในการติดตามตรวจสอบการปนเปื้อนในพื้นที่ประกอบกิจการและบริเวณโดยรอบที่ครอบคลุมสิ่งแวดล้อม ทุกประเภท เพื่อการบ่งชี้ปัญหาการปนเปื้อนมลพิษสำหรับการแก้ไขปัญหเบื้องต้นได้

- ยังไม่มีการสำรวจ ตรวจสอบและประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษทั่วประเทศด้วยหลักเกณฑ์และแนวทาง ปฏิบัติสำหรับการบ่งชี้และประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลพื้นที่ ปนเปื้อนมลพิษสำหรับการตรวจสอบอย่างเป็นระบบต่อไป

- การรณรงค์ ประชาสัมพันธ์และการเสริมสร้างศักยภาพให้แก่หน่วยงานในระดับจังหวัด ภูมิภาค และท้องถิ่น เกี่ยวกับแนวทางการบ่งชี้และประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ รวมทั้งแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษยัง ไม่แพร่หลายและครอบคลุมเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ทำให้การบ่งชี้พื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเพื่อเข้าสู่การตรวจสอบอย่างเป็นระบบ ยังเป็นไปได้น้อย

- อุตสาหกรรมกลุ่มเคมี กลุ่มปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมปลายน้ำที่มีการใช้สารเคมีและมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการผลิตและใช้สารเคมี ตลอดจนเกิดปริมาณของเสียจำนวนมาก ส่งผลให้ศักยภาพรองรับการบำบัดกำจัดของเสีย อันตรายไม่เพียงพอและเกิดปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสียอันตรายและการปนเปื้อนมลพิษขึ้น

๒.๕ การผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๒.๕.๑ ผลจากการปรับโครงสร้างภาคการเกษตรโดยใช้องค์ความรู้และวิทยาการสมัยใหม่มาผสมผสาน กับองค์ความรู้ท้องถิ่น ทำให้มีการผลักดันการพัฒนาเกษตรอินทรีย์และมีการจัดการความปลอดภัยอาหารและการตลาด เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม การทำเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นการผลิตขนาดเล็กยังไม่สามารถผลิตในระดับใหญ่ได้ และมีความเสี่ยงจากความเสียหายของผลผลิตสูงเนื่องจากไม่ใช้สารเคมี ทำให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำและมีต้นทุนการผลิตสูง รวมทั้งมีข้อจำกัดในการเลือกใช้สารสกัดชีวภาพเพื่อป้องกันและกำจัดศัตรูพืชและโรคพืช ซึ่งต้องใช้ในปริมาณมากและเลือกใช้ให้ถูกกับศัตรูพืชและโรคพืชด้วย จึงทำให้เกษตรกรหันกลับมาใช้สารเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรดั้งเดิม รวมทั้งประชาชนยังขาดความตระหนักต่อความสำคัญของผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ การขับเคลื่อนดังกล่าวจึงยังไม่ต่อเนื่องและ ยั่งยืน

๒.๕.๒ ผลจากการปรับโครงสร้างภาคอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการสนับสนุนการรวมกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจ สนับสนุนกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่เกื้อหนุนภาคอุตสาหกรรม เช่น พัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัย พัฒนาระบบโลจิสติกส์ เป็นต้น รวมทั้งการพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์

๒.๕.๓ การขยายการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่ต้องใช้พื้นที่ขนาดใหญ่รองรับการลงทุน มีการดูแล สิ่งแวดล้อมที่เข้มข้นมากขึ้น ทั้งในด้านการขออนุมัติผลการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (EIA) และการประเมิน ผลกระทบด้านสุขภาพ (HIA) ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย การเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบการค้าโลก

ที่เข้มงวดในเรื่องมาตรการสิ่งแวดล้อมและแหล่งกำเนิดสินค้า เช่น การจัดการเศษซากเหลือทิ้งจากผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมต้องให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรือสินค้าสีเขียว (Green Industry) และส่งเสริมอุตสาหกรรมที่ประเทศไทยมีศักยภาพ เช่น สินค้าที่เชื่อมโยงกับภาคเกษตรและภาคบริการที่สร้างมูลค่าโดยใช้เทคโนโลยีและภูมิปัญญาไทยมาผสมผสาน

๒.๕.๔ มาตรการและข้อกำหนดของประเทศคู่ค้าและเวทีการค้าโลกจะเป็นแรงกดดันต่อกลุ่มอุตสาหกรรมที่สร้างปัญหามลพิษและอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ โดยอุตสาหกรรมดังกล่าวนี้จะถูกระแสสังคมและประชาชนในพื้นที่ต่อต้านมากขึ้น ทำให้เป็นแรงผลักดันในการยกระดับการจัดการอุตสาหกรรมเชิงนิเวศหรืออุตสาหกรรมปลอดมลพิษ การผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่จะส่งผลดีต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน

๒.๕.๕ มีการส่งเสริมการบริโภคและการผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มที่หน่วยงานภาครัฐให้มีการจัดซื้อสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ขณะนี้มีหน่วยงานภาครัฐระดับกรมเข้าร่วม ร้อยละ ๙๔ ของจำนวนที่มีอยู่ (เป้าหมายปี ๒๕๕๓ กำหนดไว้ ร้อยละ ๗๕) และจะส่งเสริมการดำเนินการในภาคเอกชนและประชาชนต่อไป

๒.๖ ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมและการบังคับใช้กฎหมาย

๒.๖.๑ กฎหมายแม่บทด้านสิ่งแวดล้อมมีบทบัญญัติบางส่วนใช้หลักการควบคุมและสั่งการ (Command and Control) ที่จำเป็นต้องอาศัยการตรวจสอบติดตามอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อมยังไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถตรวจสอบและบังคับการเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดกฎหมายได้อย่างทั่วถึงและเป็นระบบ มีปัญหาในการตีความบังคับใช้กฎหมายทำให้ความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้องกับการควบคุมแหล่งกำเนิดมลพิษขาดประสิทธิภาพ รวมถึงการขาดกฎหมายลำดับรองเพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติตามกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น กฎกระทรวงตามมาตรา ๗๓ มาตรา ๘๐ เป็นต้น

๒.๖.๒ สถานประกอบการหลายแห่งไม่สามารถดำเนินการจัดการมลพิษได้ตามกฎหมาย มีการลักลอบระบายของเสียออกสู่สิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดปัญหามลพิษและผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหลายพื้นที่ การติดตามตรวจสอบและกำกับดูแลแหล่งกำเนิดมลพิษไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมทุกขนาดและประเภทของแหล่งกำเนิดมลพิษ และพื้นที่ที่แหล่งกำเนิดมลพิษตั้งอยู่ และขาดการประสานและเชื่อมโยงข้อมูลการประกอบกิจการและผลการตรวจวัดมลพิษระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ

๒.๖.๓ การประยุกต์ใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายยังไม่มีประสิทธิภาพ และหลักความรับผิดชอบต่อสังคมยังไม่ได้มีการปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งผู้ประกอบการและประชาชน เช่น ค่าบริการในการจัดการน้ำเสียชุมชน ค่าธรรมเนียมในการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน การควบคุมการปล่อยมลพิษของแหล่งกำเนิดมลพิษ เป็นต้น

๒.๖.๔ กลไกทางกฎหมายในการจัดการมลพิษไม่เอื้อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดกลไกและกระบวนการพิสูจน์ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อทางแพ่งที่ชัดเจน ทำให้ยากที่จะบังคับให้ผู้ก่อมลพิษชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้น

๒.๖.๕ กำลังดำเนินการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและเอื้อต่อการบังคับใช้กฎหมายในการคุ้มครองและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดทำร่างพระราชบัญญัติมาตรการการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม พ.ศ.... และเร่งรัดการออกกฎกระทรวงการสาธารณสุขว่าด้วยการกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมกำจัดมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

บทที่ ๓

ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดแนวคิด
และทิศทางการจัดการมลพิษ
ในระยะ ๕ ปีข้างหน้า
(พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

บทที่ ๓

ปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการกำหนดแนวคิด และทิศทางการจัดการมลพิษ ในระยะ ๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

ในการกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางการจัดการมลพิษในระยะ ๕ ปีข้างหน้า สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ ความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ เนื่องจากได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อการพัฒนาประเทศและการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศและการจัดการสิ่งแวดล้อมในอนาคต ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงกระแสโลกในการจัดการมลพิษและสิ่งแวดล้อมครบวงจร เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามกรอบการพัฒนาขององค์การสหประชาชาติ เช่น การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน เศรษฐกิจสีเขียว การจัดการสารเคมีอย่างยั่งยืน เป็นต้น

๑. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อกรอบแนวคิดทิศทางการจัดการมลพิษ

๑.๑ ปัจจัยในระดับโลกและระหว่างประเทศ

๑.๑.๑ กฎระเบียบด้านการค้าและการลงทุน เช่น มาตรการสิ่งแวดล้อม มาตรการสุขอนามัย เป็นต้น จะทำให้ผู้ประกอบการต้องยกระดับการผลิตให้ได้มาตรฐานเพื่อการแข่งขัน และเกิดความพยายามในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาโลกร้อนและวิกฤตสิ่งแวดล้อมโลกจะส่งผลกระทบต่อการค้า การลงทุน และการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรม เช่น การเรียกเก็บภาษีคาร์บอนจากสินค้านำเข้าในประเทศสหรัฐอเมริกา การกำหนดให้ต้องรายงานปริมาณคาร์บอนจากสินค้าที่เกิดจากการผลิตสินค้า การเก็บค่าธรรมเนียมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคขนส่งและการบินของสหภาพยุโรป การผลิตสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๑.๑.๒ กฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมในประเด็นความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคจะทำให้ประเทศกำลังพัฒนาถูกกดดันให้ต้องมีพันธกรณีเกี่ยวกับการรับภาระการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการผลิตที่ตนเองไม่ได้บริโภคในอนาคต

๑.๑.๓ ปริมาณความต้องการทางพลังงานสูงขึ้นและนำไปสู่การปล่อยก๊าซเรือนกระจกและสารมลพิษ ทำให้ต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการใช้พลังงานและพัฒนาพลังงานทางเลือกเพิ่มขึ้น

๑.๑.๔ พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและพิธีสารเกียวโต อนุสัญญาบาเซล (Basel Convention) ว่าด้วยการควบคุมการเคลื่อนย้ายข้ามแดนของของเสียและการกำจัด อนุสัญญาสต็อกโฮล์ม (Stockholm Convention) ว่าด้วยสารพิษที่ตกค้างยาวนาน (Persistence Organic Pollutants หรือ POPs) อนุสัญญารอตเตอร์ดัม (Rotterdam Convention) ว่าด้วยกระบวนการแจ้งข้อมูลสารเคมีล่วงหน้าสำหรับสารเคมีอันตรายและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์บางชนิดในการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

๑.๒ ปัจจัยภายในประเทศ

๑.๒.๑ สังคมไทยมีการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เริ่มจากการนำไปปฏิบัติด้วยตนเอง ประเด็นที่ต้องเร่งดำเนินการ ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่ยังยึดการบริโภคนิยมและความสบายในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยและส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

๑.๒.๒ รัฐบาลมีการวางรากฐานการสร้างควมมั่นคงด้านพลังงาน โดยส่งเสริมพลังงานทดแทนเพื่อลดต้นทุนการผลิตและการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ รวมทั้งลดปัญหามลพิษในพื้นที่ เช่น พลังงานจากแสงอาทิตย์ พลังงานจากขยะ การผลิตก๊าซชีวภาพ พลังงานชีวมวล การผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ การใช้เชื้อเพลิงชีวภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามโครงการผลิตพลังงานดังกล่าวในหลายพื้นที่ได้เกิดการต่อต้านจากประชาชน เนื่องจากความไม่เข้าใจในมาตรฐานการควบคุมและการกำกับดูแลด้านสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ จึงควรสร้างความรู้ความเข้าใจและหน่วยงานภาครัฐต้องเข้มงวดในการกำกับดูแลให้เป็นไปตามมาตรฐาน

๑.๒.๓ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานโดยเฉพาะภาคขนส่งและอุตสาหกรรม เช่น การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสินค้าประเภทอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ รถยนต์ เป็นต้น สร้างความตระหนักและความเข้าใจเพื่อกระตุ้นช่วยกันประหยัดและอนุรักษ์พลังงาน และ การใช้พลังงานทดแทนเพื่อลดการนำเข้าน้ำมัน เช่น น้ำมันแก๊สโซฮอล์ น้ำมันไบโอดีเซล เป็นต้น

๑.๒.๔ นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเศรษฐกิจในบางเรื่องยังมีความไม่สมดุลในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมที่เปิดรับการย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ ซึ่งหากประเทศไทยมีกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อมที่ไม่เข้มงวดอาจเกิดปัญหาในอนาคต การลงทุนในภาคอุตสาหกรรมเริ่มมีข้อจำกัดจากกฎระเบียบด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การต้องปฏิบัติตามมาตรา ๖๗ วรรค ๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำหรับโครงการที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนอย่างรุนแรง ที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพ (E-HIA) สำหรับอุตสาหกรรม ๑๑ ประเภท โดยจะต้องได้รับความเห็นจากองค์กรอิสระด้านสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ยังอยู่ระหว่างขั้นตอนของการปรับสมดุลระหว่างกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพของประชาชนและฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศไทยให้มีความเหมาะสมที่สุด

๑.๒.๕ การขาดองค์ความรู้และระบบข้อมูลที่ทันสมัยของภาครัฐ ทำให้การบริหารจัดการของภาครัฐไม่มีประสิทธิผล เช่น การขาดองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ด้านผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศ การเชื่อมโยงปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมและผลกระทบต่อสุขภาพ และประชาชนสัมพันธ์องค์ความรู้อย่างทั่วถึงที่คำนึงถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เป็นต้น

๑.๒.๖ การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศโดยมีหลักของการพัฒนาที่สำคัญ ๓ ประการ คือ การมุ่งสู่สังคมคาร์บอนต่ำ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และการปกป้องสิ่งแวดล้อมและแก้ไขปัญหามลพิษบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชน

๑.๒.๗ สังคมไทยให้ความสำคัญกับความรับผิดชอบต่อสังคมและระบบธรรมาภิบาลมากขึ้น ส่งผลให้ภาคเอกชนเริ่มดำเนินธุรกิจเพื่อสังคมเพิ่มขึ้น โดยการดำเนินการมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตสินค้าและหรือให้บริการเพื่อแก้ปัญหา หรือพัฒนาชุมชน สังคม และหรือสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก

๑.๒.๘ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทำให้สถานการณ์และปัญหาสิ่งแวดล้อมรุนแรงขึ้น เช่น อุณหภูมิสูงขึ้น ปริมาณฝนลดลงส่งผลกระทบต่อปริมาณและคุณภาพน้ำ ความถี่ของการเกิดภัยพิบัติและน้ำท่วมเพิ่มขึ้น

๑.๒.๙ กระแสแรงกดดันของประชาคมโลกส่งผลให้ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมรับภาระในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในอนาคต และการร่วมแก้ไขวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะทำให้การผลิตทั้งภาคเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการในแนวทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

๑.๒.๑๐ รูปแบบการผลิตและพฤติกรรมกรบริโภคที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองเพื่อตอบสนองความต้องการบริโภค วงจรอายุผลิตภัณฑ์ของสินค้าส่งลงภายใต้กระแสบริโภคนิยม นำเข้าสินค้าคุณภาพต่ำแต่มีมลพิษสูงเข้ามาจำหน่ายในประเทศ ภาคอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมยังคงใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพต่ำในการผลิตและการจัดการของเสีย ส่งผลให้เกิดน้ำเสีย อากาศเสีย ขยะและกากของเสียที่เป็นอันตรายและไม่เป็นอันตรายจากกิจกรรมการผลิตและการบริโภคเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะในเขตเมือง นอกจากนี้ ภาคเกษตรยังมีการเร่งเพิ่มผลผลิตเพื่อตอบสนองตลาดจนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ

๑.๒.๑๑ การนำสังคมไปสู่การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน จำเป็นจะต้องทำให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรม โดยสร้างความรู้ ความเข้าใจและเกิดจิตสำนึก เพื่อการปรับเปลี่ยนไปสู่วิถีการผลิตการบริโภคที่มีความพอดี ประหยัด รู้คุณค่าและยั่งยืน

๑.๒.๑๒ สร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นและมีการรวมกลุ่มเพื่อร่วมมือในการแก้ไขปัญหาของชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนและเสริมสร้างเครือข่ายด้านสิ่งแวดล้อมให้กระจายและครอบคลุมในพื้นที่ทั่วภูมิภาค และการให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการจัดการมลพิษและผลกระทบจากภาวะมลพิษให้แก่ท้องถิ่น

๑.๒.๑๓ การถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมสู่ระดับท้องถิ่นยังคงประสบปัญหา เช่น การขาดองค์ความรู้ ขาดบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อม รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินการ ทำให้การถ่ายโอนภารกิจบางประการยังไม่สามารถดำเนินการได้

๒. ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดทิศทางการจัดการมลพิษ

๒.๑ กรอบแนวคิดภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

๒.๑.๑ ภาคการผลิต

๑) พัฒนาภาคเกษตรด้วยเทคโนโลยีและกระบวนการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการทำเกษตรยั่งยืน เช่น เกษตรอินทรีย์ เกษตรผสมผสาน วนเกษตร เกษตรทฤษฎีใหม่ รมรงค์ให้เกษตรกรใช้สารเคมีอย่างถูกวิธีตามหลักวิชาการ และใช้สารชีวภาพทดแทนการใช้สารเคมีให้มากขึ้น เพื่อลดต้นทุนการผลิตและสร้างความปลอดภัยในสุขภาพของทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมทั้งลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๒) พัฒนาภาคอุตสาหกรรมโดยปรับปรุงกระบวนการผลิตตลอดห่วงโซ่ทั้งด้านประสิทธิภาพและมาตรฐานเพื่อมุ่งสู่การเป็นอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและชุมชน ตลอดจนรองรับต่อกฎกติกาการค้าและการลงทุนในสภาวะแวดล้อมการแข่งขันในรูปแบบใหม่ๆ และเชื่อมโยงการผลิตภาคอุตสาหกรรมกับอุตสาหกรรมท้องถิ่น เช่น ผู้ประกอบการ SMEs และ OTOP โดยระบบห่วงโซ่อุปทาน

๓) เพิ่มโอกาสในการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตภาคอุตสาหกรรมไปสู่การผลิตที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Clean and Environmental Friendly Industry) เช่น สนับสนุนด้านสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำและสิทธิพิเศษด้านภาษี เพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพของอุปกรณ์ตามศักยภาพการพัฒนาเทคโนโลยี (Best Available Technologies : BATs) และปรับเปลี่ยนเชื้อเพลิงมาใช้พลังงานทดแทนที่เมื่อก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ปรับนโยบายส่งเสริมการลงทุนให้เอื้อสิทธิประโยชน์มากขึ้นสำหรับอุตสาหกรรมที่ปล่อยคาร์บอนต่ำหรือช่วยลดคาร์บอน และไม่ส่งเสริมการลงทุนในอุตสาหกรรมข้ามชาติที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๔) พัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและพื้นที่สูงสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุตสาหกรรมหลักของประเทศอย่างต่อเนื่อง ให้ภาคเอกชน ชุมชน สถาบันการศึกษา และภาครัฐ ร่วมกันกำหนดมาตรการการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และผลกระทบด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ โดยให้มีศูนย์เฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่

๕) สนับสนุนการอยู่ร่วมกันของอุตสาหกรรมและชุมชนอย่างยั่งยืนในลักษณะเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco Industrial Town) ที่มีการใช้ทรัพยากรหมุนเวียนให้ได้มากที่สุด และบริหารจัดการวัตถุดิบและของเสียอย่างเป็นระบบครบวงจร และวางกลไกการสื่อสารกับทุกภาคในพื้นที่ และส่งเสริมภาคเอกชนให้ดำเนินธุรกิจภายใต้ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR)

๖) กำหนดพื้นที่เศรษฐกิจหลักแห่งใหม่สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ชัดเจน และมีขนาดเหมาะสมสอดคล้องกับขนาดของชุมชนและขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ จัดทำข้อมูล ขีดความสามารถ การรองรับมลพิษของพื้นที่ เพื่อเป็นเกณฑ์กำกับการพัฒนาอุตสาหกรรมให้มีความสมดุลกับพื้นที่และชุมชน

๗) ส่งเสริมให้เกิดการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยจัดระบบการกระจายน้ำให้เหมาะสมในทุกภาคส่วน ทั้งภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และการอุปโภคบริโภค ใช้หลักการลด การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ (Reduce Reuse Recycle : 3Rs) และจัดทำฉลากข้อมูลการใช้น้ำ (Water Footprint)

๒.๑.๒ ภาคบริการ

ส่งเสริมธุรกิจบริการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย เช่น การท่องเที่ยว หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับศักยภาพการรองรับของพื้นที่ เพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการผลิตสินค้าและบริการสีเขียว และสินค้าและบริการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อนำไปสู่สังคมเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ

๒.๑.๓ พลังงาน

๑) กำหนดโครงสร้างราคาพลังงานที่สะท้อนต้นทุนการผลิตและค่านึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๒) ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและพัฒนาพลังงานทางเลือก โดยกำหนดมาตรการจูงใจที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุนการผลิตและการใช้พลังงานทดแทนในภาคการผลิตไฟฟ้าและภาคขนส่ง โดยเฉพาะเชื้อเพลิงชีวภาพและชีวมวล เช่น แก๊สโซฮอลล์ ไบโอดีเซล ชยะและมูลสัตว์ เป็นต้น

๓) สนับสนุนการผลิตพลังงานทดแทนในระดับครัวเรือนและชุมชนจากวัตถุดิบเหลือใช้จากครัวเรือน และการเกษตร มูลสัตว์ ชยะ ฟาง แกลบ เศษไม้ เป็นต้น เพื่อลดต้นทุนด้านพลังงานและลดมลภาวะแก่ชุมชนและท้องถิ่น

๔) สร้างแรงจูงใจในการลดการใช้พลังงานตั้งแต่ระดับบุคคล ครัวเรือน ชุมชน องค์กร และประเทศ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในภาคการผลิตที่ก่อให้เกิดการประหยัดและใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า พัฒนาสินค้าประเภทอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ในระดับครัวเรือน เพื่อลดการใช้พลังงานและลดมลพิษ รวมทั้งลดการพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ

๕) ใช้มาตรการสร้างแรงจูงใจและมาตรการสนับสนุนทางด้านภาษี ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนเทคโนโลยี/ใช้วัสดุอุปกรณ์ประหยัดพลังงานและใช้พลังงานทดแทน ปรับปรุงกฎระเบียบและมาตรฐานด้านการจัดการพลังงานเพื่อให้เกิดการประหยัดและใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพในอาคารแต่ละประเภท รวมทั้งอุปกรณ์และเครื่องใช้ไฟฟ้า

๒.๑.๔ การขนส่ง

๑) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้เกิดการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (Multi-model Transport) ที่เชื่อมโยงการขนส่งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ ในลักษณะบูรณาการ

๒) พัฒนาระบบขนส่งมวลชนสาธารณะทางราง เช่น ปรับปรุงโครงข่ายทางรถไฟ ขยายโครงข่ายระบบรางให้ครอบคลุมพื้นที่บริการเพิ่มขึ้น เช่น ก่อสร้างโครงข่ายระบบรถไฟฟ้ามวลชนในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ระบบรถไฟความเร็วสูงเพื่อกระจายความเจริญไปสู่เมืองต่างๆ ในภูมิภาค และปรับปรุงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเปลี่ยนรูปแบบการเดินทางจากรถยนต์ส่วนบุคคลเป็นระบบขนส่งสาธารณะอย่างเป็นรูปธรรม

๓) ส่งเสริมให้ประชาชนเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเดินทางและขนส่งสินค้าด้วยระบบขนส่งที่ใช้พลังงานต่อหน่วยต่ำกว่าการขนส่งทางถนนที่เป็นรูปแบบการเดินทางและขนส่งสินค้าหลักในปัจจุบัน

๔) ส่งเสริมการใช้ยานพาหนะที่ใช้พลังงานที่สะอาดขึ้น หรือใช้พลังงานที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ โดยส่งเสริมการใช้เชื้อเพลิงชีวภาพและก๊าซธรรมชาติสำหรับยานยนต์ พัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์พลังงานไฟฟ้า หรือ Hybrid Vehicle เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า และลดการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง

๕) สร้างวินัยและส่งเสริมพฤติกรรม การขับขี่ของประชาชนเพื่อลดการเผาผลาญเชื้อเพลิง มีการดูแลเครื่องยนต์ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์และควบคุมการปล่อยมลพิษไม่ให้เกินอัตราที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัด

๒.๑.๕ การควบคุมและลดมลพิษ

๑) ควบคุมและลดมลพิษทางอากาศและเสียง โดยเฉพาะปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็ก

- ส่งเสริมการลงทุนก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนในพื้นที่เมืองใหญ่ ลดการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล เก็บค่าธรรมเนียมเข้าพื้นที่ที่การจราจรแออัด กำหนดอายุการใช้งานรถยนต์และรถรับจ้าง

- สนับสนุนมาตรการด้านผังเมืองเพื่อลดปัญหาจราจรและมลพิษทางอากาศและเสียง และเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรการป้องกันและการชดเชยผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาท่าอากาศยาน

- สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสะอาดและเชื้อเพลิงสะอาดในกระบวนการผลิตของภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งการใช้กฎหมายในการควบคุมการเผาในพื้นที่โล่งอย่างเคร่งครัด

๒) พัฒนาระบบการจัดการของเสียอันตราย

- สนับสนุนการก่อสร้างศูนย์จัดการของเสียอันตรายจากชุมชน

- เพิ่มความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในการจัดการขยะอันตรายและสารอันตรายให้มากขึ้น ติดตามและเฝ้าระวังไม่ให้มีการลักลอบทิ้งสารอันตราย กากอุตสาหกรรมและขยะติดเชื้อในสิ่งแวดล้อม และป้องกันการลักลอบนำเข้าสารอันตรายมาใช้ในกิจการที่ผิดวัตถุประสงค์

- สนับสนุนการจัดทำระบบฐานข้อมูลเอกลักษณ์ของกากอุตสาหกรรมอันตราย (Waste Fingerprint) จากโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ กำหนดให้โรงงานที่มีการใช้สารเคมีหรือมีกากอุตสาหกรรมอันตราย ต้องวางหลักประกันเมื่อขออนุญาตหรือขอขยายการประกอบกิจการ

- แก้ไขกฎระเบียบเกี่ยวกับระบบเอกสารกำกับ การขนส่ง/การรีไซเคิลกากอุตสาหกรรมอันตราย (Manifest System) ให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

- กำหนดมาตรการจัดการกากอุตสาหกรรมอันตรายจากโรงงานรีไซเคิลให้เข้มงวดเช่นเดียวกับโรงงานประเภทอื่น ตลอดจนให้มีการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการกำจัดกากอุตสาหกรรมอันตรายที่ไม่ยุ่งยากและประหยัดค่าใช้จ่าย

๓) ลดความเสี่ยงอันตราย การรั่วไหล และการเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมี

- จำกัด หรือยกเลิกการนำเข้าและการใช้สารเคมีทางการเกษตรที่มีความเสี่ยงสูง และส่งเสริมการใช้สารทดแทนสารเคมี

- พัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลสารเคมีของแต่ละหน่วยงานตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ทั้งบัญชีการนำเข้า การผลิต การดำเนินการกับสารเคมีที่มีอยู่ ตลอดถึงการกำจัดและจัดทำระบบข้อมูลที่สามารถติดตามประเมินสถานะของการใช้สารเคมีทางการเกษตรและวัตถุอันตรายถึงระดับหมู่บ้าน

- สื่อสารความเสี่ยงให้ผู้ประกอบการมีความรู้ความเข้าใจเพื่อลดการใช้สารเคมีที่มีอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมในกระบวนการผลิต

- ส่งเสริมการคุ้มครองผู้บริโภค โดยสร้างระบบเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบด้านความปลอดภัยสารเคมีและสินค้าที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค พัฒนาหลักดันระบบ GHS (Globally Harmonized System of Classification and Labeling of Chemicals) ระบบการจำแนกความอันตรายและระบบการติดฉลาก พร้อมทั้งให้ความรู้แก่ประชาชนและกลุ่มเสี่ยงที่อาจได้รับอันตรายจากสารเคมีเพื่อให้เกิดการป้องกันตนเองได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนสร้างเครือข่ายทางสังคมในการเฝ้าระวังและจัดการสารเคมี

๔) พัฒนาระบบเตือนภัย แจ้งเหตุฉุกเฉิน และระบบการจัดการเมื่อเกิดอุบัติเหตุด้านมลพิษทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการตอบสนองต่อภาวะฉุกเฉิน กำหนดมาตรการรักษา เยียวยา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและผู้ได้รับผลกระทบเมื่อมีเหตุอุบัติเหตุด้านมลพิษ โดยจัดให้มีกองทุนเยียวยาและผู้ได้รับผลกระทบ และสิ่งแวดล้อมโดยระดมทุนจากผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และโรงงาน ผู้ก่อมลพิษ รวมทั้งกำหนดการใช้มาตรการทางการคลังที่เหมาะสม สอดคล้องตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย

๒.๑.๖ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการภาครัฐ

๑) กำกับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองอย่างเข้มข้นและให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงข่ายเชื่อมโยงระบบขนส่งมวลชนและระบบขนส่งสาธารณะอื่น รวมทั้งมีการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างบูรณาการด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมด้านการจัดการน้ำเสียและขยะมูลฝอย ภายใต้หลักการลด การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ (3Rs)

๒) ผลักดันให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนในการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม พัฒนากลไกการจัดการร่วมที่ประกอบด้วยภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ องค์กรปกครองท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน และชุมชน เพื่อการพัฒนา แก้ไขปัญหา รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการพัฒนาของภาครัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัยและสิ่งแวดล้อมของชุมชนบนพื้นฐานขององค์ความรู้ ข้อมูลที่ถูกต้อง เปิดเผย โปร่งใส สามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียม และเป็นกลไกการถ่วงดุล ติดตามและตรวจสอบที่โปร่งใสและมีประสิทธิภาพ

๓) ส่งเสริมและเพิ่มศักยภาพของท้องถิ่นให้เข้มแข็งในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชนทั้งการป้องกันและแก้ไขมลพิษทางน้ำ การจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย

๔) พัฒนาระบบการประเมิน ทั้งการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมเชิงยุทธศาสตร์ (Strategy Environmental Assessment : SEA) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (Environment - Health Impact Assessment : E-HIA) และการประเมินความเสี่ยง เช่น ประเมินความเสี่ยงทางสุขภาพเชิงพื้นที่ด้านสารเคมี เป็นต้น ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับ ดูแล (Monitoring and Enforcement) ให้เป็นไปตามมาตรการหรือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนด

๕) พัฒนาเครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่นำไปสู่การเป็นสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อาทิ การจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม ภาษีคาร์บอน การพัฒนาระบบฉลากคาร์บอน และคาร์บอนฟุตพริ้นท์ ติดกับสินค้าที่มาจากการผลิตที่ลดก๊าซเรือนกระจก การเพิ่มมาตรฐานบังคับเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมระบบการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment : LCA)

๖) สร้างโอกาสทางการตลาดให้กับสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยขยายผลการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐให้ครอบคลุมกว้างขวางถึงระดับท้องถิ่น การจัดซื้อสินค้าทางการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อขยายการผลิตให้มากขึ้น ให้สิทธิพิเศษด้านภาษีกับผู้ประกอบการหรือสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อให้สามารถแข่งขันกับสินค้าอื่นๆ กำหนดหลักเกณฑ์และให้รางวัลกับหน่วยงานของรัฐที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในองค์กรเอกชนผ่านห่วงโซ่อุปทานหรือการจัดการสิ่งแวดล้อมผ่านคู่ค้าทางธุรกิจ (Greening the Supply Chains)

๗) เสริมสร้างบทบาทของสื่อมวลชนในการสร้างความตระหนักรู้และความตื่นตัวของสาธารณชนในการดูแลสิ่งแวดล้อมของประเทศ

๘) นำมาตรการทางการคลังมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น จัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม หรือค่าธรรมเนียมผลิตภัณฑ์ การประกันความเสี่ยง การกำหนดสิทธิการปล่อยมลพิษ รวมถึงมาตรการด้านการตลาดและมาตรการทางด้านสังคมต่างๆ

๙) ผลักดันให้มีการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางการปฏิรูประบบภาษีเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม (Eco-Tax Reform) ให้เป็นรูปธรรม เช่น การเก็บภาษีการปล่อยมลพิษ การเก็บภาษีหรือค่าธรรมเนียมในการใช้สินค้าที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ใช้มาตรการด้านภาษีเพื่อการจัดการสารเคมี และนำรายได้จากการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียมดังกล่าวมาสนับสนุนการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากมลพิษ และส่งเสริมการผลิตที่ยั่งยืน

๑๐) พัฒนาแหล่งรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถพึ่งพิงรายได้ที่จัดเก็บเองได้มากกว่าเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง ปฏิรูปโครงสร้างภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยแยกประเภทการจัดเก็บภาษี โดยรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่นอย่างชัดเจน เช่น การนำภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างมาใช้แทนภาษีโรงเรือนและที่ดิน และภาษีบำรุงท้องที่ การเก็บภาษีสิ่งแวดล้อม เพื่อเพิ่มรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑๑) เพิ่มบทบาทประเทศไทยในเวทีประชาคมโลกและสนับสนุนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับกรอบความตกลงและพันธกรณีด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญาบาเซล อนุสัญญาสตอกโฮล์มว่าด้วยสารมลพิษที่ตกค้างยาวนาน และพิธีสารที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

๒.๑.๗ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๑) ส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมรับผิดชอบเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต เพื่อเป็นต้นแบบของสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมผ่านระบบการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับปฐมวัย โดยให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

๒) ปรับเปลี่ยนทัศนคติและสร้างค่านิยมการบริโภคอย่างพอเพียงที่ยั่งยืนให้เป็นบรรทัดฐานของสังคม โดยการใช้หลักศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การดำรงชีวิตตามวิถีไทยเป็นเครื่องมือผ่านกระบวนการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน เช่น เวทีการเรียนรู้ของชุมชนและเครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน หรือผ่านทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และอื่นๆ

๓) เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการบริโภคที่ยั่งยืน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมเครือข่าย สื่อ โฆษณาและประชาสัมพันธ์ให้มีบทบาทในการปรับเปลี่ยนสังคมไปสู่การบริโภคที่ยั่งยืน

๒.๒ กรอบแนวคิดภายใต้แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

๒.๒.๑ การเยียวยาและการจัดการปัญหาในพื้นที่วิกฤตสิ่งแวดล้อม

๑) สร้างกลไกการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยจัดตั้งระบบกองทุนฉุกเฉิน เพื่อชดเชยค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายในการฟ้องร้องแก่ผู้ได้รับผลกระทบ ร่วมกับการศึกษาและกำหนดใช้มาตรการทางการคลังที่เหมาะสม เป็นธรรม ตามหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย ปรับปรุงกฎหมายให้สามารถเรียกเก็บค่าเสียหายจากผู้ประกอบการเพื่อรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นในระยะยาวแม้โครงการจะสิ้นสุดลงแล้ว รวมทั้งกำกับ ดูแล และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

๒) พื้นที่พื้นที่วิกฤตสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษและเขตควบคุมมลพิษ โดยจะดำเนินการนำร่องหรือแผนปฏิบัติการร่วมระหว่างทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ เพื่อเร่งแก้ไขปัญหาอย่างบูรณาการ รวมทั้งบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเพื่อสร้างมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติที่ดี

๓) ติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์มลพิษในพื้นที่วิกฤตสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเปิดเผยข้อมูลให้สาธารณชนทราบอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะมลสารที่อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพ

๔) พัฒนาระบบการยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมตั้งแต่การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การคุ้มครองสิทธิชุมชน การพิสูจน์ความเสียหาย การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม รวมทั้งการพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูล และข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา

๒.๒.๒ การสร้างคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีให้กับประชาชนในทุกระดับ

๑) ควบคุม กำกับแหล่งกำเนิดมลพิษให้อยู่ในมาตรฐานการปล่อยมลพิษ ทั้งแหล่งกำเนิดที่มีจุดปล่อยชัดเจน (Point Source) และบริหารจัดการแหล่งกำเนิดที่ไม่มีจุดปล่อยชัดเจน (Non-Point Source) รวมทั้งคำนึงถึงค่ามลพิษสะสมรวม (Cumulative Pollution) และศึกษาเปรียบเทียบกับศักยภาพการรองรับมลพิษของพื้นที่ (Carrying Capacity) เพื่อกำหนดมาตรการในการลดมลพิษและพัฒนามาตรฐานควบคุมการปล่อยมลพิษที่เหมาะสม

๒) จัดทำเครื่องมือและกลไกทางเศรษฐศาสตร์ในการสร้างแรงจูงใจเพื่อลดการปล่อยมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด เช่น การเก็บภาษีในการปล่อยมลพิษ การเก็บค่าธรรมเนียมในการใช้สินค้าที่ก่อมลพิษสูง การเรียกเก็บและคืนค้ำมัดจำ (Deposit-Refund System) บรรจุภัณฑ์ต่างๆ โดยเน้นหลัก 3Rs (Reduce Reuse Recycle) ให้เป็นรูปธรรม เป็นต้น

๓) พัฒนาระบบป้องกันผลกระทบ เช่น คุณภาพของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (E-HIA) และเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับ ดูแล ให้เป็นไปตามมาตรการหรือมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่กำหนด

๔) เพิ่มศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านการจัดการน้ำเสีย การจัดการขยะชุมชน และการจัดการขยะติดเชื้อ โดยสนับสนุนการจัดตั้งระบบที่สอดคล้องกับปัญหาและศักยภาพในการเดินระบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้จัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อให้ท้องถิ่นมีงบประมาณที่เพียงพอในการเดินระบบ และบำรุงรักษาระบบได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้มีการจัดบุคลากรที่มีความชำนาญในการเดินระบบและบำรุงรักษาระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดอายุการใช้งาน

๕) ผลักดันให้รัฐบาลให้ความสำคัญในการจัดการของเสียอันตรายชุมชนอย่างจริงจัง โดยพัฒนาระบบการจัดการของเสียอันตรายชุมชน ซึ่งรวมถึงซากเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipments : WEEE) เช่น หลอดไฟ แบตเตอรี่ และถ่านไฟฉาย เป็นต้น สนับสนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการของเสียอันตรายจากประเทศผู้ผลิต และเพิ่มความรับผิดชอบของผู้ประกอบการในการจัดการขยะอันตรายและสารอันตรายให้ได้มากขึ้น

๖) ติดตามและเฝ้าระวังไม่ให้มีการลักลอบทิ้งสารอันตราย กากอุตสาหกรรมและขยะติดเชื้อในสิ่งแวดล้อม และป้องกันการลักลอบนำเข้าสู่สารอันตรายมาใช้ในกิจการที่ผิดวัตถุประสงค์ การรั่วไหลและการเกิดอุบัติเหตุจากสารเคมี พร้อมทั้งให้ความรู้แก่ประชาชนและกลุ่มเสี่ยงที่อาจได้รับอันตรายจากสารเคมี โดยพัฒนาระบบติดตามและการสื่อสารข้อมูลด้านสารอันตรายให้ผู้นำเข้า ผู้ผลิต และผู้บริโภคที่เป็นมาตรฐานสากล รวมทั้งสร้างเครือข่ายประชาชนในการเฝ้าระวังในพื้นที่

๒.๒.๓ การปรับฐานการผลิตและการบริโภคให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑) กระตุ้นจิตสำนึกและความตระหนักทั้งของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคครัวเรือน ต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมในการบริโภคและการใช้ชีวิตประจำวัน โดยสนับสนุนการติดฉลากสิ่งแวดล้อม (Eco-Labeling) และฉลากแสดงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของสินค้า (Minimum Energy Performance) โดยเฉพาะรถยนต์และสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งขยายผลและออกระเบียบการจัดซื้อจัดจ้างสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Green Procurement) ในหน่วยงานภาครัฐ องค์กรรัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชนในการกำกับของภาครัฐ ผลักดันมาตรการภาษีเพื่อสนับสนุนการพัฒนาหรือยกระดับเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และรณรงค์การใช้ภาชนะหรือพลาสติกชีวภาพ (Bio-Plastic)

๒) ปรับเปลี่ยนมาตรการทางการคลัง รวมถึงการปฏิรูปการบริหารจัดการงบประมาณของประเทศ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และลดการก่อกมลพิษตามแนวทางการปฏิรูประบบภาษีเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม (Eco-Tax Reform)

๓) พัฒนาตัวชี้วัดแสดงประสิทธิภาพเชิงนิเวศ (Eco-Efficiency Indicators) ของการพัฒนาในทุกภาคส่วน และสนับสนุนให้มีการติดตามตรวจสอบอย่างเป็นระบบ เช่น ตัวชี้วัดปริมาณการใช้น้ำ การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นตัวชี้วัดเทียบเคียงของแต่ละภาคการผลิต และนำไปใช้ประกอบการจัดทำนโยบายรายสาขาให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม เป็นต้น

๔) ส่งเสริมการผลิตและใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำเทคโนโลยีพลังงานสะอาดมาใช้ให้มากขึ้น รวมทั้งเพิ่มสัดส่วนการผลิตและการใช้พลังงานทดแทนควบคู่กับการสนับสนุนการพัฒนาแหล่งพลังงานหมุนเวียนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงความสมดุลในการส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารและพลังงานควบคู่กันไป

๕) สนับสนุนการก่อสร้างอาคารอนุรักษ์พลังงานขั้นพื้นฐานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ที่อยู่อาศัยและอาคารสีเขียว (Green Building) ระบบขนส่งมวลชน สาธารณูปโภคด้านพลังงาน น้ำ การจัดการของเสียและการสุขาภิบาลอื่นๆ เป็นต้น ที่เอื้อต่อการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและมีพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๖) ติดตามและเฝ้าระวังมาตรการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อาจส่งผลกระทบต่อการค้าและการลงทุน ทั้งที่เป็นมาตรการฝ่ายเดียว (Unilateral Measures) ของภาคการค้าหลัก มาตรการในกรอบทวิภาคี (Bilateral) และพหุภาคี (Multilateral) ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมพร้อมในการป้องกันหรือรองรับมาตรการดังกล่าว โดยสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะภาคเอกชน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการดำเนินนโยบายความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการค้าและสิ่งแวดล้อม

๗) สนับสนุนทุนทางทรัพยากรและสร้างแรงจูงใจเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบการเกษตรให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดหาแหล่งทุนและสร้างกลไกทางการตลาดรองรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ และให้ความรู้และสนับสนุนในการลดการใช้สารเคมีในภาคการเกษตรโดยใช้วิถีธรรมชาติ เป็นต้น

๘) สนับสนุนงานวิจัยและพัฒนา และจัดทำพื้นที่ต้นแบบเพื่อสาธิตการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะวิธีปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) เช่น การอนุรักษ์ดินและน้ำ การลดการก่อกมลพิษทางอากาศที่เกิดจากการเผาซากตอซัง และการนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรกลับมาใช้ประโยชน์ เป็นต้น

๙) พัฒนามาตรฐานสินค้าเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับมาตรฐานความปลอดภัย โดยสนับสนุนให้มีการรับรองสินค้าที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ

๑๐) สนับสนุนการผลิตภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ (Eco-Industrial Parks) โดยเชื่อมโยงกับการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์และการผังเมืองที่เหมาะสม ส่งเสริมและผลักดันให้องค์กรและสถานประกอบการจัดทำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานสากล เช่น ISO 14000 สำหรับผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีศักยภาพ และพัฒนามาตรฐานสิ่งแวดล้อมภายในประเทศเพื่อยกระดับการจัดการของผู้ประกอบการรายย่อย เร่งจัดทำบัญชีผลกระทบสิ่งแวดล้อมรายสินค้า โดยการประเมินวัฏจักรชีวิต (Life Cycle Assessment) และสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลระดับประเทศที่ถูกต้องและครอบคลุม รวมถึงกำหนดมาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมรายสินค้าแก่ผู้บริโภค เช่น ปริมาณการปลดปล่อยคาร์บอน (Carbon Footprint) และปริมาณการใช้น้ำ (Water Footprint) เป็นต้น

๑๑) สร้างแรงจูงใจโดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และการคลังในการสนับสนุนกระบวนการผลิตภาคอุตสาหกรรมให้ได้มาตรฐานด้านมลพิษ และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร รวมถึงกำหนดให้ผู้ประกอบการแสดงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยลงทุนในการปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังมากขึ้น

๑๒) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาด้านเทคโนโลยีสะอาดภายในประเทศ รวมถึงการเสริมสร้างศักยภาพบุคลากรในภาคอุตสาหกรรม เพื่อสนับสนุนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑๓) ส่งเสริมมาตรการการแลกเปลี่ยนของเสียจากอุตสาหกรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการนำของเสียที่เกิดขึ้นทั้งหมดกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Waste Exchange) ตามหลักการ 3Rs และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอุตสาหกรรมที่สามารถแลกเปลี่ยนของเสียที่ไม่เป็นอันตรายอย่างเป็นระบบ เพื่อลดปริมาณของเสียที่เกิดขึ้น

๑๔) พัฒนาและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการท่องเที่ยวและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยสร้างแรงจูงใจในภาคการท่องเที่ยวและบริการให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการปล่อยมลพิษ รวมถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เช่น การจัดทำมาตรฐานและออกใบรับรองสำหรับผู้ประกอบการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและผู้ประกอบการเชิงอนุรักษ์ โดยอาจให้สิทธิพิเศษในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับผู้ประกอบการดังกล่าว เป็นต้น สนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการรายย่อยในภาคการท่องเที่ยวและบริการในการจัดการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ระบบการจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสีย เป็นต้น รวมทั้งกำหนดปริมาณนักท่องเที่ยวในบางฤดูกาลให้เหมาะสมกับศักยภาพในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว

๒.๒.๔ การพัฒนาคนและสังคมที่มีสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

๑) สนับสนุนการเรียน การสอนหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education) ในโรงเรียนและนอกโรงเรียนที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวันที่เข้าใจง่ายและนำไปปฏิบัติได้จริง

๒) รมรงค์ประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงคุณค่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสามารถแยกแยะพฤติกรรม รวมถึงประเภทสินค้าและบริการที่ส่งผลกระทบต่อทางลบต่อทรัพยากรธรรมชาติและ พร้อมทั้งนำเสนอทางเลือกในการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อให้สามารถตัดสินใจปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้เหมาะสม จนเกิดจิตสำนึกสาธารณะได้ในที่สุด

๓) สนับสนุนการสร้างศักยภาพของสื่อมวลชนด้านสิ่งแวดล้อมในการสื่อสารด้านการอนุรักษ์และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมจริยธรรมของสื่อ และสนับสนุนการสื่อสารด้านการอนุรักษ์และสิ่งแวดล้อมอย่างสร้างสรรค์

๔) สนับสนุนการสร้างเครือข่ายนักวิชาการอย่างต่อเนื่องให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และต่อยอดงานวิจัยและพัฒนา รวมถึงสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายของนักวิชาการและภาคส่วนอื่นๆ เพื่อให้มีการนำผลงานวิจัยและวิชาการไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบายและในทางปฏิบัติ

๕) ติดตามประเมินผลด้านความตระหนักและความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในทุกภาคส่วน

๖) จัดทำคู่มือและแนวทางการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ในเรื่องต่างๆ โดยละเอียด เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความเข้าใจในการปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่อย่างแท้จริง รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรและองค์กรในระดับพื้นที่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๗) พัฒนาศักยภาพในการประสานและบูรณาการการดำเนินงานในระดับจังหวัดและท้องถิ่น โดยสร้างเครือข่ายเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ และผลักดันการกำหนดโครงการและแผนงานการอนุรักษ์และแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้แผนยุทธศาสตร์จังหวัด กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาท้องถิ่นให้ชัดเจน

๘) สนับสนุนบทบาทภาคเอกชนในการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้อง ต่อเนื่อง และสามารถต่อยอดกับการจัดการจากภาครัฐ เช่น การปรับเปลี่ยนเทคโนโลยีการผลิตที่ประหยัด การใช้ทรัพยากรและลดการปล่อยมลพิษและของเสีย และการสนับสนุนโครงการและกิจกรรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชน เป็นต้น

๙) สนับสนุนองค์กรเพื่อสังคม (Social Enterprise) ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม เช่น การสนับสนุนเงินทุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม หรือกองทุนอื่นๆ ที่มีรายได้จากการเก็บภาษีและค่าธรรมเนียม การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๑๐) ผลักดันให้เกิดความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม เช่น การจัดตั้งและดำเนินการระบบการมัดจำและคืนเงิน (Deposit-Refund System) สำหรับขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระจก โลหะบรรจุภัณฑ์ การส่งคืนถ่านไฟฉายและแบตเตอรี่เพื่อกำจัด หรือนำกลับมาใช้ใหม่ เป็นต้น

๑๑) สนับสนุนให้เกิดเวทีร่วม (Promote Closer Dialogue) ระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคประชา สังคม เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการสนับสนุนการดำเนินงานซึ่งกันและกัน สร้างกลไกและองค์ความรู้เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับ ภาครัฐในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เกิดความตระหนักในคุณค่า และความรู้สึกเป็นเจ้าของ และวางแผนในทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกำหนดให้องค์กรภาคประชาสังคมมีการรายงานข้อมูล และผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและโปร่งใส เพื่อเป็นการเปิดเผยภาระรับผิดชอบ (Accountability) และส่งเสริม การติดตามข้อมูลจากภาคสาธารณะ

๑๒) เร่งจัดทำแนวทางในการบูรณาการการสร้างภูมิคุ้มกัน และเตรียมรับมือกับความเสียหายทาง ภูมิอากาศให้เข้ากับเครื่องมือการพัฒนาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น การประเมินสิ่งแวดล้อม ระดับยุทธศาสตร์ที่คำนึงถึงความเสี่ยงทางภูมิอากาศของพื้นที่ การปรับหลักเกณฑ์การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมของ โครงการในพื้นที่เสี่ยงทางภูมิอากาศ แนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น และแผนการจัดการลุ่มน้ำที่คำนึง ถึงความเสี่ยงทางภูมิอากาศ เป็นต้น

๑๓) เร่งฟื้นฟูแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศที่เสื่อมโทรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถใน การปรับตัวของทรัพยากรและระบบนิเวศ โดยมุ่งเน้นพื้นที่เสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและพื้นที่ที่ได้รับ ผลกระทบรุนแรง เช่น การกัดเซาะชายฝั่ง และภัยธรรมชาติรุนแรง เป็นต้น

๑๔) สนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ เช่น การเร่งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำที่เสี่ยง การสร้างองค์ความรู้และ ศักยภาพในการปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้หลากหลาย รวมทั้งจัดทำเป้าหมายและแผนปฏิบัติการ ระยะกลางและระยะยาวในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยสมัครใจ โดยคำนึงถึงประโยชน์ร่วม (Co-Benefits) ในด้านอื่นๆ เช่น ความมั่นคงทางพลังงาน การลดภาระในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ และการช่วยเหลือ ผู้ประกอบการในการปรับตัวหรือเตรียมรับมือกับมาตรการกีดกันทางการค้า และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

๑๕) ผลักดันและส่งเสริมกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและระดับพหุภาคี ในการนำกลไกความร่วมมือและการสนับสนุนต่างๆ เช่น การเงิน การถ่ายทอดเทคโนโลยี การเสริมสร้างศักยภาพ และการวิจัยและการพัฒนา เป็นต้น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานภายในประเทศโดยมุ่งเน้นกรอบความร่วมมือที่ สมประโยชน์ (Win-Win) สอดคล้องและต่อยอดกับนโยบายของประเทศ

๒.๒.๕ ความเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาประเทศกับการจัดการมลพิษ

จากการประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลง กฎ กติกาใหม่ของโลก เช่น พันธกรณีและข้อตกลงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ มาตรการการค้าที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาโลกร้อน การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ความเชื่อมโยงโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการภาครัฐอ่อนแอและฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศมีแนวโน้มเสื่อมโทรมรุนแรง เพื่อให้ประเทศไทยสามารถรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับด้านสิ่งแวดล้อม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความรู้และความคิดสร้างสรรค์ โดยส่งเสริมภาคบริการเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศ ส่งเสริมการทำเกษตรที่เกื้อกูลระบบนิเวศ พัฒนากลุ่มสินค้าเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ปรับการผลิตภาคอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา สร้างโอกาสทางการตลาด และส่งเสริมพฤติกรรมบริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น กรอบแนวคิดและทิศทางของการจัดการมลพิษประเทศไทยจะมุ่งให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขณะเดียวกัน จะมีความเชื่อมโยงกับแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมด้วย เนื่องจากแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมฯ ได้นำกรอบและทิศทางการพัฒนาในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ มาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ซึ่งจะให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างธรรมาภิบาลสิ่งแวดล้อม เช่น การเฝ้าระวังปัญหาวิกฤตสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ กระบวนการยุติธรรมสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น การป้องกันและลดมลพิษ ณ แหล่งกำเนิด การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชนแออัด การปรับฐานการผลิตและบริการให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การผลิตภาคเกษตร การผลิตภาคอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาคมนาคมและสังคมที่มีสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันแก่ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่นกัน

บทที่ ๔

กรอบแนวคิดและทิศทาง
ของแผนจัดการมลพิษในระยะ ๕ ปีข้างหน้า

บทที่ ๔

กรอบแนวคิดและทิศทาง ของแผนจัดการมลพิษในระยะ ๕ ปีข้างหน้า

จากสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม การดำเนินงานบริหารจัดการมลพิษด้านต่างๆ ที่ผ่านมา การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการแก้ไขปัญหาพิษ การร้องเรียนปัญหาพิษของประชาชน รวมทั้งปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศและเชื่อมโยงมาสู่การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงนำมากำหนดแนวคิดในเชิงนโยบาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด มาตรการ และแนวทางการจัดการมลพิษในอีก ๕ ปีข้างหน้า (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙)

๑. กรอบแนวคิด

๑.๑ ลดและควบคุมการระบายมลพิษอันเนื่องมาจากชุมชน เกษตรกรรม อุตสาหกรรม ยานพาหนะและการคมนาคมขนส่ง โดยให้มีการจัดการมลพิษตั้งแต่ต้นทาง ระหว่างทาง จนถึงปลายทาง และให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่การกำกับ ติดตาม ส่งเสริม และสนับสนุนให้แหล่งกำเนิดมลพิษและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งดำเนินการเปิดเผยและเข้าถึงข้อมูลแหล่งกำเนิดมลพิษและผลกระทบที่เกิดขึ้น

๑.๒ จัดการมลพิษในระบบพื้นที่ตามลำดับความสำคัญของปัญหา เช่น พื้นที่ลุ่มน้ำในการแก้ไขปัญหาคุณภาพน้ำในพื้นที่วิกฤต กลุ่มจังหวัดที่ประสบปัญหาหมอกควันและไฟป่า เขตควบคุมมลพิษ พื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ พื้นที่ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ พื้นที่ที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นต้น

๑.๓ สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานจัดการน้ำเสีย ขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อและของเสียอันตรายชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการมีการจัดการขยะอันตรายและสารอันตรายอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดให้มีระบบป้องกันและเตรียมความพร้อมรองรับกรณีเหตุฉุกเฉินหรืออุบัติเหตุและการคมนาคมขนส่งที่ก่อให้เกิดการรั่วไหลของสารเคมีหรือสารอันตรายต่างๆ

๑.๔ ประยุกต์ใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย (Polluter Pays Principle : PPP) การวางหลักประกันและการชดเชยค่าเสียหายจากการแพร่กระจายมลพิษ การนำมาตราทางเศรษฐศาสตร์และสังคมเป็นแรงจูงใจทางบวกเพื่อส่งเสริมการลดมลพิษหรือปรับปรุงกระบวนการผลิตที่ปราศจากมลพิษ การสนับสนุนการผลิตและการบริการ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคของประชาชนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑.๕ พัฒนาระบบการบริหารจัดการมลพิษให้เกิดเป็นเอกภาพทั้งทางด้านกฎหมาย กฎระเบียบ แผน และแนวทางปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน โดยประสานความร่วมมือในการจัดการมลพิษทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และประชาชน

๑.๖ ส่งเสริมให้ภาคประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา โดยรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพิษ

๒. เป้าหมาย

“คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและการรักษาสมดุลระบบนิเวศทางธรรมชาติ”

๓. ตัวชี้วัด

เมื่อสิ้นสุดปี ๒๕๕๙ ความสำเร็จของการจัดการมลพิษของประเทศไทย จะวัดผลการดำเนินการดังต่อไปนี้

๓.๑ คุณภาพน้ำ

๓.๑.๑ สัดส่วนของจำนวนแหล่งน้ำผิวดินที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปต่อจำนวนแหล่งน้ำผิวดินที่มีการตรวจวัดทั้งหมด ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๓.๑.๒ สัดส่วนของสถานีตรวจวัดคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์พอใช้ขึ้นไปต่อจำนวนสถานีที่มีการตรวจวัดทั้งหมด ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕

๓.๒ รักษาระดับคุณภาพอากาศและเสียงในพื้นที่ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานและไม่ให้เสื่อมโทรมลง

๓.๒.๑ ค่าเฉลี่ย ๒๔ ชั่วโมงของฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน ๑๐ ไมครอน (PM₁₀) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานอย่างน้อยร้อยละ ๙๘

๓.๒.๒ จำนวนวันที่ก๊าซโอโซนอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน อย่างน้อยร้อยละ ๙๙

๓.๒.๓ จำนวนวันที่มีระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน อย่างน้อยร้อยละ ๘๑

๓.๓ การจัดการน้ำเสีย ขยะมูลฝอย และสารอันตราย

๓.๓.๑ ความสามารถในการบำบัดน้ำเสียชุมชนอย่างถูกหลักวิชาการต่อปริมาณน้ำเสียชุมชนทั่วประเทศเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

๓.๓.๒ อัตราการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ

๓.๓.๓ อัตราการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน ของเสียอันตรายชุมชน และมูลฝอยติดเชื้ออย่างถูกหลักวิชาการต่อปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

๓.๓.๔ จำนวนสารเคมีที่ยังมิได้มีการกำหนดเป็นวัตถุอันตรายตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือตามข้อตกลงระหว่างประเทศได้รับการควบคุมอย่างเข้มงวด ไม่น้อยกว่า ๕๐ ชนิด

๓.๓.๕ ลดความเสี่ยงอันตรายจากสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงมากที่สุด จำนวน ๕๐ ลำดับแรกตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ภายในปี ๒๕๕๙

๓.๔ ร้อยละการลดลงของจำนวนเรื่องร้องเรียนด้านมลพิษในประเทศ

๔. แนวทางการจัดการมลพิษ

๔.๑ การจัดการมลพิษจากภาคชุมชน

๔.๑.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนต้องจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตรายชุมชนได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

๑) ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบครบวงจรและระบบศูนย์รวมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพสามารถดำเนินการร่วมกันได้โดยได้รับความยินยอมจากประชาชน ประกอบด้วย การคัดแยกที่ต้นทางหรือในครัวเรือน ระบบการขนถ่าย ระบบการคัดแยก ระบบการกำจัดที่ถูกหลักวิชาการและการใช้ประโยชน์ (แบบผสมผสาน) เช่น การทำปุ๋ย การผลิตพลังงาน เป็นต้น

๒) สนับสนุนและขยายผลให้ประชาชนลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนโดยหลักการ 3Rs (Reduce Reuse and Recycle)

๓) สร้างแรงจูงใจด้านรายได้ให้กับประชาชนในการร่วมกันคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่บ้านเรือน (ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และของเสียอันตรายชุมชน) เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปบำบัดและกำจัดให้เหลือน้อยที่สุด โดยการสร้างตลาดซื้อ-ขายขยะรีไซเคิลในชุมชน กำหนดสถานที่หรือจุดนัดพบในชุมชนที่เดินทางได้สะดวก หรือ ศูนย์รับแลกเพิ่มมูลค่าขยะ กำหนดนัดหมายการนำขยะมารวบรวมเพื่อนำไปขายหรือรวบรวมไปกำจัด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีการหารือและสมัครใจดำเนินการร่วมกัน

๔) ส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิลหรือการแปรรูปใช้ใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนผู้ประกอบการให้ผลิตสินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลเพิ่มมากขึ้น และพัฒนาวิธีการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle)

๕) จัดทำระบบการเรียกคืนซากของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว เช่น ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ หลอดไฟ แบตเตอรี่มือถือ น้ำมันหล่อลื่น (น้ำมันปรุงอาหาร น้ำมันหล่อลื่น) เป็นต้น ประกอบด้วย กำหนดประเภทผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ผลิตต้องนำกลับคืนให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้ารับผิดชอบ การรวบรวมเศษซากผลิตภัณฑ์และการจัดการซากผลิตภัณฑ์โดยใช้ระบบของผู้ให้บริการบำบัดหรือกำจัดของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วหรือระบบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดสร้างขึ้น

๖) ให้องค์ความรู้และปลูกจิตสำนึกแก่ผู้ประกอบการที่นำเอาซากผลิตภัณฑ์ประเภทต่างๆ มาชำแหละเพื่อขาย โดยให้ตระหนักถึงปัญหามลพิษจากการปนเปื้อนสารอันตรายหากมีการจัดการที่ไม่ถูกต้อง

๗) ภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดให้มีระบบหรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตรายชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับปัญหาและศักยภาพในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ/หรือส่งเสริมให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมลงทุนในการดำเนินงาน

๘) ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและพัฒนาพลังงานทางเลือก โดยสนับสนุนและสร้างมาตรการจูงใจเพื่อให้นโยบายการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน (Waste to Energy) เกิดผลในทางปฏิบัติ

๙) กำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตรายชุมชน ตั้งแต่กระบวนการผลิต พฤติกรรมกรบริโภค การลดและคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด การนำกลับมาใช้ใหม่ การเก็บรวบรวมและขนถ่าย ตลอดจนการจัดขั้นสุดท้าย และผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๑๐) เปรียบเทียบการออกกฎหมายกระทรวงภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการกำจัดมูลฝอย (มูลฝอยทั่วไป มูลฝอยติดเชื้อ และมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายชุมชน) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอในการเดินและบำรุงรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง

๑๑) สร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาและความจำเป็นในการดำเนินการจัดให้มีระบบหรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่เพื่อลดการต่อต้าน โดยให้ประชาชนในพื้นที่ที่จะเป็นสถานที่จัดสร้างระบบฯ เข้ามามีส่วนร่วมและมีผลตอบแทนตามความเหมาะสม

๔.๑.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนต้องจัดการน้ำเสียได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

๑) สนับสนุนและขยายผลให้ประชาชนลดปริมาณการใช้น้ำในบ้านเรือนเพื่อลดปริมาณน้ำเสียจากชุมชน โดยบ้านเรือนที่อยู่นอกเขตพื้นที่ให้บริการบำบัดน้ำเสียควรมีการจัดการน้ำเสีย โดยรณรงค์ให้ติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับบ้านเรือน และสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดการน้ำเสียโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมได้

๒) สร้างระบบการรับรองผลิตภัณฑ์ระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับบ้านเรือนตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รวมทั้งกำหนดมาตรฐานด้านประสิทธิภาพการบำบัดของผลิตภัณฑ์ระบบบำบัดน้ำเสีย และสนับสนุนให้เอกชนผลิตผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานที่กำหนด

๓) ภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่สอดคล้องกับปัญหาและศักยภาพในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับปรุงหรือขยายประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียให้รองรับปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทั้งนี้ อาจพิจารณาใช้ประโยชน์ร่วมกันจากระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่มีอยู่ เช่น พื้นที่กรุงเทพมหานครกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง รวมถึงต้องผลักดันให้ประชาชนต่อเชื่อมท่อเพื่อรวบรวมน้ำเสียจากบ้านเรือนเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียรวมให้ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการ

๔) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอในการเดินและบำรุงรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง และเร่งรัดการแก้ไขพระราชบัญญัติการประปา เพื่อให้มีการนำรายได้จากค่าน้ำประปามาใช้ในการบำบัดน้ำเสีย

๕) ส่งเสริมการนำน้ำที่บำบัดแล้วกลับไปใช้ประโยชน์ เพื่อลดมลภาวะที่จะระบายออกสู่แหล่งน้ำหรือสิ่งแวดล้อม และสร้างความตระหนักแก่ประชาชนในการใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า

๖) พัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชนและฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นหลักสูตรหนึ่งของสถาบันพัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

๔.๑.๓ เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบ ควบคุมแหล่งกำเนิด

๑) เพิ่มเติมการออกกฎระเบียบภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการควบคุมและส่งเสริมการประกอบกิจการที่อยู่ในชุมชน ให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และกำกับดูแลให้สถานประกอบการชุมชนปฏิบัติตามกฎหมายและเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยอาคารหรือสำนักงานของหน่วยงานราชการจะต้องเป็นหน่วยงานนำร่องและตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมาย

๒) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ดำเนินการตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรักษาและเพิ่มมูลค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวและคำนึงถึงศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เหมาะสม เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียที่เกิดขึ้นในพื้นที่มีประสิทธิภาพและทั่วถึง

๓) ใช้มาตรการทางสังคมเชิงบวกยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ประกอบการหรือชุมชนหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น เทศบาลนำอยู่อย่างยั่งยืน (Green City) ไปไม้เขียว ชายหาดติดตามหรือ Green Island เป็นต้น และใช้กลไกทางสังคมติดตามตรวจสอบ กำกับดูแลผู้ละเมิดกฎหมาย

๔) จัดทำฐานข้อมูลด้านมลพิษในระดับพื้นที่และให้มีการเปิดเผยและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะข้อมูลชนิดและปริมาณของสารมลพิษในการอนุญาตประกอบกิจการและที่เกิดขึ้น ผลการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ คุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสุขภาพจากภาวะมลพิษ รวมถึงกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ โดยให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลได้โดยง่าย เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการมลพิษในพื้นที่ และสามารถหาแนวทางการแก้ไขมลพิษที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๕) สร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐและผู้ประกอบการในการจัดการมลพิษจากการดำเนินกิจการ โดยใช้ระบบธรรมาภิบาล การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ รวมทั้งการกำหนดกลไกการวางหลักประกันและผลักดันให้มีการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น

๔.๒ การจัดการมลพิษจากภาคเกษตรกรรม

๔.๒.๑ การผลิตภาคเกษตรกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑) รมรงค์ให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีหรือใช้สารเคมีในกลุ่มที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมน้อยลง ใช้สารสกัดชีวภาพให้มากขึ้น และให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่เกษตรกรในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี เพื่อลดต้นทุนการผลิตและสร้างความปลอดภัยในสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๒) สร้างโอกาสทางการตลาดให้กับสินค้าทางการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การทำเกษตรอินทรีย์ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) โดยการให้เครื่องหมายหรือตราคุณภาพที่ได้รับการรับรองและเป็นที่ยอมรับ การสร้างตลาดสีเขียวเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าดังกล่าว เพื่อเป็นแรงจูงใจด้านราคาให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนรูปแบบการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสนับสนุนด้านการลงทุน เทคโนโลยี และองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๓) ออกกฏระเบียบและแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งกำเนิดที่ไม่มีจุดกำเนิดที่แน่นอน (Non-Point Source) เช่น การกำหนดเกณฑ์ปฏิบัติที่ดีด้านสิ่งแวดล้อม (Best Management Practices : BMPs) เป็นต้น

๔) ส่งเสริมการเลี้ยงสุกรและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มเติมการออกกฏระเบียบภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการควบคุมและส่งเสริมการประกอบกิจการที่อยู่ในชุมชน ให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และกำกับดูแลให้การประกอบกิจการปฏิบัติตามกฎหมายและเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

๕) สนับสนุนการทำเกษตรปลอดการเผา การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรปลอดการเผา ส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานแทนพืชเชิงเดี่ยว นำเศษวัสดุเหลือใช้จากภาคการเกษตรมาใช้ประโยชน์แทนการเผาดำเนินมาตรการจัดระเบียบการเผาเฉพาะในพื้นที่การเกษตรที่จำเป็น และกำหนดนโยบายการรับประกันพืชผลเกษตรเฉพาะที่มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องเพื่อลดการบุกรุกพื้นที่ป่าไร่เลื่อนลอย

๖) สนับสนุนการผลิตพลังงานทดแทนในชุมชนโดยส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากของเสียและวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร เช่น การผลิตก๊าซชีวภาพ (Biogas) จากมูลสัตว์ การทำเชื้อเพลิงชีวมวล การหมักทำปุ๋ย เป็นต้น เพื่อลดมลภาวะต่อชุมชน

๗) ส่งเสริมการนำน้ำที่บำบัดแล้วกลับไปใช้ประโยชน์ เพื่อลดมลภาวะที่จะระบายออกสู่แหล่งน้ำหรือสิ่งแวดล้อม และสร้างความตระหนักแก่ประชาชนในการใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า

๘) ใช้มาตรการทางสังคมเชิงบวกยกย่องเชิดชูเกียรติเกษตรกรที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และใช้กลไกทางสังคมติดตามตรวจสอบ กำกับดูแลผู้ละเมิดกฎหมาย

๔.๒.๒ การจัดการสารอันตรายในภาคเกษตรกรรม

๑) กำหนดบัญชีรายชื่อสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงตามหลักสากลและพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย เพื่อพิจารณาจำกัดหรือยกเลิกการนำเข้า การผลิตและการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตราย มีความเป็นพิษสูงและตกค้างอยู่ในสิ่งแวดล้อมเป็นเวลานาน และต้องเสนอทางเลือกให้เกษตรกรในการใช้สารทดแทน

๒) ลดการใช้สารเคมีอันตรายโดยส่งเสริมการใช้เทคนิคที่ดีที่สุด (Best Available Techniques : BAT) และแนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด (Best Environmental Practices : BEP) การใช้สารทดแทนสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากกว่าในกระบวนการผลิต และจัดเก็บภาชนะสิ่งแวดล้อมจากสารเคมีทางการเกษตรตามระดับความรุนแรงของสารพิษของผลิตภัณฑ์ เพื่อลดการใช้สารเคมี

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีเพื่อการจำหน่ายต้องรับผิดชอบในการเรียกเก็บคืนสารเคมีคงค้าง/เสื่อมสภาพ และภาชนะบรรจุที่ใช้แล้ว ตลอดจนการกำจัดทำลายสารเคมีและภาชนะบรรจุ โดยผู้ผลิตและผู้นำเข้าฯ ต้องวางหลักประกันทางการเงินเพื่อเป็นกองทุนในการกำจัดทำลายสารเคมีคงค้าง/เสื่อมสภาพ การฟื้นฟูในกรณีเกิดอุบัติเหตุสารเคมีและการชดเชยค่าเสียหายกรณีเกิดผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อม

๔) พัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลสารเคมีระหว่างหน่วยงาน ทั้งบัญชีการนำเข้า การผลิต การดำเนินการกับสารเคมีที่มีอยู่ การกำจัด รวมถึงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง สร้างระบบเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบด้านความปลอดภัยสารเคมีและสินค้าที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค การพัฒนาระบบ GHS (Globally Harmonized System of Classification and Labeling of Chemicals) ระบบจำแนกความอันตรายและระบบการติดฉลาก

๕) เสริมสร้างองค์ความรู้ให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีตระหนักถึงปัญหามลพิษจากการปนเปื้อนสารอันตรายหากมีการจัดการที่ไม่ถูกต้อง และให้ความรู้แก่ผู้บริโภคที่อาจได้รับผลกระทบจากสารเคมีเพื่อให้มีการป้องกันตนเองอย่างถูกต้อง

๔.๒.๓ การควบคุมการเผาในที่โล่ง

๑) งดการเผาในชุมชน งดเผาริมทาง ดำเนินมาตรการควบคุมการเผาในพื้นที่การเกษตร เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือชุมชนในการบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบชุมชนในการควบคุมการเผา และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมายภาคเหนือตอนบนมีการดำเนินมาตรการควบคุมการเผาในที่โล่งเป็นภารกิจบังคับ โดยสามารถขอรับการจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดและกองทุนสิ่งแวดล้อม

๒) ควบคุมและป้องกันการเกิดไฟป่า โดยการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือนสถานการณ์และเตรียมความพร้อมการดับไฟป่า สนับสนุนให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์รักษาพื้นที่ป่า การสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ และมีศักยภาพในการจัดการไฟป่าในพื้นที่รับผิดชอบ

๓) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศโดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียนด้านการจัดการหมอกควันข้ามแดน

๔.๓ การจัดการมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม

๔.๓.๑ การผลิตภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑) กำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรม (Zoning) ให้ชัดเจน และจัดทำข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมพื้นฐานเพื่อกำหนดประเภทและจำนวนอุตสาหกรรมที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาให้สอดคล้องกับ

สภาพพื้นที่ การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ความสามารถในการรองรับของพื้นที่และเป็นเกณฑ์กำกับการพัฒนาอุตสาหกรรม ให้มีความสมดุล

๒) สนับสนุนการดำเนินนโยบายการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ (Eco Industrial Town) ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๓) กำหนดให้มีพื้นที่สีเขียวหรืออาจเป็นแนวถนนหรือกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษ เป็นแนวกันชน (Buffer Zone/ Protection Strip) โดยรอบพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิคมอุตสาหกรรม และโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ในการป้องกันผลกระทบของการแพร่กระจายมลพิษต่อความเป็นอยู่ของชุมชน

๔) ฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุตสาหกรรมหลักของประเทศในปัจจุบันที่มีปัญหามลพิษ และพื้นที่ที่ได้รับการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษให้สำเร็จ เช่น จังหวัดระยอง จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่

๕) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพ (IEE, EIA, E-HIA) ของโครงการที่เสนอขออนุมัติให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีการผลิตและการบำบัดหรือลดมลพิษที่เหมาะสม และติดตามเพื่อกำกับดูแลให้โครงการฯ ปฏิบัติตามเงื่อนไขการจัดการสิ่งแวดล้อมที่กำหนดอย่างเคร่งครัดเมื่อดำเนินงานโครงการ

๖) กำหนดแนวทางและมาตรการบริหารจัดการมลพิษเชิงพื้นที่โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม โดยใช้หลักการปรับลดมลพิษในภาพรวมของพื้นที่เพื่อให้คุณภาพอากาศเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เช่น โครงการใหม่ที่จะเข้ามาตั้งในพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษจะต้องมีปริมาณการระบายมลพิษรวมต่ำกว่าปริมาณการระบายมลพิษของโครงการเดิมเพื่อให้ปริมาณการระบายมลพิษในภาพรวมลดลงหรืออยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด โดยกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเพื่อการส่งเสริมการลงทุน การอนุญาตประกอบกิจการ เป็นต้น

๗) กำหนดมาตรการจูงใจเชิงบวกให้ผู้ประกอบการรายใหญ่และรายย่อยใช้เทคโนโลยีป้องกันและลดมลพิษมากกว่าการบำบัดมลพิษ หรือเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดมลพิษต่ำหรือลดมลพิษ (Zero Waste) หรือเทคโนโลยีใหม่ในการผลิต หรือมีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือผลิตสินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิล การใช้พลังงานสะอาดในการผลิต หรือการผลิตผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึงการประเมินวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment : LCA) หรือเทคโนโลยีการผลิตที่สะอาด หรือการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมไปใช้ เช่น ให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน การลดหย่อนภาษี การกู้เงินจากกองทุนหรือสถาบันการเงิน เป็นต้น

๘) สนับสนุนการนำของเสียและน้ำเสียที่เกิดขึ้นจากกระบวนการผลิตมาผลิตพลังงานทดแทน และส่งเสริมการนำน้ำที่บำบัดแล้วกลับไปใช้ประโยชน์ เพื่อลดมลภาวะที่จะระบายออกสู่แหล่งน้ำหรือสิ่งแวดล้อม และสร้างความตระหนักแก่ประชาชนในการใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า

๙) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนของเสียจากกระบวนการผลิตระหว่างโรงงาน (Waste Exchange System) โดยพิจารณาการใช้ประโยชน์ในกลุ่มอุตสาหกรรมประเภทเดียวกันหรือที่สามารถแลกเปลี่ยนกันได้ ให้ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน เพื่อลดพลังงานและค่าใช้จ่ายในการขนส่ง เช่น Eco Industrial Cluster เป็นต้น

๑๐) ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมดำเนินการใช้ซ้ำหรือรีไซเคิลของเสียหรือวัสดุผลพลอยได้ (By Product) จากกระบวนการผลิตกลับมาใช้ใหม่ เพื่อให้เหลือส่วนที่เป็นของเสียหรือมลพิษจากกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมให้น้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยพิจารณาจัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้เพื่อทำหน้าที่ให้บริการหรือ Matching ระหว่างผู้ก่อให้เกิดและผู้ให้บริการบำบัดและกำจัดกากของเสียให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและกฎหมาย โดยปรับปรุงกฎหมายการจัดการของเสียที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ

๑๑) สร้างตลาดสำหรับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนามาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและตราคุณภาพให้กับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือระบบการติดฉลากสิ่งแวดล้อม (Eco-Labeling) ทำให้ราคาของสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงกับราคาสินค้าทั่วไป โดยขยายผลการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐให้ครอบคลุมถึงระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรเอกชนผ่านคู่ค้าทางธุรกิจ (Greening the Supply Chains) จัดเก็บภาษีผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ก่อมลพิษทั้งที่ผลิตในประเทศหรือนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ หรือค่าธรรมเนียมการระบายมลพิษ เช่น ภาษีมลพิษทางน้ำ ภาษีมลพิษทางอากาศ เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันให้กับผู้ผลิตสินค้าดังกล่าว

๑๒) สนับสนุนให้ผู้ประกอบการดำเนินการตามมาตรฐานสากล เช่น ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน ISO 14001 ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามมาตรฐาน ISO 26000 โดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชน

๑๓) ให้อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นพี่เลี้ยงให้แก่อุตสาหกรรมที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) ให้มีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและอยู่ร่วมกับชุมชนได้ และส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของภาคอุตสาหกรรมเพื่อร่วมกันแก้ปัญหามลพิษในพื้นที่

๔.๓.๒ เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบ ควบคุมแหล่งกำเนิด

๑) จัดทำแผนการกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเตรียมความพร้อมในการรองรับการประกาศใช้

๒) เพิ่มเติมการออกกฎระเบียบภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อควบคุมและส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม และอุตสาหกรรมชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และกำกับดูแลให้การประกอบกิจการปฏิบัติตามกฎหมายและเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

๓) ควรใช้แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น Best Available Techniques (BAT), Best Environmental Practice (BEP) เป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณาอนุญาตจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแห่งใหม่ ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตแล้ว ให้ส่งเสริมและกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อให้ผู้ประกอบการนำแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการสิ่งแวดล้อมมาใช้ เนื่องจากเป็นโครงการที่ดำเนินการแล้วโดยต้องมีผลการดำเนินงานตามเกณฑ์การควบคุมที่หน่วยงานราชการกำหนด

๔) พัฒนาและนำระบบการรายงานผลการตรวจวัดมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องมาใช้ โดยให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อรายงานต่อหน่วยงานกำกับดูแลและใช้ประกอบการควบคุมการระบายมลพิษ และเพิ่มเติมการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง

๕) ใช้มาตรการทางสังคมเชิงบวกยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น รางวัลสถานประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมีการจัดการสภาพแวดล้อมดีเด่น (EIA Monitoring Awards) รางวัลอุตสาหกรรมดีเด่นประเภทการรักษาสิ่งแวดล้อมเหมืองแร่สีเขียว (Green Mining) โรงโม่ เหมืองหิน ตัดดาว เป็นต้น และใช้กลไกทางสังคมติดตามตรวจสอบ กำกับดูแลผู้ละเมิดกฎหมาย

๖) จัดทำฐานข้อมูลด้านมลพิษในระดับพื้นที่และให้มีการเปิดเผยและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะข้อมูลชนิดและปริมาณของสารมลพิษในการอนุญาตประกอบกิจการและที่เกิดขึ้น ผลการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ คุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสุขภาพจากภาวะมลพิษ รวมถึงกฎหมาย

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ โดยให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลได้ง่าย เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการมลพิษในพื้นที่ และสามารถหาแนวทางการแก้ไขมลพิษที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๗) สร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐและผู้ประกอบการในการจัดการมลพิษจากการดำเนินกิจการโดยใช้ระบบธรรมาภิบาล การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ รวมทั้งการกำหนดกลไกการวางหลักประกันและผลักดันให้มีการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น

๔.๓.๓ กำกับดูแลการจัดการสารเคมีและของเสียอันตรายในภาคอุตสาหกรรม

๑) กำหนดบัญชีรายชื่อสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงตามหลักสากลและพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย เพื่อพิจารณาจำกัดหรือยกเลิกการนำเข้า การผลิตและการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย มีความเป็นพิษสูงและตกค้างอยู่ในสิ่งแวดล้อมเป็นเวลานาน และเสนอทางเลือกในการใช้สารทดแทน

๒) จัดทำทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (Pollutant Release and Transfer Registers : PRTR) และบัญชีรายชื่อสารเคมีอันตราย (Priority Substance List) สำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทอุตสาหกรรมที่จะต้องรายงานการเคลื่อนย้ายและการปลดปล่อยการระบายสารมลพิษ

๓) ลดการใช้สารเคมีอันตรายโดยส่งเสริมการใช้เทคนิคที่ดีที่สุด (Best Available Techniques : BAT) และแนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด (Best Environment Practices : BEP) หรือการใช้สารทดแทนสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากกว่าในกระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม

๔) มีระบบการติดตามการนำเข้าสารเคมีจากต่างประเทศ (จากประเทศต้นทาง) การจัดการของเสียอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรมและจากโรงงานรีไซเคิล เพื่อให้ทราบแหล่งที่มา และผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบหากพบการลักลอบทิ้งหรือนำไปใช้ในกิจการที่ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่เหมาะสม

๕) กำหนดกฎระเบียบเพื่อสร้างกลไกการเรียกคืนและการจัดการซากบรรจุภัณฑ์หรือซากผลิตภัณฑ์ที่เป็นของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม

๖) กำหนดรูปแบบ แนวทาง เส้นทาง และช่วงเวลาในการขนส่งวัตถุอันตรายและของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมเพื่อลดอุบัติเหตุจากการขนส่งสารเคมีอันตราย ตลอดจนระบบการติดตามและรายงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๗) จัดให้มีแผนปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินด้านอุบัติภัยมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม โดยสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับชาติและระดับจังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ

๘) บูรณาการความร่วมมือและระบบการปฏิบัติการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วนรวมทั้งชุมชน และมีการเตรียมความพร้อมโดยกำหนดให้มีการฝึกซ้อมตามแผนปฏิบัติการรองรับสถานการณ์ในภาวะฉุกเฉินอย่างสม่ำเสมอ

๔.๔ การจัดการมลพิษจากภาคคมนาคมและการขนส่ง

๔.๔.๑ ส่งเสริมการใช้ยานพาหนะและเชื้อเพลิงที่มีมลพิษต่ำ

๑) สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตยานพาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น รถยนต์ที่ประหยัดและใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า (Eco Car) รถยนต์ที่มีอัตราการระบายมลพิษทางอากาศต่ำ รถยนต์ปลอดมลพิษ (Zero Emission) เป็นต้น

๒) เพิ่มสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงสะอาด เช่น การใช้เชื้อเพลิงจากพืชในยานพาหนะ (แก๊สโซฮอลล์ ไบโอดีเซล) การใช้ก๊าซธรรมชาติ การผลิตเชื้อเพลิงคุณภาพสูงที่มีสารมลพิษต่ำ เป็นต้น

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนการขนส่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง ได้แก่ ระบบขนส่งมวลชน การขนส่งระบบราง การใช้จักรยานโดยสร้างทางจักรยานและทางเท้าให้เหมาะสม การเดินทางทางเดียวกันไปด้วยกัน การอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้กับรถสาธารณะ เป็นต้น

๔) พัฒนาระบบการขนส่งสาธารณะให้ครอบคลุมและอำนวยความสะดวกในการเดินทาง และมาตรการเพื่อลดปริมาณการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในเขตเมือง ได้แก่ เร่งรัดการก่อสร้างระบบการขนส่งสาธารณะให้แล้วเสร็จตามกำหนด พัฒนาระบบโครงข่ายการขนส่งสาธารณะโดยเชื่อมต่อการเดินทางระหว่างทางน้ำ ระบบขนส่งมวลชน (รถเมล์) การขนส่งระบบราง (รถไฟฟ้า) กำหนดมาตรการทางภาษีเกี่ยวกับการปล่อยมลพิษจากยานพาหนะ การควบคุมการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลหมวดทะเบียนเลขคู่ เลขคี่ ในเขตเมือง การเก็บค่าธรรมเนียมเข้าพื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่น เป็นต้น

๕) จัดการปัญหาฝุ่นละอองจากการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค ปรับปรุงและบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของผิวถนน ทำความสะอาดถนนและทางเท้า ปรับปรุงผิวถนนในเส้นทางสายรองจากลูกรังเป็นลาดยาง และปรับปรุงผิวถนนโดยใช้ผิวทางลดเสียง

๔.๔.๒ เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบ ควบคุมแหล่งกำเนิด

๑) จัดทำแผนการกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เช่น มาตรฐานการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มาตรฐานเครื่องยนต์ การปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น เพื่อให้ผู้ประกอบการเตรียมความพร้อมในการรองรับการประกาศใช้

๒) พัฒนามาตรฐานการตรวจสภาพยานยนต์ประจำปี และเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสภาพยานพาหนะประจำปี เช่น การกำหนดอายุการใช้งานของรถรับจ้างสาธารณะ การกำหนดระยะเวลาการนำยานพาหนะเข้ารับการตรวจสภาพประจำปี เป็นต้น

๓) ส่งเสริมการใช้บริการจากสถานประกอบการซ่อมบำรุงปรับแต่งเครื่องยนต์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรืออู่สีเขียว

๔) จัดระบบให้ผู้ประกอบการและเจ้าของยานพาหนะมีการจัดการรถยนต์ที่หมดสภาพการใช้งาน เครื่องยนต์เก่าและชิ้นส่วนประกอบรถยนต์ อาทิ แบตเตอรี่ใช้แล้ว ยางรถยนต์ใช้แล้ว น้ำมันเครื่องใช้แล้ว

๕) กำกับดูแลและห้ามใช้ยานพาหนะที่มีมลพิษเกินมาตรฐาน และให้นำผลการตรวจมลพิษจากยานพาหนะเชื่อมโยงกับการต่อทะเบียนประจำปี โดยใช้ฐานข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่กำกับดูแล เพื่อให้เจ้าของยานพาหนะให้ความสำคัญกับการตรวจสภาพรถยนต์และการดูแลบำรุงรักษาเครื่องยนต์ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ตลอดระยะเวลาการใช้งาน

๖) ยานพาหนะของราชการจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจังทั้งปริมาณการปล่อยมลพิษและประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยสนับสนุนการเช่ายานพาหนะมาใช้ในราชการทดแทนการจัดซื้อตลอดจนการเข้ารับการบริการจากสถานประกอบการซ่อมบำรุงปรับแต่งเครื่องยนต์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรืออู่สีเขียว

๗) ดำเนินการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงจากการคมนาคมขนส่ง เช่น วางแผนการจัดสร้างหรือปรับปรุงท่าอากาศยานหรือโครงข่ายคมนาคมเส้นใหม่ให้สอดคล้องกับผังเมืองและการใช้ประโยชน์พื้นที่ การกำหนดเส้นทางการบิน ข้อกำหนดทางเทคนิคการบินเพื่อลดเสียงจากอากาศยาน การควบคุมมลพิษทางอากาศจากท่อไอเสียอากาศยาน การจัดการจราจรบนเส้นทางพิเศษและถนนสายหลักอื่นๆ การควบคุมมลพิษจากยานพาหนะประเภทอื่นๆ ได้แก่ เรือที่ใช้เครื่องยนต์ทุกชนิด รถไฟฟ้า รถไฟ เป็นต้น

๘) มีแนวปฏิบัติในการกำกับดูแลการเดินทางเรือและการขนส่งทางทะเล เพื่อป้องกันปัญหาการลักลอบทิ้งของเสีย การเกิดอุบัติเหตุที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือน้ำมันรั่วไหล หรือการนำเข้าและขนส่งสารพิษตลอดจนการตรวจพิสูจน์ผู้กระทำความผิดเพื่อนำไปสู่กระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ

๙) ให้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะข้อมูลผลการตรวจวัดมลพิษจากยานพาหนะ คุณภาพอากาศและเสียง ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสุขภาพจากภาวะมลพิษ รวมถึงกฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ โดยให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลได้โดยง่ายเพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการมลพิษในพื้นที่ และสามารถหาแนวทางการแก้ไขมลพิษที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

๑๐) สร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐและผู้ประกอบการในการจัดการมลพิษจากการดำเนินกิจการ โดยใช้ระบบธรรมาภิบาล การรายงานสาธารณะ และมีการกำหนดกลไกการวางหลักประกันและผลักดันให้มีการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น

๔.๕ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

๔.๕.๑ ปรับรูปแบบและพฤติกรรมบริการบริโภคโดยบริโภคให้มีความพอดี ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย และใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม

๔.๕.๒ ให้ความร่วมมือในการจ่ายค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการจัดการของเสียของภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเมื่อใช้สินค้าที่ก่อให้เกิดมลพิษสูง เพื่อร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม

๔.๕.๓ ประชาชนและชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษภายในชุมชนได้เองในเบื้องต้น โดยมีส่วนราชการในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนให้การสนับสนุน ส่งเสริมและเป็นพี่เลี้ยงให้องค์ความรู้ คำแนะนำ และทรัพยากรที่จำเป็นตามความเหมาะสม

๔.๕.๔ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับภาครัฐ ร่วมตรวจสอบและติดตามการแก้ไขปัญหามลพิษของส่วนราชการและผู้ประกอบการ ตลอดจนแจ้งข้อมูลข่าวสารผู้ฝ่าฝืนกฎหมายสิ่งแวดล้อม โดยสร้างเครือข่ายระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ

๔.๖ การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งของภาคส่วน

๔.๖.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแนวคิดการจัดการมลพิษไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนหรือแผนการทำงานในการบริหารพัฒนาท้องถิ่น ให้สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางน้ำ คุณภาพอากาศและเสียง การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อและของเสียอันตรายชุมชน โดยมีหน่วยงานส่วนกลางเป็นพี่เลี้ยงให้การสนับสนุนองค์ความรู้ คำแนะนำ และทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเหมาะสม

๔.๖.๒ พัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน เครือข่ายภาคประชาชน และภาคเอกชนอย่างต่อเนื่อง ให้มีองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและการจัดการมลพิษ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา โดยคำนึงถึงองค์ความรู้ที่ต้องการ ปัญหามลพิษที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้และปฏิบัติได้จริง รวมถึงคู่มือปฏิบัติงานด้านเทคนิคในการจัดการมลพิษ (Technical Guideline) สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ

๔.๖.๓ กำหนดให้มีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสิ่งแวดล้อมและด้านการจัดการมลพิษเป็นหลักสูตรภาคบังคับของการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกระดับการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนและประชาชนมีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

๔.๖.๔ จัดให้มีหลักสูตรจัดการสิ่งแวดล้อมในหลักสูตรการฝึกอบรมสำหรับนักการเมืองและผู้บริหารของหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน และภาคเอกชน เช่น หลักสูตรของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรของสถาบันพระปกเกล้า หลักสูตรของสถาบันพัฒนาบุคลากรของกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น

๔.๖.๕ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างทั่วถึง เพื่อสร้างความตระหนัก ความตื่นตัว แรงจูงใจ ทศนคติที่ดีและความรับผิดชอบของประชาชนทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนท้องถิ่นในการร่วมมือรักษาสิ่งแวดล้อม โดยใช้บทบาทของสื่อมวลชนและสื่อประชาสัมพันธ์ที่กว้างขวาง เช่น สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร ซีดี/ดีวีดี อินเทอร์เน็ต หรือระบบ Social Network ต่างๆ เป็นต้น

๔.๖.๖ ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบงานกฎหมายสิ่งแวดล้อม อาทิ กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมอนามัย มหาวิทยาลัย ศาล สำนักกฎหมาย เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย แนวทางการประกาศใช้และแนวทางการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่จะดำเนินการในแต่ละปี เพื่อให้เกิดความสอดคล้องเชื่อมโยงและความชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานที่จะสนับสนุนการดำเนินการจัดการมลพิษร่วมกัน

๔.๗ การวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนการจัดการมลพิษ

๔.๗.๑ สนับสนุนการวิจัยองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ เพื่อใช้ในการจัดการมลพิษที่ง่ายสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพและปัญหาในแต่ละพื้นที่ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และเชื่อมโยงผลการวิจัยไปสู่เชิงพาณิชย์มากขึ้น

๔.๗.๒ จัดลำดับความสำคัญและจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัยเพื่อการจัดการมลพิษ ได้แก่

๑) การวิจัยเพื่อการนำของเสียหรือวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ในชุมชนหรือในกระบวนการผลิต และการนำของเสียมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน (Waste to Energy)

๒) การวิจัยวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และวัสดุสำหรับเป็นบรรจุภัณฑ์หรือใช้ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ (Packaging) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๓) การวิจัยและพัฒนาไปสู่การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

๔) การวิจัยเพื่อศึกษาความเชื่อมโยงของปัญหามลพิษและสุขภาพของประชาชนในบริเวณใกล้เคียง

๕) การรวบรวม ทบทวน และต่อยอดภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการมลพิษ

๖) การวิจัยเพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเครือข่ายชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม การแยกขยะและการทิ้งขยะให้ถูกที่ การงดการเผาในที่โล่ง การลดการใช้พลังงานและการใช้น้ำ

๗) การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในการควบคุมมลพิษให้เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น ระบบบำบัดน้ำเสียที่พึ่งระบบธรรมชาติ การจัดการขยะมูลฝอยครบวงจร เทคโนโลยีการกำจัดกากอุตสาหกรรมอันตรายที่ไม่ยุ่งยากและประหยัดค่าใช้จ่าย การพัฒนาเทคนิคที่ดีที่สุด (Best Available Techniques : BAT) และแนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด (Best Environment Practices : BEP) การหาสารทดแทนสารเคมีอันตรายร้ายแรง แนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษจากมลสารชนิดใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นต้น

๘) จัดลำดับและความรุนแรงของมลพิษในพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อพิจารณาการวางแผนการจัดการมลพิษที่เหมาะสม การใช้เกณฑ์ประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อกำหนดเป็นพื้นที่วิกฤตในอนาคต การประเมินศักยภาพการรองรับมลพิษของพื้นที่ (Carrying Capacity) เพื่อใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ ๕

กลไกการแปลงแผนจัดการมลพิษ
ในระยะ ๕ ปีข้างหน้า ไปสู่การปฏิบัติ

บทที่ ๕

กลไกการแปลงแผนจัดการมลพิษ ในระยะ ๕ ปีข้างหน้า ไปสู่การปฏิบัติ

เพื่อให้แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ บังเกิดผลในการปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน
อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดการมลพิษของประเทศและมีเป้าหมายการทำงาน
เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงเสนอกลไกในการแปลงแผนจัดการมลพิษไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๑. ระดับนโยบาย

๑.๑ นำเสนอกรอบแนวคิดและทิศทางของแผนจัดการมลพิษที่ได้ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อคณะกรรมการควบคุมมลพิษ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี
ให้ความเห็นชอบตามลำดับ และผลักดันให้เป็นนโยบายหรือวาระแห่งชาติเรื่องการจัดการมลพิษ

๑.๒ ประธานสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) พิจารณานำกรอบแนวคิดและทิศทางของแผนจัดการมลพิษผนวกบรรจุไว้
ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงทิศทางการดำเนินงานในการจัดการมลพิษกับแผนในระดับชาติ

๑.๓ เชื่อมโยงและบูรณาการกับแผนเฉพาะเรื่องระดับชาติที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนยุทธศาสตร์การจัดการสารเคมี
แห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๖๔) แผนยุทธศาสตร์อนามัยสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙
แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๗ แผนการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพน้ำ
แบบบูรณาการ และแผนปฏิบัติการเฉพาะเรื่อง อาทิ แผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่า กรอบยุทธศาสตร์
การดำเนินงานด้านการลด คัดแยก และนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ใหม่ (Reduce Reuse and Recycle : 3Rs) ข้อเสนอ
แนวทางการสนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกรุงเทพมหานครด้านการจัดการน้ำเสียชุมชน
และการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน แผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพอากาศและเสียงในกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

๑.๔ นำกรอบแนวคิดและทิศทางของแผนจัดการมลพิษที่เสนอไว้ในนโยบายของประเทศไปสู่การปฏิบัติโดยผ่าน
การจัดทำแผนการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์กระทรวง แผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติราชการของหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด และท้องถิ่น ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การจัดทำแผนงาน/โครงการ ที่จะขอรับ
การจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินการตามแผนฯ ต่อไป

๑.๕ ขับเคลื่อนเชิงนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินการตามแผนฯ ผ่านกลไกของคณะกรรมการ
และ/หรือคณะอนุกรรมการด้านต่างๆ เช่น คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คณะกรรมการควบคุมมลพิษและ
คณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการควบคุมมลพิษ ได้แก่ คณะอนุกรรมการประสานการจัดการสิ่งแวดล้อมและ
อุตสาหกรรม คณะอนุกรรมการประสานการจัดการสิ่งแวดล้อมจากการเกษตรกรรม และคณะอนุกรรมการสิ่งแวดล้อม
และพลังงาน คณะกรรมการวัตถุอันตราย คณะกรรมการสาธารณสุข เป็นต้น

๒. การประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและบูรณาการการทำงานร่วมกัน

๒.๑ สื่อสารประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในหลากหลายรูปแบบต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด ท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน ให้รับรู้และเข้าใจในสาระสำคัญของแผนจัดการมลพิษและรับแผนไปดำเนินการต่อ

๒.๒ การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด และท้องถิ่น) องค์กรต่างๆ และภาคเอกชน ทั้งการกำหนดแผนงาน ตัวชี้วัด และเป้าหมายการทำงานมีความสอดคล้องกันและร่วมกัน (Joint KPI) เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดกรอบแนวคิดและทิศทางของแผนจัดการมลพิษไปสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง

๒.๓ ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรวมทั้งภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมลพิษตั้งแต่ระดับการวางแผนจนถึงการปฏิบัติและติดตามประเมินผล และเน้นบทบาทของประชาสังคมในการดูแลจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นไปตามแนวทางส่งเสริมสิทธิของชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐

๒.๔ กำหนดหน่วยงานเจ้าภาพหลักที่จะเป็นแกนนำการบูรณาการและประสานการดำเนินงานในภาพรวมให้มีความชัดเจน และทำความเข้าใจกับทุกภาคส่วนและรายภาค (ภาคชุมชน ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคคมนาคมและการขนส่ง) ถึงแนวทางการปฏิบัติงานตามแผนจัดการมลพิษฯ ไปในทิศทางเดียวกัน จัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงานจัดการมลพิษในระดับพื้นที่ ได้แก่

๒.๔.๑ หน่วยงานส่วนกลาง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) โดยกรมควบคุมมลพิษทำหน้าที่ประสานการทำงานเพื่อสนับสนุนเชิงนโยบายและร่วมดำเนินงานตามแผนจัดการมลพิษกับหน่วยงานในส่วนกลางอื่นที่เกี่ยวข้องให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

๒.๔.๒ หน่วยงานในระดับภาค

สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค (สสภ.) ทำหน้าที่ประสานการทำงานกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานส่วนภูมิภาคในสังกัดกระทรวงต่างๆ จัดทำแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมภาค ซึ่งจะรวมถึงการจัดการมลพิษในพื้นที่หลายจังหวัด กลุ่มจังหวัดหรือระดับพื้นที่ลุ่มน้ำ และเป็นหน่วยงานสนับสนุนข้อมูลและองค์ความรู้ให้แก่หน่วยงานต่างๆ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

๒.๔.๓ หน่วยงานในระดับจังหวัด

สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด (ทสจ.) ทำหน้าที่ประสานการทำงานกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานในจังหวัดสังกัดกระทรวงต่างๆ ประสานให้ทุกจังหวัดจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด และร่วมจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด โดยนำแนวทางการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการมลพิษไปใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนงานและโครงการด้านการจัดการมลพิษที่สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่อย่างแท้จริง มีความต่อเนื่องในการจัดการปัญหาและมีผู้รับผิดชอบดำเนินการที่ชัดเจน หรือดำเนินการในลักษณะบูรณาการร่วมกันหลายจังหวัดหรือหลายพื้นที่ และใช้เป็นช่องทางเสนองบประมาณเพื่อจัดการมลพิษที่เกิดขึ้นเพื่อให้มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔.๔ หน่วยงานในระดับท้องถิ่นหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาลระดับต่างๆ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) ปฏิบัติภารกิจด้านการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่รับผิดชอบของตน โดยนำแนวทางการดำเนินงานภายใต้แผนจัดการมลพิษไปใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนงานและโครงการด้านการจัดการมลพิษภายใต้แผนพัฒนาท้องถิ่น

๒.๔.๕ ภาคเอกชน (ภาคธุรกิจและผู้ประกอบการ)

มีส่วนร่วมโดยจัดการมลพิษที่เกิดจากการประกอบกิจการของตนเองให้เป็นไปตามมาตรฐานควบคุมและข้อกำหนดทางกฎหมายที่กำหนด การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อปรับลดมลพิษในพื้นที่วิกฤต ดำเนินการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและมีธรรมาภิบาลในการดำเนินบทบาทความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม (Corporate Social Responsibility : CSR และ Extended Producer Responsibility : EPR) มาประยุกต์ใช้ในการสนับสนุนช่วยเหลือ และอุดหนุนกิจกรรมของภาครัฐและชุมชน เพื่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมโดยการบูรณาการร่วมกันของผู้ประกอบการกิจการประเภทเดียวกัน ประสานการทำงานร่วมกันผ่านองค์กรหรือสมาคมหลักของภาคเอกชน

๒.๔.๖ สถาบันการศึกษา หน่วยงานวิจัยและพัฒนา

มีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคลากรด้านสิ่งแวดล้อมและการศึกษา และการศึกษาวิจัยเทคโนโลยีด้านการจัดการมลพิษที่ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ

๒.๔.๗ ภาคประชาชน

มีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น โดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้บริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการเกิดของเสีย เข้าใจถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพิ่มบทบาทในกระบวนการตัดสินใจและมีส่วนร่วมบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนร่วมติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน และสนับสนุนการดำเนินงานของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๒.๔.๘ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนจัดการมลพิษไปจัดทำแผนปฏิบัติการในภารกิจที่เกี่ยวข้อง พร้อมการจัดตั้งงบประมาณรายปี มีการติดตามและรายงานผลเป็นระยะ

๓. การติดตามและประเมินผล

๓.๑ เพื่อเป็นการตรวจสอบและประเมินผลกระบวนการวางแผน สภาพของแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติและผลของการปฏิบัติงาน จึงกำหนดรูปแบบการติดตามประเมินผล ประกอบด้วย หน่วยงานหลัก เอกสารหรือข้อมูลที่ต้องการความถี่ในการตรวจติดตาม กำหนดเกณฑ์การประเมินและค่าเป้าหมายรายปีที่จะเป็นตัวชี้วัดบ่งบอกถึงความสำเร็จ การบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อนำไปสู่การทบทวนและปรับปรุงแผนจัดการมลพิษฯ ทุก ๒ ปี และแผนการทำงานของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในปีต่อไป

๓.๒ ให้มีการรายงานผลการดำเนินงานตามแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ และปัญหาอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานต่อคณะกรรมการควบคุมมลพิษ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และเผยแพร่ต่อสาธารณชนทราบ

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ตารางที่ ผ - ๑

แนวทางการจัดการมลพิษภายใต้แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก	
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙		
๑. การจัดการมลพิษจากภาคชุมชน							
๑.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนต้องจัดการขยะมูลฝอยชุมชน มูลฝอยติดเชื้อ ของเสียอันตรายชุมชนได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ							
๑.๑.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการจัดการขยะมูลฝอยชุมชนแบบครบวงจรและระบบศูนย์รวม ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศักยภาพสามารถดำเนินการร่วมกันได้โดยได้รับความยินยอมจากประชาชน ประกอบด้วย การคัดแยกที่ต้นทางหรือในครัวเรือน ระบบการขนถ่าย ระบบการคัดแยก ระบบการกำจัดที่ถูกหลักวิชาการและการใช้ประโยชน์ (แบบผสมผสาน) เช่น การทำปุ๋ย การผลิตพลังงาน เป็นต้น		← งานต่อเนื่อง →				อปท./ กทม./ เมืองพัทยา/ มท./ ทส./ กษ./ สธ.	
๑.๑.๒ สนับสนุนและขยายผลให้ประชาชนลดปริมาณการเกิดขยะมูลฝอยจากบ้านเรือนโดยหลักการ 3Rs (Reduce Reuse and Recycle)		← งานต่อเนื่อง →				อปท./ กทม./ เมืองพัทยา/ มท./ ทส./ สธ.	
๑.๑.๓ สร้างแรงจูงใจด้านรายได้ให้กับประชาชนในการร่วมกันคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่บ้านเรือน (ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และของเสียอันตรายชุมชน) เพื่อลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปบำบัดและกำจัดให้เหลือน้อยที่สุด โดยการสร้างตลาดซื้อ-ขายขยะรีไซเคิลในชุมชน กำหนดสถานที่หรือจุดนัดพบในชุมชนที่เดินทางได้สะดวก หรือศูนย์รับแลกเพิ่มมูลค่าขยะ กำหนดนัดหมายการนำขยะมารวบรวมเพื่อนำไปขายหรือรวบรวมไปกำจัด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนมีการหารือและสมัครใจดำเนินการร่วมกัน		← งานต่อเนื่อง →				สธ./ อปท./ กทม./ เมืองพัทยา/ ชุมชน/ ประชาชน	
๑.๑.๔ ส่งเสริมธุรกิจรีไซเคิลหรือการแปรรูปใช้ใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยสนับสนุนผู้ประกอบการให้ผลิตสินค้าที่มีส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิลเพิ่มมากขึ้น และพัฒนาวิธีการนำขยะมูลฝอยมาแปรรูปเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ (Recycle)		← งานต่อเนื่อง →				อก./ ทส./ วท./ สธ./ ภาคเอกชน	
๑.๑.๕ จัดทำระบบการเรียกคืนซากของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ที่ใช้แล้ว เช่น ซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ หลอดไฟ แบตเตอรี่มือถือ น้ำมันหล่อลื่น (น้ำมันปรุงอาหาร น้ำมันหล่อลื่น) เป็นต้น ประกอบด้วย กำหนดประเภทผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ที่ผู้ผลิตต้องนำกลับคืนให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้ารับผิดชอบการรวบรวมเศษซากผลิตภัณฑ์และการจัดการซากผลิตภัณฑ์ โดยใช้ระบบของผู้ให้บริการบำบัดหรือกำจัดของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้ว หรือระบบที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดสร้างขึ้น		←			→		อก./ ทส./ สธ./ ภาคเอกชน/ อปท./ กทม./ เมืองพัทยา

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๑.๑.๖ ให้องค์ความรู้และปลูกจิตสำนึกกับผู้ประกอบการที่นำเอาซากผลิตภัณฑ์ประเภทต่าง ๆ มาฆ่าและเพื่อขาย โดยให้ตระหนักถึงปัญหามลพิษจากการปนเปื้อนสารอันตราย หากมีการจัดการที่ไม่ถูกต้อง	← งานต่อเนื่อง →					อก./ ทส./ สธ./ อปท./ กทม./ เมืองพัทยา
๑.๑.๗ ภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดให้มีระบบหรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตรายชุมชนอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับปัญหาและศักยภาพในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ/หรือส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาร่วมลงทุนในการดำเนินงาน	← งานต่อเนื่อง →					สงป./ สกถ./ ทส./ สธ./ อปท./ กทม./ เมืองพัทยา
๑.๑.๘ ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและพัฒนาพลังงานทางเลือก โดยสนับสนุนและสร้างมาตรการจูงใจเพื่อให้โยบายการแปรรูปขยะมูลฝอยเป็นพลังงาน (Waste to Energy) เกิดผลในทางปฏิบัติ	← →		← →			พท./ วท./ ทส./ สธ.
๑.๑.๙ กำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตรายชุมชน ตั้งแต่กระบวนการผลิต พฤติกรรมการบริโภค การลดและคัดแยก ณ แหล่งกำเนิด การนำกลับมาใช้ใหม่ การเก็บรวบรวมและขนย้าย ตลอดจนการกำจัดขั้นสุดท้าย และผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม	← →					สธ./ ทส./ อก.
๑.๑.๑๐ เร่งรัดการออกกฎกระทรวงภายใต้พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการกำจัดมูลฝอย (มูลฝอยทั่วไป มูลฝอยติดเชื้อ และมูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายชุมชน) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอในการเดินและบำรุงรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง	← →					สธ./ ทส./ อปท./ กทม./เมืองพัทยา
๑.๑.๑๑ สร้างความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับปัญหาและความจำเป็นในการดำเนินการจัดให้มีระบบหรือสถานที่กำจัดขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อ และของเสียอันตรายชุมชนในพื้นที่เพื่อลดการต่อต้าน โดยให้ประชาชนในพื้นที่ที่จะเป็นสถานที่จัดสร้างระบบฯ เข้ามามีส่วนร่วมและมีผลตอบแทนตามความเหมาะสม	← งานต่อเนื่อง →					สธ./ อปท./ กทม./ เมืองพัทยา
๑.๒ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนต้องจัดการน้ำเสียได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ						
๑.๒.๑ สนับสนุนและขยายผลให้ประชาชนลดปริมาณการใช้น้ำในบ้านเรือนเพื่อลดปริมาณน้ำเสียจากชุมชน โดยบ้านเรือนที่อยู่นอกเขตพื้นที่ให้บริการบำบัดน้ำเสียควรมีการจัดการน้ำเสีย โดยกรมรงค์ให้ติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับบ้านเรือน และสนับสนุนให้ชุมชนมีการจัดการน้ำเสียโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่สามารถจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมได้	← งานต่อเนื่อง →					อปท./ กทม./ เมืองพัทยา/ มท./ ทส.

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๑.๒.๒ สร้างระบบการรับรองผลิตภัณฑ์ระบบบำบัดน้ำเสียสำหรับบ้านเรือนตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม รวมทั้งกำหนดมาตรฐานด้านประสิทธิภาพการบำบัดของผลิตภัณฑ์ระบบบำบัดน้ำเสีย และสนับสนุนให้เอกชนผลิตผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานที่กำหนด						อก./ ทส./ ภาคเอกชน
๑.๒.๓ ภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาและศักยภาพในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การปรับปรุงหรือขยายประสิทธิภาพของระบบบำบัดน้ำเสียให้รองรับปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ทั้งนี้ อาจพิจารณาใช้ประโยชน์ร่วมกันจากระบบรวบรวมและระบบบำบัดน้ำเสียรวมที่มีอยู่ เช่น พื้นที่กรุงเทพมหานครกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง รวมถึงต้องผลักดันให้ประชาชนต่อเชื่อมท่อเพื่อรวบรวมน้ำเสียจากบ้านเรือนเข้าสู่ระบบบำบัดน้ำเสียรวมให้ครอบคลุมพื้นที่ให้บริการ			งานต่อเนื่อง			สป./ สกธ./ ทส./ อปท./ กทม./ เมืองพัทยา
๑.๒.๔ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย เพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอในการเดินและบำรุงรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง และเร่งรัดการแก้ไขพระราชบัญญัติการประปา เพื่อให้มีการนำรายได้จากค่าน้ำประปามาใช้ในการบำบัดน้ำเสีย			งานต่อเนื่อง			อปท./ กทม./ เมืองพัทยา/ มท./ กปน./ กปภ.
๑.๒.๕ ส่งเสริมการนำน้ำที่บำบัดแล้วกลับไปใช้ประโยชน์เพื่อลดมลภาวะที่จะระบายออกสู่แหล่งน้ำหรือสิ่งแวดล้อม และสร้างความตระหนักแก่ประชาชนในการใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า			งานต่อเนื่อง			อปท./ กทม./ เมืองพัทยา
๑.๒.๖ พัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำเสียชุมชนและฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเป็นหลักสูตรหนึ่งของสถาบันพัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น			งานต่อเนื่อง			ทส./ มท.
๑.๓ เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบ ควบคุมแหล่งกำเนิด						
๑.๓.๑ เพิ่มเติมการออกกฎระเบียบภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการควบคุมและส่งเสริมการประกอบกิจการที่อยู่ในชุมชนให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และกำกับดูแลให้สถานประกอบการชุมชนปฏิบัติตามกฎหมายและเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด โดยอาคารหรือสำนักงานของหน่วยงานราชการจะต้องเป็นหน่วยงานนำร่องและตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมาย						ทส./ สธ./ อปท./ กทม./ เมืองพัทยา

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๑.๓.๒ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ดำเนินการตามมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรักษาและเพิ่มมูลค่าให้กับแหล่งท่องเที่ยวและคำนึงถึงศักยภาพการรองรับนักท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เหมาะสม เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและน้ำเสียที่เกิดขึ้นในพื้นที่มีประสิทธิภาพและทั่วถึง	← งานต่อเนื่อง →					กทท./ อปท./กทม./ เมืองพัทยา/ ภาคเอกชน
๑.๓.๓ ใช้มาตรการทางสังคมเชิงบวกยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ประกอบการหรือชุมชนหรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น เทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน (Green City) ไปไม่เสีย ขยายหาดติดดาวหรือ Green Island เป็นต้น และใช้กลไกทางสังคมติดตามตรวจสอบ กำกับดูแลผู้ละเมิดกฎหมาย	← งานต่อเนื่อง →					ทส./ กทท./ มท./ อปท./กทม./ เมืองพัทยา
๑.๓.๔ จัดทำฐานข้อมูลด้านมลพิษในระดับพื้นที่และให้มีการเปิดเผยและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะข้อมูลชนิดและปริมาณของสารมลพิษในการอนุญาตประกอบกิจการและที่เกิดขึ้น ผลการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ คุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสุขภาพจากภาวะมลพิษ รวมถึงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ โดยให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลได้โดยง่าย เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการมลพิษในพื้นที่ และสามารถหาแนวทางการแก้มลพิษที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	← งานต่อเนื่อง →					ทส./ สธ./ มท./ อปท./กทม./ เมืองพัทยา
๑.๓.๕ สร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐและผู้ประกอบการในการจัดการมลพิษจากการดำเนินกิจการ โดยใช้ระบบธรรมาภิบาล การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ รวมทั้งการกำหนดกลไกการวางหลักประกันและผลักดันให้มีการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น	← งานต่อเนื่อง →					ทส./ สธ./ มท./ อปท./กทม./ เมืองพัทยา/ ภาคเอกชน
๒. การจัดการมลพิษจากภาคเกษตรกรรม						
๒.๑ การผลิตภาคเกษตรกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม						
๒.๑.๑ ผนวกรวมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีหรือใช้สารเคมีในกลุ่มที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมน้อยลง ใช้สารสกัดชีวภาพให้มากขึ้น และให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่เกษตรกรในการป้องกันอันตรายจากการใช้สารเคมี เพื่อลดต้นทุนการผลิตและสร้างความปลอดภัยในสุขภาพของผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	← งานต่อเนื่อง →					กษ./ ทส.
๒.๑.๒ สร้างโอกาสทางการตลาดให้กับสินค้าทางการเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การทำเกษตรอินทรีย์ การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) โดยการให้เครื่องหมายหรือตราคุณภาพที่ได้รับการรับรองและเป็นที่ยอมรับ การสร้างตลาดสีเขียวเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าดังกล่าว เพื่อเป็นแรงจูงใจด้านราคาให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนรูปแบบการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสนับสนุนด้านการลงทุน เทคโนโลยีและองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ	← งานต่อเนื่อง →					กษ./ พณ.

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๒.๑.๓ ออกกฎระเบียบและแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งกำเนิดที่ไม่มีจุดกำเนิดที่แน่นอน (Non-Point Source) เช่น การกำหนดเกณฑ์ปฏิบัติที่ดีด้านสิ่งแวดล้อม (Best Management Practices : BMPs) เป็นต้น						กษ./ ทส.
๒.๑.๔ ส่งเสริมการเลี้ยงสุกรและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเพิ่มเติมการออกกฎระเบียบภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำไปออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในการควบคุมและส่งเสริมการประกอบกิจการที่อยู่ในชุมชนให้มีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และกำกับดูแลให้การประกอบกิจการปฏิบัติตามกฎหมายและเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด			งานต่อเนื่อง			กษ./ ทส./ อปท.
๒.๑.๕ สนับสนุนการทำเกษตรปลอดการเผา การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรปลอดการเผา ส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานแทนพืชเชิงเดี่ยว นำเศษวัสดุเหลือใช้จากภาคการเกษตรมาใช้ประโยชน์แทนการเผา ดำเนินมาตรการจัดระเบียบการเผาเฉพาะในพื้นที่การเกษตรที่จำเป็น และกำหนดนโยบายการรับประกันพืชผลเกษตรเฉพาะที่มีเอกสารสิทธิ์ถูกต้อง เพื่อลดการบุกรุกพื้นที่ป่าทำไร่เลื่อนลอย			งานต่อเนื่อง			กษ.
๒.๑.๖ สนับสนุนการผลิตพลังงานทดแทนในชุมชนโดยส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากของเสียและวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร เช่น การผลิตก๊าซชีวภาพ (Biogas) จากมูลสัตว์ การทำเชื้อเพลิงชีวมวล การหมักทำปุ๋ย เป็นต้น เพื่อลดมลภาวะต่อชุมชน			งานต่อเนื่อง			พน./ กษ./ ทส./ วท.
๒.๑.๗ ส่งเสริมการนำน้ำที่บำบัดแล้วกลับไปใช้ประโยชน์ เพื่อลดมลภาวะที่จะระบายออกสู่แหล่งน้ำหรือสิ่งแวดล้อม และสร้างความตระหนักแก่ประชาชนในการใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า			งานต่อเนื่อง			กษ./ ทส./ อปท.
๒.๑.๘ ใช้มาตรการทางสังคมเชิงบวกยกย่องเชิดชูเกียรติเกษตรกรที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี และใช้กลไกทางสังคมติดตามตรวจสอบ กำกับดูแลผู้ละเมิดกฎหมาย			งานต่อเนื่อง			กษ./ ทส.
๒.๒ การจัดการสารอันตรายในภาคเกษตรกรรม						
๒.๒.๑ กำหนดบัญชีรายชื่อสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงตามหลักสากลและพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย เพื่อพิจารณาจำกัดหรือยกเลิกการนำเข้า การผลิตและการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ที่เป็นอันตราย มีความเป็นพิษสูงและตกค้างอยู่ในสิ่งแวดล้อมเป็นเวลานาน และต้องเสนอทางเลือกให้เกษตรกรในการใช้สารทดแทน						กษ./ ทส./ สธ.

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๒.๒.๒ ลดการใช้สารเคมีอันตราย โดยส่งเสริมการใช้เทคนิคที่ดีที่สุด (Best Available Techniques : BAT) และแนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด (Best Environmental Practices : BEP) การใช้สารทดแทนสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากกว่าในกระบวนการผลิต และจัดเก็บภาชนะบรรจุจากสารเคมีทางการเกษตรตามระดับความรุนแรงของสารพิษของผลิตภัณฑ์เพื่อลดการใช้สารเคมี	← งานต่อเนื่อง →					กษ./ ทส./ สธ./ กค.
๒.๒.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีเพื่อการทำนายต้องรับผิดชอบในการเรียกเก็บคืนสารเคมีคงค้าง/เสื่อมสภาพ และภาชนะบรรจุที่ใช้แล้ว ตลอดจนการกำจัดทำลายสารเคมีและภาชนะบรรจุ โดยผู้ผลิตและผู้นำเข้า ต้องวางหลักประกันทางการเงินเพื่อเป็นกองทุนในการกำจัด ทำลายสารเคมีคงค้าง/เสื่อมสภาพ การฟื้นฟูในกรณีเกิดอุบัติเหตุสารเคมีและการชดเชยค่าเสียหายกรณีเกิดผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและสิ่งแวดล้อม	← งานต่อเนื่อง →					กษ./ ทส./ สธ./ กค./ ภาคเอกชน
๒.๒.๔ พัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลสารเคมีระหว่างหน่วยงานทั้งบัญชีการนำเข้า การผลิต การดำเนินการกับสารเคมีที่มีอยู่ การกำจัด รวมถึงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง สร้างระบบเฝ้าระวังและติดตามตรวจสอบด้านความปลอดภัยสารเคมีและสินค้าที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของผู้บริโภค การพัฒนาระบบ GHS (Globally Harmonized System of Classification and Labeling of Chemicals) ระบบจำแนกความอันตรายและระบบการติดฉลาก	← งานต่อเนื่อง →					กษ./ ทส./ สธ.
๒.๒.๕ เสริมสร้างองค์ความรู้ให้ผู้ผลิตและผู้นำเข้าสารเคมีตระหนักถึงปัญหามลพิษจากการปนเปื้อนสารอันตรายหากมีการจัดการที่ไม่ถูกต้อง และให้ความรู้แก่ผู้บริโภคที่อาจได้รับผลกระทบจากสารเคมีเพื่อให้มีการป้องกันตนเองอย่างถูกต้อง	← งานต่อเนื่อง →					กษ./ ทส./ สธ.
๒.๓ การควบคุมการเผาในที่โล่ง						
๒.๓.๑ งดการเผาในที่โล่ง ชดเชยริทาง ดำเนินมาตรการควบคุมการเผาในพื้นที่การเกษตร เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือชุมชนในการบังคับใช้กฎหมาย กฎ ระเบียบชุมชนในการควบคุมการเผา และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เป้าหมายภาคเหนือตอนบนมีการดำเนินมาตรการควบคุมการเผาในที่โล่งเป็นภารกิจบังคับ โดยสามารถขอรับการจัดสรรงบประมาณภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัดและกองทุนสิ่งแวดล้อม	← งานต่อเนื่อง →					อปท./ มท./ กษ./ คค./ ทส.
๒.๓.๒ ควบคุมและป้องกันการเกิดไฟป่า โดยการติดตามเฝ้าระวัง แจ้งเตือนสถานการณ์และเตรียมความพร้อมการดับไฟป่า สนับสนุนให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์รักษาพื้นที่ป่า การสร้างรายได้จากการอนุรักษ์ และมีศักยภาพในการจัดการไฟป่าในพื้นที่รับผิดชอบ	← งานต่อเนื่อง →					อปท./ มท./ ทส.

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๒.๓.๓ เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศโดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียนด้านการจัดการหมอกควันข้ามแดน	← งานต่อเนื่อง →					ทส.
๓. การจัดการมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม						
๓.๑ การผลิตภาคอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม						
๓.๑.๑ กำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรม (Zoning) ให้ชัดเจน และจัดทำข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมพื้นฐานเพื่อกำหนดประเภทและจำนวนอุตสาหกรรมที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ การใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ความสามารถในการรองรับของพื้นที่และเป็นเกณฑ์กำกับการพัฒนาอุตสาหกรรมให้มีความสมดุล	← →					สศช./ อก./ ทส./ มท.
๓.๑.๒ สนับสนุนการดำเนินนโยบายการพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมนิเวศ (Eco Industrial Town) ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	← →					อก./ กนอ./ สศช.
๓.๑.๓ กำหนดให้มีพื้นที่สีเขียวหรืออาจเป็นแนวถนนหรือกิจกรรมที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษเป็นแนวกันชน (Buffer Zone/ Protection Strip) โดยรอบพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับนิคมอุตสาหกรรมและโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อประโยชน์ในการป้องกันผลกระทบของการแพร่กระจายมลพิษต่อความเป็นอยู่ของชุมชน	← →					อก./ กนอ.
๓.๑.๔ พื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อุตสาหกรรมหลักของประเทศในปัจจุบันที่มีปัญหามลพิษ และพื้นที่ที่ได้รับการประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษให้สำเร็จ เช่น จังหวัดระยอง จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่	← งานต่อเนื่อง →					อก./ กนอ./ ทส./ สธ./จังหวัด/ อปท.
๓.๑.๕ ปรับปรุงหลักเกณฑ์การพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพ (IEE, EIA, E-HIA) ของโครงการที่เสนอขออนุมัติให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีการผลิตและการบำบัดหรือลดมลพิษที่เหมาะสม และติดตามเพื่อกำกับดูแลให้โครงการฯ ปฏิบัติตามเงื่อนไขการจัดการสิ่งแวดล้อมที่กำหนดอย่างเคร่งครัดเมื่อดำเนินงานโครงการ	← →					ทส./ สธ./ หน่วยงานอนุญาต
๓.๑.๖ กำหนดแนวทางและมาตรการบริหารจัดการมลพิษเชิงพื้นที่โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรม โดยใช้หลักการปรับลดมลพิษในภาพรวมของพื้นที่เพื่อให้คุณภาพอากาศเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เช่น โครงการใหม่ที่จะเข้ามาตั้งในพื้นที่ที่มีปัญหามลพิษ ต้องมีปริมาณการระบายมลพิษรวมต่ำกว่าปริมาณการระบายมลพิษของโครงการเดิมเพื่อให้ปริมาณการระบายมลพิษในภาพรวมลดลงหรืออยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด โดยกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเพื่อการส่งเสริมการลงทุน การอนุญาตประกอบกิจการ เป็นต้น	← งานต่อเนื่อง →					อก./ กนอ./ ทส.

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๓.๑.๗ กำหนดมาตรการจูงใจเชิงบวกให้ผู้ประกอบการรายใหญ่ และรายย่อยใช้เทคโนโลยีป้องกันและลดมลพิษมากกว่า การบำบัดมลพิษ หรือเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดมลพิษต่ำหรือ ปลอดมลพิษ (Zero Waste) หรือเทคโนโลยีใหม่ในการผลิต หรือมีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือผลิตสินค้าที่มี ส่วนประกอบจากวัสดุรีไซเคิล การใช้พลังงานสะอาดในการผลิต หรือการผลิตผลิตภัณฑ์ที่คำนึงถึงการประเมินวงจรชีวิต ผลิตภัณฑ์ (Life Cycle Assessment : LCA) หรือเทคโนโลยี การผลิตที่สะอาด หรือการนำระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมไปใช้ เช่น ให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุน การลดหย่อนภาษี การกู้เงิน จากกองทุนหรือสถาบันการเงิน เป็นต้น			งานต่อเนื่อง			อก./ กค./ สกท.
๓.๑.๘ สนับสนุนการนำของเสียและน้ำเสียที่เกิดขึ้นจาก กระบวนการผลิตมาผลิตพลังงานทดแทน และส่งเสริมการนำน้ำ ที่บำบัดแล้วกลับไปใช้ประโยชน์ เพื่อลดมลภาวะที่จะระบาย ออกสู่แหล่งน้ำหรือสิ่งแวดล้อม และสร้างความตระหนักแก่ ประชาชนในการใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่า			งานต่อเนื่อง			อก./ พน./ ทส.
๓.๑.๙ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนของเสียจากกระบวนการผลิต ระหว่างโรงงาน (Waste Exchange System) โดยพิจารณาการใช้ ประโยชน์ในกลุ่มอุตสาหกรรมประเภทเดียวกันหรือที่สามารถ แลกเปลี่ยนกันได้ ให้ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกัน เพื่อลดพลังงาน และค่าใช้จ่ายในการขนส่ง เช่น Eco Industrial Cluster เป็นต้น			งานต่อเนื่อง			ภาคเอกชน/ อก./ กนอ.
๓.๑.๑๐ ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมดำเนินการใช้ซ้ำหรือรีไซเคิล ของเสียหรือวัสดุผลพลอยได้ (By Product) จากกระบวนการ ผลิตกลับมาใช้ใหม่ เพื่อให้เหลือส่วนที่เป็นของเสียหรือมลพิษ จากกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมให้น้อยที่สุดเท่าที่ จะทำได้ โดยพิจารณาจัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ เพื่อทำหน้าที่ให้บริการหรือ Matching ระหว่างผู้ก่อให้เกิด และผู้ให้บริการบำบัดและกำจัดกากของเสียให้ถูกต้องตาม หลักวิชาการและกฎหมาย โดยปรับปรุงกฎหมายการจัดการ ของเสียที่อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ			งานต่อเนื่อง			อก./ กนอ./ ภาคเอกชน
๓.๑.๑๑ สร้างตลาดสำหรับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยพัฒนามาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมและตราคุณภาพให้ กับสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือระบบการติดฉลาก สิ่งแวดล้อม (Eco-Labeling) ทำให้ราคาของสินค้าที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมใกล้เคียงกับราคาสินค้าทั่วไป โดยขยายผล การจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของภาครัฐให้ ครอบคลุมถึงระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม การจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรเอกชนผ่านคู่ค้าทางธุรกิจ (Greening the Supply Chains) จัดเก็บภาษีผลิตภัณฑ์หรือสินค้า ที่ก่อมลพิษ ทั้งที่ผลิตในประเทศหรือนำเข้าสินค้าจาก ต่างประเทศ หรือค่าธรรมเนียมการระบายมลพิษ เช่น ภาษีมลพิษ ทางน้ำ ภาษีมลพิษทางอากาศ เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาด และเพิ่มโอกาสในการแข่งขันให้กับผู้ผลิตสินค้าดังกล่าว			งานต่อเนื่อง			พณ./ อก./ ทส./ กค.

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๓.๑.๑๒ สนับสนุนให้ผู้ประกอบการดำเนินการตามมาตรฐานสากล เช่น ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐาน ISO 14001 ความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) ตามมาตรฐาน ISO 26000 โดยคำนึงถึงความต้องการของชุมชน			งานต่อเนื่อง			อก./ กนอ./ ภาคเอกชน
๓.๑.๑๓ ให้อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีเป็นพี่เลี้ยงให้แก่อุตสาหกรรมที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) ให้มีการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและอยู่ร่วมกับชุมชนได้ และส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มของภาคอุตสาหกรรมเพื่อร่วมกันแก้ปัญหามลพิษในพื้นที่			งานต่อเนื่อง			อก./ กนอ./ ภาคเอกชน
๓.๒ เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบ ควบคุมแหล่งกำเนิด						
๓.๒.๑ จัดทำแผนการกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิดให้ชัดเจนและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเตรียมความพร้อมในการรองรับการประกาศใช้						อก./ ทส.
๓.๒.๒ เพิ่มเติมการออกกฎระเบียบภายใต้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อควบคุมและส่งเสริมให้โรงงานอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม และอุตสาหกรรมชุมชนมีการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง และกำกับดูแลให้การประกอบกิจการปฏิบัติตามกฎหมายและเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด						อก./ ทส./ สธ.
๓.๒.๓ ควรใช้แนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น Best Available Techniques (BAT), Best Environmental Practice (BEP) เป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณาอนุญาตจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแห่งใหม่ ส่วนโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับใบอนุญาตแล้วให้ส่งเสริมและกำหนดมาตรการจูงใจเพื่อให้ผู้ประกอบการนำแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการสิ่งแวดล้อมมาใช้ เนื่องจากเป็นโครงการที่ดำเนินการแล้ว โดยต้องมีผลการดำเนินงานตามเกณฑ์การควบคุมที่หน่วยงานราชการกำหนด			งานต่อเนื่อง			อก./ กนอ.
๓.๒.๔ พัฒนาและนำระบบการรายงานผลการตรวจวัดมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่องมาใช้ โดยให้มีการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรมที่สำคัญกับหน่วยงานของรัฐ เพื่อรายงานต่อหน่วยงานกำกับดูแล และใช้ประกอบการควบคุมการระบายนพิษ และเพิ่มเติมการติดตั้งสถานีตรวจวัดคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง			งานต่อเนื่อง			อก./ ภาคเอกชน
๓.๒.๕ ใช้มาตรการทางสังคมเชิงบวกยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ประกอบการอุตสาหกรรมที่มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น รางวัลสถานประกอบการที่ปฏิบัติตามมาตรการในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและมีการจัดการสภาพแวดล้อมดีเด่น (EIA Monitoring Awards) รางวัลอุตสาหกรรมดีเด่นประเภทการรักษาสิ่งแวดล้อม เหมือนแร่สีเขียว (Green Mining) โรงโม่ เหมืองหิน ตัดดาว เป็นต้น และใช้กลไกทางสังคมติดตามตรวจสอบ กำกับดูแลผู้ละเมิดกฎหมาย			งานต่อเนื่อง			อก./ ทส.

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๓.๒.๖ จัดทำฐานข้อมูลด้านมลพิษในระดับพื้นที่และให้มีการเปิดเผยและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะข้อมูลชนิดและปริมาณของสารมลพิษในการอนุญาตประกอบกิจการและที่เกิดขึ้น ผลการตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษ คุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสุขภาพจากภาวะมลพิษ รวมถึงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ โดยให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลได้โดยง่าย เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการมลพิษในพื้นที่ และสามารถหาแนวทางการแก้ไขมลพิษที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ	← งานต่อเนื่อง →					อก./ ทส./ สธ./ มท./ อปท./ กทม.
๓.๒.๗ สร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐและผู้ประกอบการในการจัดการมลพิษจากการดำเนินกิจการโดยใช้ระบบธรรมาภิบาล การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ รวมทั้งการกำหนดกลไกการวางหลักประกันและผลักดันให้มีการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น	← งานต่อเนื่อง →					อก./ กนอ./ ทส./ มท./ อปท./ กทม.
๓.๓ กำกับดูแลการจัดการสารเคมีและของเสียอันตรายในภาคอุตสาหกรรม						
๓.๓.๑ กำหนดบัญชีรายชื่อสารเคมีที่มีความเสี่ยงสูงตามหลักสากลและพระราชบัญญัติวัตถุอันตรายเพื่อพิจารณาจำกัดหรือยกเลิกการนำเข้า การผลิตและการใช้สารเคมีที่เป็นอันตราย มีความเป็นพิษสูงและตกค้างอยู่ในสิ่งแวดล้อมเป็นเวลานาน และเสนอทางเลือกในการใช้สารทดแทน	← →					อก./ ทส./ สธ.
๓.๓.๒ จัดทำทำเนียบการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (Pollutant Release and Transfer Registers : PRTR) และบัญชีรายชื่อสารเคมีอันตราย (Priority Substance List) สำหรับแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทอุตสาหกรรมที่จะต้องรายงานการเคลื่อนย้ายและการปลดปล่อยการระบายสารมลพิษ	← →					อก.
๓.๓.๓ ลดการใช้สารเคมีอันตรายโดยส่งเสริมการใช้เทคนิคที่ดีที่สุด (Best Available Techniques : BAT) และแนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด (Best Environment Practices : BEP) หรือการใช้สารทดแทนสารเคมีที่มีความปลอดภัยมากกว่าในกระบวนการผลิตในภาคอุตสาหกรรม	← งานต่อเนื่อง →					อก.
๓.๓.๔ มีระบบการติดตามการนำเข้าสารเคมีจากต่างประเทศ (จากประเทศต้นทาง) การจัดการของเสียอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรมและจากโรงงานรีไซเคิล เพื่อให้ทราบแหล่งที่มาและผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบหากพบการลักลอบทิ้งหรือนำไปใช้ในกิจการที่ผิดวัตถุประสงค์หรือไม่เหมาะสม				← →		อก.
๓.๓.๕ กำหนดกฎระเบียบเพื่อสร้างกลไกการเรียกคืนและการจัดการซากบรรจุภัณฑ์หรือซากผลิตภัณฑ์ที่เป็นของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม	← →					อก./ ทส.

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๓.๓.๖ กำหนดรูปแบบแนวทางเส้นทางและช่วงเวลาในการขนส่งวัตถุอันตรายและของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรมเพื่อลดอุบัติเหตุจากการขนส่งสารเคมีอันตราย ตลอดจนระบบการติดตามและรายงานอย่างมีประสิทธิภาพ	←————→					อก./ คค./ มท.
๓.๓.๗ จัดให้มีแผนปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินด้านอุบัติเหตุมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม โดยสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับชาติและระดับจังหวัด โดยเฉพาะพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากอุบัติเหตุ	←————→					มท./ อก./ จังหวัด
๓.๓.๘ บูรณาการความร่วมมือและระบบการปฏิบัติการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทุกภาคส่วน รวมทั้งชุมชน และมีการเตรียมความพร้อมโดยกำหนดให้มีการฝึกซ้อมตามแผนปฏิบัติการรองรับสถานการณ์ในภาวะฉุกเฉินอย่างสม่ำเสมอ	←————งานต่อเนื่อง————→					มท.
๔. การจัดการมลพิษจากภาคคมนาคมและการขนส่ง						
๔.๑ ส่งเสริมการใช้ยานพาหนะและเชื้อเพลิงที่มีมลพิษต่ำ						
๔.๑.๑ สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตยานพาหนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น รถยนต์ที่ประหยัดและใช้พลังงานอย่างคุ้มค่า (Eco Car) รถยนต์ที่มีอัตราการระบายมลพิษทางอากาศต่ำ รถยนต์ปล่อยมลพิษ (Zero Emission) เป็นต้น	←————งานต่อเนื่อง————→					อก./ พน./ วท./ ภาคเอกชน
๔.๑.๒ เพิ่มสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงสะอาด เช่น การใช้เชื้อเพลิงจากพืชในยานพาหนะ (แก๊สโซฮอล์ ไบโอดีเซล) การใช้ก๊าซธรรมชาติ การผลิตเชื้อเพลิงคุณภาพสูงที่มีสารมลพิษต่ำ เป็นต้น	←————งานต่อเนื่อง————→					พน./ อก.
๔.๑.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนการขนส่งที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง ได้แก่ ระบบขนส่งมวลชน การขนส่งระบบราง การใช้จักรยานโดยสร้างทางจักรยานและทางเท้าที่เหมาะสม การเดินทางทางเดียวกันไปด้วยกัน การอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้กับรถสาธารณะ เป็นต้น	←————งานต่อเนื่อง————→					คค./ กทม./ มท./ จังหวัด
๔.๑.๔ พัฒนาระบบการขนส่งสาธารณะให้ครอบคลุมและอำนวยความสะดวกในการเดินทาง และมาตรการเพื่อลดปริมาณการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในเขตเมือง ได้แก่ เร่งรัดการก่อสร้างระบบการขนส่งสาธารณะให้แล้วเสร็จตามกำหนด พัฒนาระบบโครงข่ายการขนส่งสาธารณะโดยเชื่อมต่อการเดินทางระหว่างทางน้ำ ระบบขนส่งมวลชน (รถเมล์) การขนส่งระบบราง (รถไฟฟ้า) กำหนดมาตรการทางภาษีเกี่ยวกับการปล่อยมลพิษจากยานพาหนะ การควบคุมการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลหมวดทะเบียนเลขคู่ เลขคี่ ในเขตเมือง การเก็บค่าธรรมเนียมเข้าพื้นที่ที่มีการจราจรหนาแน่น เป็นต้น	←————งานต่อเนื่อง————→					คค./ กทม./ มท./ ทส.
๔.๑.๕ จัดการปัญหาฝุ่นละอองจากการก่อสร้างระบบสาธารณูปโภค ปรับปรุงและบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมของผิวถนน ทำความสะอาดถนนและทางเท้า ปรับปรุงผิวถนนในเส้นทางสายรองจากลูกรังเป็นลาดยาง และปรับปรุงผิวถนนโดยใช้ผิวทางลดเสียง	←————งานต่อเนื่อง————→					คค./ อปท./ กทม./ เมืองพัทยา

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๔.๒ เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบ ควบคุมแหล่งกำเนิด						
๔.๒.๑ จัดทำแผนการกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เช่น มาตรฐานการระบายมลพิษจากแหล่งกำเนิด มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มาตรฐานเครื่องยนต์ การปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น เพื่อให้ผู้ประกอบการเตรียมความพร้อมในการรองรับการประกาศใช้	← งานต่อเนื่อง →					ทส./ อก./ พน.
๔.๒.๒ พัฒนามาตรฐานการตรวจสภาพยานยนต์ประจำปี และเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสภาพยานพาหนะประจำปี เช่น การกำหนดอายุการใช้งานของรถรับจ้างสาธารณะ การกำหนดระยะเวลาการนำยานพาหนะเข้ารับการตรวจสภาพประจำปี เป็นต้น	← งานต่อเนื่อง →					คค.
๔.๒.๓ ส่งเสริมการใช้บริการจากสถานประกอบการซ่อมบำรุง ปรับแต่งเครื่องยนต์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรืออู่สีเขียว	← งานต่อเนื่อง →					คค./ ทส./ อปท./ กทม./ เมืองพัทยา
๔.๒.๔ จัดระบบให้ผู้ประกอบการและเจ้าของยานพาหนะมีการจัดการรถยนต์ที่หมดสภาพการใช้งาน เครื่องยนต์เก่าและชิ้นส่วนประกอบรถยนต์ อาทิ แบตเตอรี่ใช้แล้ว ยางรถยนต์ใช้แล้ว น้ำมันเครื่องใช้แล้ว	← งานต่อเนื่อง →					คค.
๔.๒.๕ กำกับดูแลและห้ามใช้ยานพาหนะที่มีมลพิษเกินมาตรฐาน และให้นำผลการตรวจมลพิษจากยานพาหนะเชื่อมโยงกับการต่อทะเบียนประจำปี โดยใช้ฐานข้อมูลร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่กำกับดูแล เพื่อให้เจ้าของยานพาหนะให้ความสำคัญกับการตรวจสภาพรถยนต์และการดูแลบำรุงรักษาเครื่องยนต์ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์ตลอดระยะเวลาการใช้งาน	← งานต่อเนื่อง →					สตช./ คค./ กทม./ ทส.
๔.๒.๖ ยานพาหนะของราชการจะต้องเป็นตัวอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจังทั้งปริมาณการปล่อยมลพิษและประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยสนับสนุนการเข้ายานพาหนะมาใช้ในราชการทดแทนการจัดซื้อ ตลอดจนการเข้ารับการบริการจากสถานประกอบการซ่อมบำรุง ปรับแต่งเครื่องยนต์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมหรืออู่สีเขียว	← งานต่อเนื่อง →					คค./ ทส./ พน./ สงป.
๔.๒.๗ ดำเนินการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงจากการคมนาคมขนส่ง เช่น วางแผนการจัดสร้างหรือปรับปรุงท่าอากาศยานหรือโครงข่ายคมนาคมเส้นใหม่ให้สอดคล้องกับผังเมืองและการใช้ประโยชน์พื้นที่ การกำหนดเส้นทางการบิน ข้อกำหนดทางเทคนิคการบินเพื่อลดเสียงจากอากาศยาน การควบคุมมลพิษทางอากาศจากท่อไอเสียอากาศยาน การจัดการจราจรบนเส้นทางพิเศษและถนนสายหลักอื่น ๆ การควบคุมมลพิษจากยานพาหนะประเภทอื่น ๆ ได้แก่ เรือที่ใช้เครื่องยนต์ทุกชนิด รถไฟฟ้า รถไฟ เป็นต้น	← งานต่อเนื่อง →					คค./ ทส./ กทม.

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๔.๒.๘ มีแนวปฏิบัติในการกำกับดูแลการเดินเรือและการขนส่งทางทะเล เพื่อป้องกันปัญหาการลักลอบทิ้งของเสีย การเกิดอุบัติเหตุที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือน้ำมันรั่วไหล หรือการนำเข้าและขนส่งสารพิษ ตลอดจนการตรวจพิสูจน์ผู้กระทำความผิดเพื่อนำไปสู่กระบวนการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ			งานต่อเนื่อง			คค./ ทส./ อก.
๔.๒.๙ ให้มีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะข้อมูลผลการตรวจวัดมลพิษจากยานพาหนะ คุณภาพอากาศ และเสียง ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านสุขภาพ จากภาวะมลพิษรวมถึงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมลพิษ โดยให้ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลได้โดยง่ายเพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการมลพิษในพื้นที่ และสามารถหาแนวทางการแก้ไขมลพิษที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ			งานต่อเนื่อง			คค./ ทส./ สตช.
๔.๒.๑๐ สร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการดำเนินงานของภาครัฐและผู้ประกอบการในการจัดการมลพิษจากการดำเนินกิจการ โดยใช้ระบบธรรมาภิบาล การรายงานสาธารณะ และมีการกำหนดกลไกการวางหลักประกัน และผลักดันให้มีการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น			งานต่อเนื่อง			คค./ อก./ สตช./ ทส./ มท./ กทม.
๕. การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน						
๕.๑ ปรับรูปแบบและพฤติกรรมบริการบริโภคโดยบริโภคให้มีความพอดี ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย และใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อร่วมรักษาสังแวดล้อม			งานต่อเนื่อง			จังหวัด/ อปท./ ผู้นำชุมชน
๕.๒ ให้ความร่วมมือในการจ่ายค่าธรรมเนียมและค่าบริการในการจัดการของเสียของภาครัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเมื่อใช้สินค้าที่ก่อให้เกิดมลพิษสูง เพื่อร่วมรักษาสังแวดล้อม			งานต่อเนื่อง			จังหวัด/ อปท./ ผู้นำชุมชน
๕.๓ ประชาชนและชุมชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษภายในชุมชนได้เองในเบื้องต้น โดยมีส่วนราชการในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนให้การสนับสนุน ส่งเสริมและเป็นพี่เลี้ยงให้องค์ความรู้ คำแนะนำ และทรัพยากรที่จำเป็นตามความเหมาะสม			งานต่อเนื่อง			จังหวัด/ อปท./ ผู้นำชุมชน
๕.๔ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมร่วมกับภาครัฐ ร่วมตรวจสอบและติดตามการแก้ไขปัญหามลพิษของส่วนราชการและผู้ประกอบการ ตลอดจนแจ้งข้อมูลข่าวสารผู้ฝ่าฝืนกฎหมายสิ่งแวดล้อม โดยสร้างเครือข่ายระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ			งานต่อเนื่อง			ผู้นำชุมชน/ จังหวัด/ อปท.

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๖. การพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งของภาคส่วน						
๖.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำแนวคิดการจัดการมลพิษไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนหรือแผนการทำงานในการบริหารพัฒนาท้องถิ่น ให้สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางน้ำ คุณภาพอากาศและเสียง การจัดการขยะมูลฝอย มูลฝอยติดเชื้อและของเสียอันตรายชุมชน โดยมีหน่วยงานส่วนกลางเป็นพี่เลี้ยงให้การสนับสนุนองค์ความรู้ คำแนะนำ และทรัพยากรที่จำเป็นอย่างเหมาะสม			งานต่อเนื่อง			อปท./ มท./ ทส./ สธ.
๖.๒ พัฒนาศักยภาพบุคลากรภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน เครือข่ายภาคประชาชน และภาคเอกชน อย่างต่อเนื่อง ให้มีองค์ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดการมลพิษ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ กฎหมายด้านสิ่งแวดล้อม กฎหมายแพ่ง กฎหมายอาญา โดยคำนึงถึงองค์ความรู้ที่ต้องการ ปัญหามลพิษที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของแต่ละท้องถิ่นเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้และปฏิบัติได้จริง รวมถึงคู่มือปฏิบัติงานด้านเทคนิคในการจัดการมลพิษ (Technical Guideline) สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ			งานต่อเนื่อง			ทส./ อก./ กษ./ มท.
๖.๓ กำหนดให้มีหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม และด้านการจัดการมลพิษเป็นหลักสูตรภาคบังคับของ การศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกระดับการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนและประชาชนมีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม			งานต่อเนื่อง			ศธ.
๖.๔ จัดให้มีหลักสูตรจัดการสิ่งแวดล้อมในหลักสูตรการฝึกอบรม สำหรับนักการเมืองและผู้บริหารของหน่วยงานราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน และภาคเอกชน เช่น หลักสูตรของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรของสถาบันพระปกเกล้า หลักสูตรของสถาบันพัฒนาบุคลากรของกรมการปกครองและกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น			งานต่อเนื่อง			ทส./ มท./ สถาบันพระปกเกล้า
๖.๕ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างทั่วถึง เพื่อสร้างความตระหนัก ความตื่นตัว แรงจูงใจ ทศนคติที่ดีและความรับผิดชอบต่อประชาชน ทั้งในชุมชนเมืองและชุมชนท้องถิ่นในการร่วมมือรักษาสภาพแวดล้อม โดยใช้บทบาทของสื่อมวลชนและสื่อประชาสัมพันธ์ที่กว้างขวาง เช่น สื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร ซีดี/ดีวีดี อินเทอร์เน็ตหรือระบบ Social Network ต่าง ๆ เป็นต้น			งานต่อเนื่อง			กปส./ ทส./ อก./ กษ./ มท.
๖.๖ ประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบงานกฎหมายสิ่งแวดล้อม อาทิ กรมควบคุมมลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมอนามัย มหาวิทยาลัย ศาล สำนักกฎหมาย เป็นต้น เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย แนวทางการประกาศใช้และแนวทางการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมที่จะดำเนินการในแต่ละปี เพื่อให้เกิดความสอดคล้องเชื่อมโยง และความชัดเจนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานที่จะสนับสนุนการดำเนินการจัดการมลพิษร่วมกัน			งานต่อเนื่อง			ทส./ อก./ สธ./ สำนักงาน ศาลยุติธรรม/ สำนักงาน ศาลปกครอง

แนวทางการจัดการมลพิษ	ระยะเวลา (ปี พ.ศ.)					ผู้รับผิดชอบหลัก
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	
๗. การวิจัยและพัฒนาเพื่อสนับสนุนการจัดการมลพิษ						
๗.๑ สนับสนุนการวิจัยองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ เพื่อใช้ในการจัดการมลพิษที่ง่ายสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ในการนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพและปัญหาในแต่ละพื้นที่ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเชื่อมโยงผลการวิจัยไปสู่เชิงพาณิชย์มากขึ้น			งานต่อเนื่อง			ทส./ วท./ วช./ มหาวิทยาลัย/ ภาคเอกชน
๗.๒ จัดลำดับความสำคัญและจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัยเพื่อการจัดการมลพิษ ได้แก่			งานต่อเนื่อง			วท./ วช./ ทส./ อภ./ กษ./ พน./ มหาวิทยาลัย/ ภาคเอกชน
<ul style="list-style-type: none"> ๑) การวิจัยเพื่อนำของเสียหรือวัสดุเหลือใช้มาใช้ประโยชน์ในชุมชนหรือในกระบวนการผลิต และการนำของเสียมาผลิตเป็นพลังงานทดแทน (Waste to Energy) ๒) การวิจัยวัฏจักรชีวิตของผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และวัสดุสำหรับเป็นบรรจุภัณฑ์หรือใช้ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ (Packaging) ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๓) การวิจัยและพัฒนาไปสู่การบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน ๔) การวิจัยเพื่อศึกษาความเชื่อมโยงของปัญหามลพิษและสุขภาพของประชาชนในบริเวณใกล้เคียง ๕) การรวบรวม ทบทวน และต่อยอดภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการมลพิษ ๖) การวิจัยเพื่อศึกษาการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเครือข่ายชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม การแยกขยะและการทิ้งขยะให้ถูกที่ การงดและลดการเผาในพื้นที่โล่ง การลดการใช้พลังงานและการใช้น้ำ ๗) การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในการควบคุมมลพิษให้เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น ระบบบำบัดน้ำเสียที่พึ่งระบบธรรมชาติ การจัดการขยะมูลฝอยครบวงจร เทคโนโลยีการกำจัดกากอุตสาหกรรมอันตรายที่ไม่ยุ่งยากและประหยัดค่าใช้จ่าย การพัฒนาเทคนิคที่ดีที่สุด (Best Available Techniques : BAT) และแนวทางปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุด (Best Environment Practices : BEP) การหาสารทดแทนสารเคมีอันตรายร้ายแรง แนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษจากมลสารชนิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น เป็นต้น ๘) จัดลำดับและความรุนแรงของมลพิษในพื้นที่ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อพิจารณาการวางแผนการจัดการมลพิษที่เหมาะสม การใช้เกณฑ์ประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อกำหนดเป็นพื้นที่วิกฤตในอนาคต การประเมินศักยภาพการรองรับมลพิษของพื้นที่ (Carrying Capacity) เพื่อใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนาพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 						

ตารางที่ ผ - ๒
บัญชีอักษรย่อชื่อหน่วยงาน

ตัวย่อ	ชื่อหน่วยงาน
กค.	กระทรวงการคลัง
กทท.	กรมการท่องเที่ยว
กทม.	กรุงเทพมหานคร
กนอ.	การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
กปน.	การประปานครหลวง
กปก.	การประปาส่วนภูมิภาค
กปส.	กรมประชาสัมพันธ์
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
คค.	กระทรวงคมนาคม
ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
พณ.	กระทรวงพาณิชย์
พน.	กระทรวงพลังงาน
มท.	กระทรวงมหาดไทย
วช.	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
วท.	กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
ศธ.	กระทรวงศึกษาธิการ
สกล.	สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สกท.	สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
สงป.	สำนักงบประมาณ
สตช.	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สธ.	กระทรวงสาธารณสุข
สศช.	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม
อปท.	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ห้อง ร.ปกท.ทส. (สุรพล บัดตามัน)
รับที่ 3907
วันที่ 11 มี.ย. 2555
เวลา 16.57 น.

สำนักงานคุ้มครองสิทธิ ทส.
รับที่ 1762
วันที่ 30 มี.ย. 2555
เวลา 10.45

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๕๐๖/พฐ๖๖

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

สปคร.ทส. รับที่ 716 เวลา 17:04
วันที่ 5 มี.ย. 2555

๒๕ มีนาคม ๒๕๕๕

สำนักงานปลัดกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
เลขรับ 8993
วันที่ 4 มี.ย. 2555
เวลา 14.55 น.

เรื่อง แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ทส ๐๓๐๓/๕๖๖ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕
๒. หนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ ทส ๐๓๐๓/๕๙๘ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕

ห้อง ปกท.ทส.
เลขรับ 8824
วันที่ 4 มี.ย. 2555
เวลา 15.51

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๑๐๐๕/๔๕๓๔ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ด่วนที่สุด ที่ กก ๐๒๐๒/๙๗๐ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๕
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๐๙๑๖/๗๐๓ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๕
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงพลังงาน ด่วนที่สุด ที่ พน ๐๒๐๒/๑๑๖๐ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๕
๕. สำเนาหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด ที่ พณ ๐๒๐๘.๒/๘๖๕ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๕
๖. สำเนาหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๙๒๔.๐๕/๗๔๒ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๕
๗. สำเนาหนังสือกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด่วนที่สุด ที่ วท (ปคร) ๐๒๑๑/๕๕๐๕๑๓ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๕
๘. สำเนาหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรม ด่วนที่สุด ที่ อก ๐๓๐๘/๙๐๗ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕
๙. สำเนาหนังสือสำนักงบประมาณ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๗๐๙/๒๗๗ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๕
๑๐. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๔/๑๑๘๖ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕
๑๑. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๙๑.๔/๓๗๖๒ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๕

ตามที่ได้เสนอเรื่อง แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙ ไปเพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีพิจารณา

๑. ให้ความเห็นชอบแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙ เพื่อให้ทุกภาคส่วนใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดการมลพิษของประเทศไทยในอีก ๕ ปีข้างหน้า

๒. ให้ความเห็นชอบมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

ไปสู่การปฏิบัติต่อไป

ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

/กระทรวง ...

กระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพลังงาน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ส่วนความเห็นของกระทรวงมหาดไทย ได้ส่งมาภายหลังวันประชุมคณะรัฐมนตรี ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ลงมติว่า

๑. เห็นชอบทั้ง ๒ ข้อ ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นและข้อสังเกตของกระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพลังงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ให้รับข้อสังเกตเพิ่มเติมของคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาประกอบการดำเนินการด้วยว่า แผนจัดการมลพิษ ควรดำเนินการจัดทำให้ครอบคลุมถึงการเตรียมการป้องกันก่อนเกิดเหตุ รวมทั้งการจัดการมลพิษบางประเภท เช่น หมอกควันและขยะมีพิษ เป็นต้น ควรต้องมีการประสานงานและขอความร่วมมือในการป้องกันแก้ไขปัญหา กับต่างประเทศที่เกี่ยวข้องด้วย

๒. คณะรัฐมนตรีเห็นว่า นอกเหนือจากแผนจัดการมลพิษดังกล่าวข้างต้นแล้ว ควรมีแผนจัดการมลพิษจากภาคอุตสาหกรรมที่ชัดเจนเพิ่มเติมด้วย จึงมอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรม รับไปพิจารณาดำเนินการร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยให้พิจารณาให้ครอบคลุมถึงมาตรการทางกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

จึงเรียนยืนยันมาและขอได้โปรดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

เรียน ปล.ร.ทส.

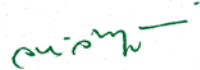
เพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

10
41มอก

(นายชาติ ตราวุฒ)

ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิชัย วิทวัสการเวช)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่ ทส ๐1๐๐/๐๐๐๕

๓ มี.ย. ๒๕๕๕

ปล.ร.ทส. ดำเนินการ

3 เม.ย.

(นายปรีชา เรืองสมบูรณ์สุข)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

94 จักกพงศ์
11เจ็ดคพ.
51เมย55

สำนักวิเคราะห์เรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๒๖

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๖๔

www.cabinet.thaigov.go.th

(M55-03-33 : พิมพ์นภััส)

ISBN ๙๗๘-๙๗๔-๒๘๖-๙๕๕-๗

กองแผนงานและประเมินผล กรมควบคุมมลพิษ

มีนาคม ๒๕๕๕

แผนจัดการมลพิษ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙

ดำเนินการ โดย : กรมควบคุมมลพิษ ๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์และลิขสิทธิ์ในเอกสารฉบับนี้